

Ds 2014:2

Patent- och marknadsdomstol

REGERINGSKANSLIET

Justitiedepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför: Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/>

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2014

ISBN 978-91-38-24061-8
ISSN 0284-6012

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	11
1 Promemorians lagförslag	13
1.1 Förslag till lag om patent- och marknadsdomstolar	13
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar.....	22
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.....	23
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.....	28
1.5 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)	30
1.6 Förslag till lag om upphävande av lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.....	38
1.7 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485).....	39
1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar.....	47
1.9 Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156).....	49

1.10 Förslag till lag om upphävande av lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten	56
1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader.....	57
1.12 Förslag till lag om ändring i namnlagen (1982:670).....	59
1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare	61
1.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud	64
1.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.....	67
1.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter.....	69
1.17 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.....	74
1.18 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619).....	78
1.19 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).....	79
1.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer.....	85
1.21 Förslag till lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104).....	86

1.22	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.	88
1.23	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet	89
1.24	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).....	91
1.25	Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579).....	96
1.26	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:510) om lufttransporter.....	108
1.27	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden	110
1.28	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1390) om utnämning av domare	112
1.29	Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).....	113
2	Ärendet.....	123
3	Berörda rättsområden och domstolar	125
3.1	Immaterialrätten	125
3.1.1	Allmänt om immaterialrätten	125
3.1.2	Närmare om de olika immaterialrätterna	126
3.2	Marknadsföringsrätten	133
3.2.2	Marknadsföringslagen	134
3.2.3	Andra marknadsföringsrättsliga regleringar	136
3.3	Konkurrensrätten.....	136

3.3.1	Konkurrenslagen.....	137
3.3.2	Andra regleringar	141
3.4	Några näraliggande rättsområden	142
3.4.1	Namn och utgivningsbevis för periodisk skrift	142
3.4.2	Företagshemligheter	143
3.5	Närmare om domstolarna.....	144
3.5.1	Patentbesvärsrätten.....	144
3.5.2	Marknadsdomstolen	145
3.5.3	Allmän domstol.....	146
3.5.4	Allmän förvaltningsdomstol	149
3.6	En nordisk utblick.....	149
4	Tidigare överväganden och reformer	151
4.1	Immaterialrätten.....	151
4.1.1	1983 års patentprocessutredning	151
4.1.2	Promemorian Specialdomstolarna i framtiden.....	152
4.1.3	1999 års patentprocessutredning	153
4.1.4	Varumärkeskommittén.....	155
4.1.5	Mönsterutredningen	155
4.1.6	Patentlagsutredningen	156
4.2	Marknadsföringsrätten och konkurrensrätten	157
4.2.1	Promemorian Specialdomstolarna i framtiden.....	158
4.2.2	Utredningen om en översyn av konkurrens- lagen.....	158
4.2.3	Rapport om Åtgärder för bättre konkurrens	159
4.3	Målutredningen	160
5	En samlad prövning	163
5.1	Reformbehovet.....	163
5.2	En enhetlig och koncentrerad domstolsprövning.....	165

5.3	Mål- och ärendetyper som ska samlas	168
5.3.1	Utgångspunkter för avgränsningen	168
5.3.2	Immaterialrättsliga mål och ärenden	169
5.3.3	Mål rörande namn och utgivningsbevis.....	177
5.3.4	Marknadsföringsrättsliga mål och ärenden	178
5.3.5	Konkurrensrättsliga mål och ärenden.....	180
5.3.6	Företagshemligheter.....	185
6	Patent- och marknadsdomstol	187
6.1	En prövning i allmän domstol.....	187
6.2	Särskilda domstolar.....	192
6.3	Domstolarnas namn.....	194
6.4	Domstolarnas lokalisering.....	196
6.5	En prioriterad målgrupp	198
6.6	Prejudikatbildning.....	201
6.7	Konkurrensverkets beslutanderätt.....	207
6.8	Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen upphör....	210
7	En ny domstolslag.....	211
8	Tillämplig processlag.....	213
8.1	Handläggningsregler enligt nuvarande ordning.....	213
8.2	Handläggningsregler i patent- och marknads- domstolarna.....	217
8.2.1	Mål och ärenden som inleds genom ansökan.....	217
8.2.2	Ärenden som inleds genom överklagade.....	220
8.2.3	Särskilda rättsmedel.....	221
8.2.4	Närmare om rättegångsbalkens och ärende- lagens tillämplighet.....	223

9	Sammansättningsregler	234
9.1	Allmänt om sammansättningsregler	234
9.2	Rättens sammansättning enligt nuvarande ordning.....	234
9.2.1	Tingsrätt	234
9.2.2	Hovrätt	237
9.2.3	Patentbesvärsrätten.....	238
9.2.4	Marknadsdomstolen	239
9.3	Rättegångsbalkens och ärendelagens tillämplighet	239
9.4	Rättens sammansättning i Patent- och marknads- domstolen	245
9.4.1	Sammanättningsregler för mål.....	245
9.4.2	Sammanättningsregler för ärenden.....	251
9.5	Rättens sammansättning i Patent- och marknadsöver- domstolen	255
9.5.1	Sammanättningsregler för mål.....	255
9.5.2	Sammanättningsregler för ärenden.....	258
9.5.3	Sammanättningsregler tillståndsprovningen	259
9.5.4	Sammanättningsregler vid provning av frågor om särskilda rättsmedel	262
9.5.5	Plenum.....	263
9.6	Domförhet vid ledamots förhinder.....	265
9.6.1	Domförhet enligt nuvarande ordning.....	265
9.6.2	Ledamots förhinder i patent- och marknads- domstolarna.....	266
9.7	Rättens ordförande	268
9.8	Omröstning	269
10	Teknisk och ekonomisk kompetens	271
10.1	Behov av kompetens	271

10.2	Ledamöter med teknisk kompetens.....	272
10.2.1	Tekniska ledamöter enligt nuvarande ordning	272
10.2.2	Tekniska ledamöter i patent- och marknads- domstolarna.....	273
10.3	Ledamöter med ekonomisk kompetens	276
10.3.1	Ekonomiska experter enligt nuvarande ordning... ..	276
10.3.2	Ekonomiska experter i patent- och marknads- domstolarna.....	277
10.4	Kompetenskrav	278
10.5	Ersättning till experter.....	280
11	En effektiv handläggning	283
11.1	Betydelsen av en effektiv process.....	283
11.2	Kumulation av mål och ärenden.....	286
11.2.1	Ökade möjligheter till kumulation införs	288
11.3	Preklusion.....	295
11.3.1	Preklusion enligt nuvarande ordning	295
11.3.2	Utvidgad tillämpning av preklusionsreglerna	298
11.4	Möjligheten att ändra patentkraven i högsta instans	303
12	Mål om namn och utgivningsbevis för periodisk skrift.....	305
12.1	Prövningen enligt nuvarande ordning	305
12.2	Överklagande till allmän förvaltningsdomstol.....	305
13	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	309
14	Konsekvenser	317

15	Författningskommentar	325
15.1	Förslag till lag om patent- och marknadsdomstolar	325
15.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar	351
15.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.....	352
15.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.....	355
15.5	Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)	356
15.6	Förslag till lag om upphävande av lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.....	361
15.7	Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485).....	362
15.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar	367
15.9	Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156)	368
15.10	Förslag till lag om upphävande av lagen (1977:729) om Patentbesvärslagen	372
15.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader	373
15.12	Förslag till lag om ändring i namnlagen (1982:670).....	375
15.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare	376

15.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud.....	378
15.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.....	381
15.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter	381
15.17	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden	384
15.18	Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619).....	388
15.19	Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).....	388
15.20	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer.....	392
15.21	Förslag till lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104).....	392
15.22	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.	394
15.23	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet.....	395
15.24	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).....	396
15.25	Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579).....	400

15.26	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:510) om lufttransporter	411
15.27	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden.....	413
15.28	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1390) om utnämning av domare.....	414
15.29	Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).....	414

Promemorians huvudsakliga innehåll

Immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga frågor är av stor betydelse för bl.a. en effektiv konkurrens och ett starkt konsumentskydd. Det är viktigt att domstolsprövningen på dessa rättsområden lever upp till högt ställda krav på kvalitet och effektivitet och att det finns en god och enhetlig prejudikatbildning.

De aktuella målen och ärendena tillhör de mest komplicerade och omfattande som handläggs i domstol. De rättsliga och principiella sambanden mellan dem är tydliga samtidigt som domstolsprövningen är utspridd på flera olika domstolar. Den splittade prövningen och det låga målantalet försämrar möjligheten att handlägga målen och ärendena effektivt och med hög kvalitet.

I promemorian bedöms att en enhetlig och koncentrerad domstolsprövning på de aktuella rättsområdena är nödvändig. Det föreslås att domstolsprövningen sker samlat i en särskild domstol i första instans (Patent- och marknadsdomstolen) och en särskild domstol i andra instans (Patent- och marknadsöverdomstolen). Stockholms tingsrätt ska vara Patent- och marknadsdomstol och Svea hovrätt ska vara Patent- och marknadsöverdomstol. Högsta domstolen ska som sista instans ha ansvar för prejudikatbildningen. Som en konsekvens av förslaget ska Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen upphöra.

I promemorian föreslås vidare en ny lag om patent- och marknadsdomstolar bl.a. med regler om tillämplig processlag, domstolarnas sammansättning och förfarandet.

Den nya domstolsordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2015.

1 Promemorians lagförslag

1.1 Förslag till lag om patent- och marknadsdomstolar

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller handläggningen av mål och ärenden i Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen samt sådan handläggning i Högsta domstolen som följer av bestämmelser i denna lag.

2 § Patent- och marknadsdomstol är Stockholms tingsrätt.
Patent- och marknadsöverdomstol är Svea hovrätt.

3 § Patent- och marknadsdomstolens domar och beslut får överklagas till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Patent- och marknadsöverdomstolens domar och beslut får överklagas till Högsta domstolen om inte annat är föreskrivet.

4 § Patent- och marknadsdomstolen handlägger mål och ärenden enligt det som föreskrivs i

1. lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar, patentlagen (1967:837), lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar och växtförädlarrättslagen (1997:306),

2. lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, mönsterskyddslagen (1970:485), fimalagen (1974:156), lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter och varumärkeslagen (2010:1877), samt

3. konkurrenslagen (2008:579), marknadsföringslagen (2008:486), lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare, lagen (1986:436) om näringsförbud, lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer, försäkringsavtalslagen (2005:104), lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser, lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet, lagen (2010:510) om lufttransporter och lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden.

5 § Patent- och marknadsöverdomstolen prövar ansökningar om resning, klagan över domvilla eller återställande av försutten tid avseende dom eller beslut av Patent- och marknadsdomstolen eller avseende avgörande av förvaltningsmyndighet, om avgörandet skulle ha överklagats till Patent- och marknadsdomstolen. Vid handläggningen tillämpas rättegångsbalken om ansökan avser en dom och annars lagen (1996:242) om domstolsärenden.

6 § För frågor om marknadsföring och frågor om avtalsvillkor i konsumentförhållanden finns en konsumentombudsman.

Konsumentombudsmannen utses av regeringen för viss tid och ska vara jurist.

2 kap. Ledamöter

1 § I Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen ska det finnas lagfarna domare och patentråd.

I domstolarna dömer också tekniska och ekonomiska experter samt nämndemän.

Patentråd och tekniska experter benämns i denna lag tekniska ledamöter.

Rättens ordförande ska alltid vara en lagfaren domare.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utser vilka av de lagfarna domarna i Stockholms tingsrätt och Svea hovrätt som ska tjänstgöra i Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

3 § I lagen (2010:1390) om utnämning av ordinarie domare finns bestämmelser om utnämning av patentråd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer anställer vikarie för patentråd samt förordnar tekniska och ekonomiska experter i Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen.

Tekniska och ekonomiska experter förordnas för viss tid. Om det medan en teknisk eller ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål eller ärende inträffar en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses gälla i det pågående målet eller ärendet.

Tekniska och ekonomiska experter ska vara svenska medborgare och får inte vara underåriga eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

4 § En teknisk ledamot ska ha teknisk eller annan relevant utbildning och erfarenhet av sådana sakfrågor som handläggs i patent- och marknadsdomstolarna.

En ekonomisk expert ska ha ekonomisk eller annan relevant utbildning och erfarenhet av sådana sakfrågor som handläggs i patent- och marknadsdomstolarna.

5 § En nämndeman i Patent- och marknadsdomstolen ska vara nämndeman i Stockholms tingsrätt.

En nämndeman i Patent- och marknadsöverdomstolen ska vara nämndeman i Svea hovrätt.

3 kap. Förfarandet

Handläggning av mål

1 § Vid handläggning av mål tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om tvistemål eller brottmål, om inte annat föreskrivs i denna lag eller annan lag.

Handläggning av ärenden

2 § Vid handläggning av ärenden som inleds i Patent- och marknadsdomstolen genom överklagande av en förvaltningsmyndighets beslut tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat föreskrivs i denna eller annan lag.

Att lagen om domstolsärenden i vissa fall är tillämplig även vid handläggning av ärenden som inleds i Patent- och marknadsdomstolen genom ansökan är särskilt reglerat.

3 § Ett beslut av Patent- och marknadsöverdomstolen i ett ärende som har överklagats till Patent- och marknadsdomstolen får inte överklagas. Patent- och marknadsöverdomstolen får dock tillåta att ett beslut överklagas till Högsta domstolen om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Handläggning av mål om utdömande av vite

4 § Mål om utdömande av vite ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet.

Förening av mål och ärende

5 § Även i andra fall än som regleras i rättegångsbalken får mål eller ärende enligt denna lag med den begränsning som framgår

av andra stycket handläggas gemensamt i en rättegång, om domstolen med hänsyn till utredningen och övriga omständigheter finner det lämpligt. Mål och ärende som har förenats kan åter särskiljas, om det finns skäl för det.

Mål eller ärende där det finns behov av teknisk sakkunskap får inte handläggas i samma rättegång som mål eller ärende där det finns behov av ekonomisk sakkunskap.

Omröstning

6 § Om både lagfarna ledamöter och tekniska ledamöter eller ekonomiska experter ingår i rätten, ska vid omröstning först de lagfarna ledamöterna säga sin mening och därefter de tekniska ledamöterna eller ekonomiska experterna.

Preklusion

7 § Bestämmelserna i 42 kap. 15 och 15 a §§ samt 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken ska tillämpas även i tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten och i ärenden.

Förhör med part under sanningsförsäkringen

8 § I ett ärende får det hållas förhör med en part under sanningsförsäkringen enligt 37 kap. rättegångsbalken.

4 kap. Sammansättningen i Patent- och marknadsdomstolen

Mål

1 § Vid huvudförhandling i ett mål som anges i 1 kap. 4 § 1 ska Patent- och marknadsdomstolen bestå av fyra ledamöter, av vilka två ska vara lagfarna domare och två tekniska ledamöter. Om det finns skäl för det får antalet lagfarna domare utökas med en.

Detsamma gäller i fråga om antalet tekniska ledamöter. Om det inte finns behov av teknisk sakkunskap får rätten bestå av tre lagfarna domare.

I de fall som anges i 1 kap. 3 a § andra och tredje styckena och 1 kap. 3 d § rättegångsbalken ska rätten bestå av en lagfaren domare eller en lagfaren domare och en teknisk ledamot.

2 § I ett mål som anges i 1 kap. 4 § 1 ska Patent- och marknadsdomstolen vid avgörande av ett mål utan huvudförhandling och vid handläggning som inte sker vid huvudförhandling bestå av en lagfaren domare eller en lagfaren domare och en teknisk ledamot. Om det finns särskilda skäl för det med hänsyn till målets eller frågans beskaffenhet, får dock rätten ha den sammansättning som anges i 1 § första stycket vid avgörande av ett mål utan huvudförhandling och vid prövning av frågor som hör till rättegången.

3 § Vid huvudförhandling i ett mål som anges i 1 kap. 4 § 3 ska Patent- och marknadsdomstolen bestå av fyra ledamöter, av vilka två ska vara lagfarna domare och två ekonomiska experter. Om det finns skäl för det får antalet lagfarna domare utökas med en. Detsamma gäller i fråga om antalet ekonomiska experter. Om det inte finns behov av ekonomisk sakkunskap får rätten bestå av tre lagfarna domare.

I de fall som anges i 1 kap. 3 a § andra och tredje styckena och 1 kap. 3 d § rättegångsbalken ska rätten bestå av en lagfaren domare eller en lagfaren domare och en ekonomisk expert.

4 § I mål som anges i 1 kap. 4 § 3 ska Patent- och marknadsdomstolen vid avgörande av ett mål utan huvudförhandling och vid handläggning som inte sker vid huvudförhandling bestå av en lagfaren domare eller en lagfaren domare och en ekonomisk expert. Om det finns särskilda skäl för det med hänsyn till målets eller frågans beskaffenhet, får dock rätten ha den sammansättning som anges i 1 § första stycket vid avgörande av ett mål utan huvudförhandling och vid prövning av frågor som hör till rättegången.

Ärenden

5 § Vid avgörande i sak av ett ärende som anges i 1 kap. 4 § 1 ska Patent- och marknadsdomstolen bestå av två ledamöter, av vilka en ska vara teknisk ledamot. Om det inte finns behov av teknisk sakkunskap får rätten bestå av en lagfaren domare. Om det finns särskilda skäl för det med hänsyn till ärendets beskaffenhet, får rätten bestå av tre ledamöter, av vilka minst en ska vara lagfaren domare.

6 § Vid avgörande i sak av ett ärende som anges i 1 kap. 4 § 3 ska Patent- och marknadsdomstolen bestå av två ledamöter, av vilka en ska vara ekonomisk expert. Om det inte finns behov av ekonomisk sakkunskap får rätten bestå av en lagfaren domare. Om det finns särskilda skäl för det med hänsyn till ärendets beskaffenhet, får rätten bestå av tre ledamöter, av vilka minst en ska vara lagfaren domare.

Teknisk eller ekonomisk sakkunskap

7 § Om det i rätten ska ingå andra än lagfarna domare bestämmer rättens ordförande med beaktande av vilken sakkunskap som behövs och övriga förhållanden i målet eller ärendet vilka tekniska ledamöter eller ekonomiska experter som ska ingå i rätten.

Förhinder för ledamot

8 § Om Patent- och marknadsdomstolen i ett mål eller ärende som anges i 1 kap. 4 § 1 och 3 består av fler än två ledamöter och en av ledamöterna får förhinder sedan huvudförhandlingen eller motsvarande handläggning har påbörjats, är rätten ändå domför om en av de kvarvarande ledamöterna är lagfaren domare.

5 kap. Sammansättningen i Patent- och marknadsöverdomstolen

Mål

1 § Vid prövning i sak av ett mål som anges i 1 kap. 4 § 1 och 3 ska Patent- och marknadsöverdomstolen bestå av fem ledamöter, av vilka tre ska vara lagfarna domare och två tekniska ledamöter eller ekonomiska experter, om teknisk ledamot eller ekonomisk expert deltagit i Patent- och marknadsdomstolens avgörande. Om det finns skäl för det får antalet lagfarna domare utökas med en. Detsamma gäller i fråga om antalet tekniska ledamöter eller ekonomiska experter.

Patent- och marknadsöverdomstolen är domför utan tekniska ledamöter eller ekonomiska experter om medverkan av sådana ledamöter inte behövs.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd får en teknisk ledamot eller ekonomisk expert ingå i rätten i stället för en av flera lagfarna domare.

Ärenden

2 § Vid avgörande i sak av ett ärende som anges i 1 kap. 4 § 1 och 3 ska Patent- och marknadsöverdomstolen bestå av tre ledamöter. Om Patent- och marknadsdomstolen består av tre ledamöter ska dock Patent- och marknadsöverdomstolen bestå av fyra ledamöter.

Om teknisk ledamot eller ekonomisk expert deltagit i rätten i Patent- och marknadsdomstolen ska teknisk ledamot eller ekonomisk expert ingå i Patent- och marknadsöverdomstolen, om det inte är obehövligt. Minst två ledamöter ska vara lagfarna domare.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd får en teknisk ledamot eller ekonomisk expert ingå i rätten i stället för en av flera lagfarna domare.

Särskilda rättsmedel

3 § Vid Patent- och marknadsdomstolens prövning av en ansökan om resning, klagan över domvilla eller återställande av försutten tid avseende ett mål eller ärende som anges i 1 kap. 4 § 1 får en teknisk ledamot ingå i rätten i stället för en lagfaren ledamot.

Vid Patent- och marknadsdomstolens prövning av en ansökan om resning, klagan över domvilla eller återställande av försutten tid avseende ett mål eller ärende som anges i 1 kap. 4 § 3 får en ekonomisk expert ingå i rätten i stället för en lagfaren ledamot.

Teknisk eller ekonomisk sakkunskap

4 § Om det i rätten ska ingå andra än lagfarna domare bestämmer rättens ordförande med beaktande av vilken sakkunskap som behövs och övriga förhållanden i målet eller ärendet vilka tekniska ledamöter eller ekonomiska experter som ska ingå i rätten.

Förhinder för ledamot

5 § Om Patent- och marknadsöverdomstolen i ett mål eller ärende som anges i 1 kap. 4 § 1 och 3 består av fler än två ledamöter och en av ledamöterna får förhinder sedan huvudförhandlingen eller motsvarande handläggning har påbörjats, är rätten ändå domför om en av de kvarvarande ledamöterna är lagfaren domare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

I mål om tillämpningen av denna lag är *Stockholms tingsrätt* behörig domstol. Vid *prövningen av sådant mål skall tingsrätten och, om talan fullföljs, hovrätten ha den sammansättning som anges i 66 och 67 §§ patentlagen (1967:837).*

I mål om tillämpningen av denna lag är *Patent- och marknadsdomstolen rätt domstol.*

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Mål i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt där handläggningen pågår vid ikraftträdandet, ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

---

¹ Senaste lydelse 1992:125.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs att 53 b, 53 e, 56 b och 58 §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 b¹ §

På yrkande av upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare eller av den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket får domstolen vid vite förbjuda den som vidtar eller medverkar till en åtgärd som innebär intrång eller överträdelse som avses i 53 § att fortsätta med åtgärden.

Om käranden visar sannolika skäl för att en åtgärd som innebär intrång eller överträdelse som avses i 53 §, eller medverkan till åtgärden, förekommer och om det skäligen kan befaras att svaranden genom att fortsätta med åtgärden, eller medverkan till den, förringar värdet av den ensamrätt som upphovsrätten medför, får domstolen meddela vitesförbud för tiden intill dess att målet slutligt har avgjorts eller annat har beslutats. Innan ett sådant förbud meddelas ska svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång eller överträdelse som avses i 53 §.

Förbud enligt andra stycket får meddelas endast om käranden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas svaranden. Saknar käranden förmåga att ställa sådan säkerhet, får

---

¹ Senaste lydelse 2009:109.

domstolen befria honom eller henne från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utskökningsbalken. Säkerheten ska prövas av domstolen, om den inte har godkänts av svaranden.

När målet avgörs ska domstolen pröva om förbud som har meddelats enligt andra stycket fortfarande ska bestå.

I fråga om överklagande av beslut enligt andra eller fjärde stycket samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet *och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med sådan talan får talan föras om nytt vitesförbud.*

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet.

53 e §²

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av den domstol där rättegång om intrånget eller överträdelsen pågår. I övrigt gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 58 § för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång eller överträdelse. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än

---

² Senaste lydelse 2009:109.

inför domstol ska dock inte tillämpas.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång eller överträdelse, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. *För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken.* Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet *och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.*

Om ett yrkande om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång eller överträdelse, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. *Ett* beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

En talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet.

56 b §³

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 58 § för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång eller överträdelse. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av upphovsmannen eller upphovsmannens rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

---

³ Senaste lydelse 2009:109.

58 §⁴

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsut-sändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Detsamma gäller i mål om ersättning som avses i 17 och 18 §§, 26 a § första stycket eller 47 § och i mål i vilket motsvarande ersättning begärs på grund av en hänvisning i 45, 46, 48, 49 eller 49 a § samt i mål om ersättning för utnyttjande med stöd av 42 e § eller ersättning för en sådan vidare-sändning som avses i 42 f §.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag. Detsamma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska inte tillämpas i fråga om ett yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

---

⁴ Senaste lydelse 2013:691.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Vad som i denna lag sägs om böter ska gälla även utdömda viten, som

1. har förelagts part eller annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång,

2. i Sverige har förelagts av Konsumentombudsmannen, Konkurrensverket, *Stockholms tingsrätt* i mål enligt *marknadsföringslagen (2008:486)* eller *Marknadsdomstolen*,

2. i Sverige har förelagts av Konsumentombudsmannen, Konkurrensverket eller domstol i mål eller ärende enligt 1 kap. 4 § 3–5 lagen (2014:000) om patent- och marknadsdomstolar, och

3. i Finland har dömts ut av Marknadsdomstolen eller, efter överklagande av ett avgörande av denna domstol, av Högsta domstolen.

Vad som sägs i första stycket gäller även tvangsgebyr som i Norge har förelagts av Forbrukerombudet och som har godkänts av näringsidkaren eller har dömts ut av domstol.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

---

¹ Senaste lydelse 2008:489.

2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om verkställighet av vite som enligt 4 § första stycket 2 förelagts av Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen.

1.5 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Härigenom föreskrivs i fråga om patentlagen (1967:837)¹ dels att 27, 67–69 och 75 §§ ska upphöra att gälla, dels 26, 36, 57 b, 57 e, 59 b och 65–66 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §²

Ett slutligt beslut av patentmyndigheten om en ansökan om patent får överklagas av sökanden, om det har gått honom eller henne emot. Ett slutligt beslut enligt 8 b § tredje stycket får överklagas av sökanden. Ett slutligt beslut om en invändning mot patent får överklagas av patenthavaren och invändaren, om det har gått den som vill klaga emot. Om invändaren återkallar sin talan, får denna ändå prövas om det finns särskilda skäl.

Ett slutligt beslut av patentmyndigheten om en ansökan om patent och ett slutligt beslut enligt 8 b § tredje stycket får överklagas av sökanden. Ett slutligt beslut om en invändning mot patent får överklagas av patenthavaren och invändaren.

---

¹ Lagen omtryckt 1983:433.

Senaste lydelse av

27 § 2010:1395

67 § 2005:692

68 § 2013:84

69 § 1977:730

75 § 2010:1395.

² Senaste lydelse 2007:516.

Ett beslut, genom vilket en begäran om återupptagning enligt 15 § tredje stycket eller 19 § andra stycket har avslagits eller ett yrkande om överföring enligt 18 § har bifallits, får överklagas av sökanden. Ett beslut, genom vilket ett yrkande om överföring enligt 18 § har avslagits, får överklagas av den som har framställt yrkandet.

Ett beslut, genom vilket ett yrkande om förordnande enligt 22 § femte stycket har avslagits, får överklagas av den som har framställt yrkandet.

Bestämmelser om överklagande av beslut enligt 42, 72 eller 73 § finns i 75 §.

36 §³

Om en del av en internationell patentansökan inte har varit föremål för internationell nyhetsgranskning eller internationell förberedande patenterbarhetsprövning på grund av att ansökningen har bedömts omfatta av varandra oberoende uppfinningar och att sökanden inte inom föreskriven tid har betalat tilläggsavgift enligt konventionen om patentsamarbete, *skall* patentmyndigheten pröva om bedömningen var riktig. Om patentmyndigheten finner att bedömningen var riktig, *skall* den del av ansökningen som inte har varit föremål för sådan granskning

Om en del av en internationell patentansökan inte har varit föremål för internationell nyhetsgranskning eller internationell förberedande patenterbarhetsprövning på grund av att ansökningen har bedömts omfatta av varandra oberoende uppfinningar och att sökanden inte inom föreskriven tid har betalat tilläggsavgift enligt konventionen om patentsamarbete, *ska* patentmyndigheten pröva om bedömningen var riktig. Om patentmyndigheten finner att bedömningen var riktig, *ska* den del av ansökningen som inte har varit föremål för sådan granskning

³ Senaste lydelse 1993:1406.

eller prövning anses återkallad hos patentmyndigheten, om inte sökanden betalar föreskriven avgift till myndigheten inom två månader från det myndigheten sände en underrättelse till honom om sitt ställningstagande. Om patentmyndigheten finner att bedömningen inte var riktig, *skall* myndigheten fortsätta handläggningen av ansökningen i dess helhet.

Ett beslut enligt första stycket, genom vilket patentmyndigheten har funnit att en patentansökan omfattar av varandra oberoende uppfinningar, får överklagas av sökanden. *Vad som sägs i 27 § första och andra styckena skall tillämpas.*

Om rätten finner patentmyndighetens beslut riktigt, räknas fristen för att betala sådan avgift som avses i första stycket andra meningen från det att patentmyndigheten sände en underrättelse till sökanden om rättens lagakraftvunna beslut.

57 b §⁴

På yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen får domstolen vid vite förbjuda den som gör eller medverkar till patentintrång att fortsätta med det.

Om käranden visar sannolika skäl för att intrång, eller medverkan till intrång, förekommer och om det skäligen kan

---

⁴ Senaste lydelse 2009:111.

befaras att svaranden genom att fortsätta intrånget, eller medverkan till det, förringar värdet av ensamrätten till patentet, får domstolen meddela vitesförbud för tiden intill dess att målet slutligt har avgjorts eller annat har beslutats. Innan ett sådant förbud meddelas ska svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.

Förbud enligt andra stycket får meddelas endast om käranden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas svaranden. Saknar käranden förmåga att ställa sådan säkerhet, får domstolen befria honom eller henne från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av domstolen, om den inte har godkänts av svaranden.

När målet avgörs ska domstolen pröva om förbud som har meddelats enligt andra stycket fortfarande ska bestå.

I fråga om överklagande av beslut enligt andra eller fjärde stycket samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet *och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med sådan talan får talan föras om nytt vitesförbud.*

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet.

57 e §⁵

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av domstol som avses i 65 §.

---

⁵ Senaste lydelse 2009:111.

Om *yrkandet* om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. *För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken.* Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet *och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.*

Om *ett yrkande* om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

En talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet.

59 b §⁶

Ett beslut om inträngsundersökning meddelas av

---

⁶ Senaste lydelse 2009:111.

domstol som avses i 65 §.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

65 §⁷

Stockholms tingsrätt är rätt domstol i mål som gäller

1. bättre rätt till patentsökt uppfinning,

2. patents ogiltighet eller överföring av patent,

3. meddelande av tvångslicens, fastställande av nya villkor för eller upphävande av sådan licens eller rätt som avses i 53 § andra stycket,

4. patentintrång,

5. fastställelse enligt 63 § eller

6. bestämmande av ersättning enligt 78 §.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag och lagen (1978:152) om svensk domstols behörighet i vissa mål på patenträttens område m.m. Detsamma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga

⁷ Senaste lydelse 1978:149.

om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska inte tillämpas i fråga om ett yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

66 §⁸

I mål som anges i 65 § är tingsrätten domför med fyra ledamöter, av vilka två skall vara lagfarna och två tekniskt sakkunniga. Fler än tre lagfarna och tre tekniskt sakkunniga ledamöter får inte sitta i rätten. En av de lagfarna ledamöterna skall vara rättens ordförande.

Vid avgörande av mål utan huvudförhandling, liksom vid handläggning som inte sker vid huvudförhandling eller syn på stället, är tingsrätten dock domför med en lagfaren ledamot. I sådana fall får inte fler än en lagfaren och en tekniskt sakkunnig ledamot sitta i rätten. Därvid är den lagfarna ledamoten rättens ordförande.

Slutliga beslut av patentmyndigheten samt beslut enligt 26 § andra och tredje stycket, 36 §, 42, 72 eller 73 § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen inom två månader från dagen för beslutet.

Bestämmelserna i 22 § femte stycket tillämpas på handling som kommer in till Patent- och marknadsdomstolen, Patent- och marknadsöverdomstolen eller Högsta domstolen.

Utöver vad som följer av 5 kap. 1 § rättegångsbalken ska ett sammanträde i ett ärende enligt denna lag hållas inom stängda dörrar, om den patentansökan som prövas i

---

⁸ Senaste lydelse 1986:233.

ärendet inte är tillgänglig för var och en enligt 22 §.

Överklagande till Högsta domstolen av Patent- och marknadsdomstolens avgörande får inte avse andra patentkrav än sådana som har prövats genom det överklagade beslutet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. För mål som avgjorts av Patentbesvärsrätten före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser. Detsamma gäller för mål i Högsta förvaltningsdomstolen.
  3. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

1.6 Förslag till lag om upphävande av lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.

Häri genom föreskrivs att lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. ska upphöra att gälla.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Mål och ärenden som vid ikraftträdandet handläggs i Marknadsdomstolen och som har inletts genom ett överklagande av dom eller beslut av Stockholms tingsrätt ska lämnas över till Patent- och marknadsöverdomstolen. Övriga mål och ärenden som vid ikraftträdandet handläggs i Marknadsdomstolen ska lämnas över till Patent- och marknadsdomstolen.

3. Äldre bestämmelser gäller i fråga om krav på prövningstillstånd vid överklagande av domar och beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

1.7 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Härigenom föreskrivs i fråga om mönsterskyddslagen (1970:485)¹

dels att 47 och 52 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 21, 22, 31, 31 b, 35 b, 35 e, 37 b och 43 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §²

Talan mot slutligt beslut av registreringsmyndigheten i ett ärende angående ansökan om registrering av mönster får föras av sökanden, om beslutet gått honom emot. Ett slutligt beslut med anledning av en invändning mot registrering får överklagas av mönsterhavaren och invändaren, om det har gått den som vill klaga emot. Återkallar invändaren sin talan, får den ändå prövas, om det finns särskilda skäl.

Mot beslut, varigenom begäran om återupptagning enligt 14 § fjärde stycket avslagits eller yrkande om

Ett slutligt beslut av registreringsmyndigheten i ett ärende angående ansökan om registrering av mönster får överklagas av sökanden. Ett slutligt beslut med anledning av en invändning mot registrering får överklagas av mönsterhavaren och invändaren.

Ett beslut, genom vilket en begäran om återupptagning enligt 14 § fjärde stycket avslagits eller ett yrkande om

---

¹ Senaste lydelse av

47 § 2010:1397

52 § 2004:1154.

² Senaste lydelse 2002:570.

överföring enligt 17 § bifallits, får *talán* föras av sökanden. Den som framställt yrkande om överföring får *föra talán mot* beslut *varigenom* yrkandet avslagits.

överföring enligt 17 § bifallits, får *överklagas* av sökanden. Den som framställt *ett* yrkande om överföring får *överklaga ett* beslut *genom vilket* yrkandet avslagits.

22 §³

Ett slutligt beslut av registreringsmyndigheten enligt 21 § får överklagas till *patentbesvärsrätten* inom två månader från *beslutets dag*.

Ett slutligt beslut av patentbesvärsrätten får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen inom två månader från beslutets dag. Därvid tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) om överklagande av kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut ska innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning i Högsta förvaltningsdomstolen och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

Ett slutligt beslut av registreringsmyndigheten enligt 21 § får överklagas till *Patent- och marknadsdomstolen* inom två månader från *dagen för beslutet*.

31 §⁴

Allmän domstol ska på talán därom häva en registrering av ett mönster helt eller delvis,

Domstolen ska på yrkande häva en registrering av ett mönster helt eller delvis, om

---

³ Senaste lydelse 2010:1397.

⁴ Senaste lydelse 2012:447.

om hinder mot mönsterrätt har förelegat enligt 1-4 a §§ och hindret fortfarande består eller om registrering har skett i strid med 13 § andra stycket.

En registrering får hävas delvis endast om mönsterhavaren yrkar det eller medger ett yrkande om det och mönstret i ändrad form bibehåller sin identitet och uppfyller förutsättningarna för skydd enligt denna lag.

Registreringen får inte hävas på den grunden att den som fått registreringen endast varit berättigad till viss andel i mönsterrätten.

När domen *vunnit laga kraft* ska den sändas till registreringsmyndigheten för anteckning i mönsterregistret.

hinder mot mönsterrätt har förelegat enligt 1-4 a §§ och hindret fortfarande består eller om registrering har skett i strid med 13 § andra stycket.

När domen *har* vunnit laga kraft ska den sändas till registreringsmyndigheten för anteckning i mönsterregistret.

31 b §⁵

Allmän domstol kan förklara en mönsterrätt ogiltig även efter det att den har upphört eller uppgivits.

I fråga om sådan talan *skall* bestämmelserna i 31 a § tillämpas.

En mönsterrätt får förklaras ogiltig *av domstol* även efter det att den har upphört eller uppgivits.

I fråga om sådan talan *ska* bestämmelserna i 31 a § tillämpas.

35 b §⁶

På yrkande av mönsterhavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja mönstret får domstolen vid vite förbjuda den som gör eller medverkar till mönsterintrång att fortsätta med det.

Om käranden visar sannolika skäl för att intrång, eller medverkan till intrång, förekommer och om det skäligen kan

⁵ Senaste lydelse 2002:570.

⁶ Senaste lydelse 2009:112.

befaras att svaranden genom att fortsätta intrånget, eller medverkan till det, förringar värdet av ensamrätten till mönstret, får domstolen meddela vitesförbud för tiden intill dess att målet slutligt har avgjorts eller annat har beslutats. Innan ett sådant förbud meddelas ska svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.

Förbud enligt andra stycket får meddelas endast om käranden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas svaranden. Saknar käranden förmåga att ställa sådan säkerhet, får domstolen befria honom eller henne från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utskökningsbalken. Säkerheten ska prövas av domstolen, om den inte har godkänts av svaranden.

När målet avgörs ska domstolen pröva om förbud som har meddelats enligt andra stycket fortfarande ska bestå.

I fråga om överklagande av beslut enligt andra eller fjärde stycket samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet *och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med sådan talan får talan föras om nytt vitesförbud.*

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet.

35 e §⁷

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av den domstol där rättegång om intrånget pågår. I övrigt gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 43 och 52 §§ för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. För *prövning av frågan* får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken. Domstolen får bestämma att

Om ett yrkande om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

---

⁷ Senaste lydelse 2009:112.

vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om föreläggandet.

37 b §⁸

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 43 och 52 §§ för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av mönsterhavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja mönstret. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

---

⁸ Senaste lydelse 2009:112.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

43 §⁹

Finnes ej enligt rättegångsbalken behörig domstol för talan om bättre rätt till mönster, om hävande av mönsterregistrering, om överföring av sådan registrering, om ogiltigförklaring av en mönsterrätt enligt 31 b §, om rätt som avses i 32 § andra stycket, om ersättning enligt 40 § andra stycket eller om fastställelse enligt 41 §, väcks talan vid Stockholms tingsrätt.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag och i mål som avses i artikel 81 i rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning. Det samma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska inte tillämpas i fråga om ett yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

---

⁹ Senaste lydelse 2002:570.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. För mål som avgjorts av Patentbesvärsrätten före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.
  3. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1971:1078)¹ om försvarsuppfinningar

dels att 20 § ska upphöra att gälla,

dels att 14 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 24 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Meddelas förordnande att uppfinning *skall* hållas hemlig, utgår skälig ersättning av allmänna medel för den skada som uppkommer genom förordnandet.

Meddelas förordnande att uppfinning *ska* hållas hemlig, utgår skälig ersättning av allmänna medel för den skada som uppkommer genom förordnandet.

Meddelas förordnande enligt 13 §, utgår skälig ersättning av allmänna medel för den rätt till uppfinningen som förordnandet avser och för den ytterligare skada som förordnandet medför.

Talan om ersättning enligt denna paragraf väckes vid Stockholms tingsrätt. I mål om sådan ersättning gäller i fråga om tingsrättens och hovrättens sammansättning 66 och 67 §§ patentlagen (1967:837).

---

¹ Senaste lydelse av 20 § 1980:211.

24 §

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. Mål och ärenden där handläggning pågår i tingsrätt eller hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

1.9 Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156)

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156)¹
dels att 16 q och 29 §§ ska upphöra att gälla,
dels att 15, 16 j, 16 m, 16 p, 18 d, 20 b, 24 och 28 §§ ska ha
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §²

På yrkande av den som har lidit firmaintrång får domstolen vid vite förbjuda den som gör eller medverkar till intrånget att fortsätta med det.

Om käranden visar sannolika skäl för att firmaintrång, eller medverkan till intrång, förekommer och om det skäligen kan befaras att svaranden genom att fortsätta intrånget, eller medverkan till det, förringar värdet av ensamrätten till näringskännetecknet, får domstolen meddela vitesförbud för tiden intill dess att målet slutligt har avgjorts eller annat har beslutats. Innan ett sådant förbud meddelas ska svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

Första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.

Förbud enligt andra stycket får meddelas endast om käranden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas svaranden. Saknar käranden förmåga att ställa sådan säkerhet, får domstolen befria honom eller henne från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av domstolen, om den inte har godkänts av svaranden.

---

¹ Senaste lydelse av
16 q § 2010:1889
29 § 2010:1889.

² Senaste lydelse 2010:1889.

När målet avgörs ska domstolen pröva om förbud som har meddelats enligt andra stycket fortfarande ska bestå.

I fråga om överklagande av beslut enligt andra eller fjärde stycket samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet. *Talan ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med sådan talan får talan föras om nytt vitesförbud.*

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet.

16 j §³

Om innehavaren i rätt tid bestrider ansökan, ska registreringsmyndigheten underrätta sökanden om detta. Vill sökanden vidhålla sitt yrkande, kan han eller hon begära att ärendet ska överlämnas till tingsrätt.

Om innehavaren i rätt tid bestrider ansökan, ska registreringsmyndigheten underrätta sökanden om detta. Vill sökanden vidhålla sitt yrkande, kan han eller hon begära att ärendet ska överlämnas till domstol.

En begäran om överlämnande ska ha kommit in till registreringsmyndigheten inom en månad från den dag då underrättelsen om bestridandet sändes till sökanden. I sin begäran ska sökanden ange de omständigheter och de bevis som åberopas, samt ange vad som ska styrkas med varje bevis. Sökanden ska samtidigt ge in de skriftliga bevis och andra handlingar som åberopas.

Har sökanden begärt överlämnande i rätt tid, ska regist-

Om sökanden har begärt överlämnande i rätt tid, ska

---

³ Senaste lydelse 2010:1889.

reringsmyndigheten överlämna ärendet *till en tingsrätt som enligt vad handlingarna visar är behörig*. Har sökanden inte begärt överlämnande i rätt tid, ska ärendet avskrivas.

registreringsmyndigheten överlämna ärendet till *domstolen*. Om sökanden inte har begärt överlämnande i rätt tid, ska ärendet avskrivas.

16 m §⁴

Innehavaren av en registrering som hävts enligt 16 l § får ansöka om återvinning. En sådan ansökan ska ha kommit in till registreringsmyndigheten inom en månad från dagen för beslutet.

Har innehavaren ansökt om återvinning i rätt tid, ska registreringsmyndigheten överlämna ärendet till *en tingsrätt som enligt vad handlingarna visar är behörig*. I annat fall ska registreringsmyndigheten avvisa ansökan.

Om innehavaren *har* ansökt om återvinning i rätt tid, ska registreringsmyndigheten överlämna ärendet till *domstolen*. I annat fall ska registreringsmyndigheten avvisa ansökan.

16 p §⁵

Om ett ärende har överlämnats till *en tingsrätt*, ska talan anses väckt när ansökan om administrativ hävning kom in till registreringsmyndigheten. De handlingar som sökanden gett in ska anses som stämningsansökan. Stämning ska anses utfärdad när *rätten* beslutar om målets handläggning.

Om ett ärende har överlämnats till *domstolen*, ska talan anses väckt när ansökan om administrativ hävning kom in till registreringsmyndigheten. De handlingar som sökanden *har* gett in ska anses som *en* stämningsansökan. Stämning ska anses utfärdad när *domstolen* beslutar om målets handläggning.

⁴ Senaste lydelse 2010:1889.

⁵ Senaste lydelse 2010:1889.

18 d §⁶

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av den domstol där rättegång om intrånget pågår. I övrigt gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 24 § för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken. Domstolen

Om ett yrkande om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

---

⁶ Senaste lydelse 2009:113.

får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svarare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om föreläggandet.

20 b §⁷

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 24 § för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av den som lider skada av kännetecknet eller dess användning. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

---

⁷ Senaste lydelse 2009:113.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

24 §⁸

Om det inte finns någon domstol som enligt rättegångsbalken är behörig att ta upp ett mål om hävning av registreringen av en firma, om firmaintrång eller om fastställelse, väcks talan vid Stockholms tingsrätt.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag. Detsamma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska inte tillämpas i fråga om ett yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

28 §⁹

Ett beslut enligt 16 l § om administrativ hävning av en registrering av en firma får inte

Ett beslut enligt 16 l § om administrativ hävning av en registrering av en firma får inte

---

⁸ Senaste lydelse 2010:1889.

⁹ Senaste lydelse 2010:1889.

överklagas. Detsamma gäller ett beslut *genom vilket ett ärende har överlämnats* till tingsrätt eller *avskrivits* enligt 16 j § tredje stycket. Andra beslut i ärenden om administrativ hävning får överklagas till *tingsrätt* inom tre veckor från dagen för beslutet. Beslut under handläggningen av ett sådant ärende får inte överklagas särskilt.

överklagas. Detsamma gäller ett beslut *om överlämning* till domstol eller *avskrivning* enligt 16 j § tredje stycket. Andra beslut i ärenden om administrativ hävning får överklagas till *Patent- och marknadsdomstolen* inom tre veckor från dagen för beslutet. Beslut under handläggningen av ett sådant ärende får inte överklagas särskilt.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

1.10 Förslag till lag om upphävande av lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten

Härigenom föreskrivs att lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten ska upphöra att gälla.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
2. Mål som vid ikraftträdandet handläggs i Patentbesvärsrätten och som rör överklagande av beslut av Patent- och registreringsverket enligt namnlagen (1982:670) och lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden ska överlämnas till allmän förvaltningsdomstol.
3. Övriga mål som vid ikraftträdandet handläggs i Patentbesvärsrätten ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1980:307) om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Säkerhet behöver inte ställas i

1 mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,

2. mål och ärenden vid mark- och miljödomstol enligt

– jordabalken,

– 21 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken som är ansökningsmål eller 21 kap. 1 § första stycket 5 miljöbalken som avser ersättning vid ingripande av det allmänna,

– lagen (1933:269) om ägofred,

– lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m.m.,

– fastighetsbildningslagen (1970:988),

– rennäringslagen (1971:437),

– väglagen (1971:948),

– lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering,

– lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning,

– expropriationslagen (1972:719),

– lagen (1973:1084) om avveckling av vissa godmanskap för delägare i skifteslag,

– ledningsrättslagen (1973:1144),

– anläggningslagen (1973:1149),

---

¹ Senaste lydelse 2013:550.

- lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter,
  - bostadsförvaltningslagen (1977:792),
  - lagen (1978:160) om vissa rörledningar,
  - jordförvärvslagen (1979:230),
  - skogsvårdslagen (1979:429),
  - lagen (1985:139) om ersättning för intrång i enskild fiske-
rätt,
  - lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter,
  - kulturmiljölagen (1988:950),
  - minerallagen (1991:45),
  - bostadsrättslagen (1991:614),
  - lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,
  - ellagen (1997:857),
  - lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska
anläggningar,
  - naturgaslagen (2005:403), och
  - plan- och bygglagen (2010:900),
3. växel mål och checkmål,
4. mål som har tagits upp efter offentlig stämning, och
5. mål vid förvaltningsdomstol   5. mål vid förvaltningsdom-
stol *eller marknadsdomsto-* stol.
len.

Säkerhet behöver inte heller ställas i annat fall om talan väcks genom genstämning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.12 Förslag till lag om ändring i namnlagen (1982:670)

Härigenom föreskrivs i fråga om namnlagen (1982:670)¹
dels att 43 § ska upphöra att gälla,
dels att 42 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 §

Ett slutligt beslut av *patent- och registreringsverket* får överklagas av sökanden, *om beslutet har gått emot honom eller henne*. Beslut, som innebär att en ansökan bifalls trots att en invändning har framställts, får överklagas av den som har gjort invändningen. *Återkallar denne sin talan får invändningen ändå prövas, om det finns särskilda skäl.*

Beslut som avses i första stycket får överklagas till *patentbesvärsrätten* genom besvär.

Ett slutligt beslut av *Patent- och registreringsverket* får överklagas av sökanden. Beslut, som innebär att en ansökan bifalls trots att en invändning har framställts, får överklagas av den som har gjort invändningen.

Beslut som avses i första stycket får överklagas till *den förvaltningsrätt inom vars domkrets klaganden vid tidpunkten för beslutet var folkbokförd.*

Om det inte finns någon domstol som är behörig enligt andra stycket, överklagas Patent- och registreringsverkets

---

¹ Senaste lydelse av 43 § 2010:1459.

*beslut till Förvaltningsrätten i
Stockholm.*

*Prövningstillstånd krävs vid
överklagande till kammarrätten.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare

dels att 1 och 5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 a, 3 b och 5 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Om ett villkor, som en näringsidkare ställer upp när han ingår eller avser att ingå avtal med en annan näringsidkare är att anse som oskäligt mot denne, *kan Marknadsdomstolen* förbjuda näringsidkaren att i fortsättningen ställa upp samma eller väsentligen samma villkor i liknande fall. Ett sådant förbud *kan* också riktas mot någon som är anställd hos näringsidkaren eller mot någon annan som handlar på *dennes* vägnar.

Första stycket gäller även villkor som en myndighet eller ett annat offentligt organ ställer upp för ett avtal med en näringsidkare enligt vilket

1 §¹

Om ett villkor, som en näringsidkare ställer upp när han *eller hon* ingår eller avser att ingå avtal med en annan näringsidkare är att anse som oskäligt mot denne, *får Patent- och marknadsdomstolen* förbjuda näringsidkaren att i fortsättningen ställa upp samma eller väsentligen samma villkor i liknande fall. Ett sådant förbud *får* också riktas mot någon som är anställd hos näringsidkaren eller mot någon annan som handlar på *hans eller hennes* vägnar.

Första stycket gäller även villkor som en myndighet eller ett annat offentligt organ ställer upp för ett avtal med en näringsidkare enligt vilket *han*

---

¹ Senaste lydelse 2002:354.

denne skall tillhandahålla varor eller tjänster mot betalning. eller hon ska tillhandahålla varor eller tjänster mot betalning.

3 a §

Om en sammanslutning av näringsidkare gör sannolikt att utgången i målet kan ha betydande intresse för medlemmarna i sammanslutningen får domstol efter ansökan av sammanslutningen tillåta att den, vid sidan av en enskild part, medverkar i förfarandet och i samband med det åberopar bevisning.

En ansökan om medverkan ska vara skriftlig och innehålla de skäl som den grundas på. Parterna ska beredas tillfälle att yttra sig över ansökan. Ansökan får inte bifallas om parten på den sidan som ansökan om medverkan avser motsätter sig detta.

3 b §

En part eller en sammanslutning som medverkar enligt 3 a § får föreläggas vid vite att tillhandahålla domstolen en handling, ett varuprov eller liknande som kan ha betydelse i målet. Detta innebär dock inte någon skyldighet att röja

företagshemligheter av teknisk natur.

5 §²

Förbud *skall* förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Talan om utdömande av vite förs *vid allmän domstol* av den som ansökt om förbudet.

Förbud *ska* förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Talan om utdömande av vite förs *i Patent- och marknadsdomstolen* av den som ansökt om förbudet.

5 a §

Delgivning av domar och beslut som innefattar vitesföreläggande enligt denna lag får inte ske enligt 34–37 §§ delgivningslagen (2010:1932), om det inte med beaktande av vad som har förekommit i det enskilda delgivningsärendet eller vid andra delgivningsförsök med delgivningsmottagaren finns anledning att anta att han eller hon har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

---

² Senaste lydelse 1985:220.

1.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud

Härigenom föreskrivs att 8 c, 8 d och 17 §§ i lagen (1986:436) om näringsförbud ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 c §¹

I fall som avses i 8 a § görs ansökan hos tingsrätten i den ort där näringsidkaren har sitt hemvist. Om näringsidkaren inte har hemvist i Sverige, tas ärendet upp av Stockholms tingsrätt.

Om ärendet gäller näringsförbud med stöd av 2 §, är även den tingsrätt som handlägger eller har handlagt konkursen behörig att pröva ärendet.

I fall som avses i 8 b § andra stycket görs ansökan *hos Stockholms tingsrätt. Ett beslut av tingsrätten överklagas i sådant fall hos Marknadsdomstolen.*

I fall som avses i 8 b § andra stycket görs ansökan *till Patent- och marknadsdomstolen.*

8 d §²

I ärenden som gäller näringsförbud ska tingsrätten hålla sammanträde, om detta inte är uppenbart obehövt.

Om sammanträde hålls ska tingsrätten bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän.

I ärenden som gäller näringsförbud ska tingsrätten *eller Patent- och marknadsdomstolen* hålla sammanträde, om detta inte är uppenbart obehövt.

Om *ett* sammanträde hålls ska tingsrätten bestå av en lagfaren domare och tre

¹ Senaste lydelse 2008:592.

² Senaste lydelse 2008:592.

Ärendet ska avgöras av samma domare. *I fall som avses i 8 b § andra stycket ska tingsrätten vara sammansatt på det sätt som anges i 8 kap. 10 § första stycket konkurrenslagen (2008:579).*

nämndemän. Ärendet ska avgöras av samma domare. *I 4 kap. 3 § lagen (2014:000) om patent- och marknadsdomstolar finns bestämmelser om Patent- och marknadsdomstolens sammansättning.*

Vid omröstning gäller reglerna i 29 kap. rättegångsbalken.

Utöver vad som följer av lagen (1996:242) om domstolsärenden får rätten förelägga nytt vite eller förordna om hämtning till rätten antingen omedelbart eller till en senare dag, om den som ansökan riktas mot trots föreläggande om personlig inställelse inte inställer sig till sammanträdet eller inställer sig genom ombud.

17 §³

Ett lagakraftvunnet beslut om näringsförbud får upphävas på ansökan av den som förbudet avser, om det senare kommer fram att han eller hon inte hade grovt åsidosatt sina åligganden i näringsverksamhet.

För ärenden om upphävande av förbud gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 8 a §, 8 c § tredje stycket samt 8 d § andra och tredje styckena. Ett sådant ärende tas upp av den *tingsrätt* som tidigare handlagt målet eller ärendet om näringsförbud. Rör ärendet inte upphävande av ett förbud som meddelats med stöd av 2 a §, får det tas upp även av rätten i den ort där sökanden har sitt hemvist, om

För ärenden om upphävande av förbud gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 8 a §, 8 c § tredje stycket samt 8 d § andra och tredje styckena. Ett sådant ärende tas upp av den *domstol* som tidigare handlagt målet eller ärendet om näringsförbud. Om ärendet inte rör upphävande av ett förbud som meddelats med stöd av 2 a §, får det tas upp även av rätten i den ort där sökanden har sitt hemvist, om

³ Senaste lydelse 2009:592.

rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt. I ärendet är den myndighet som yrkat näringsförbud eller myndigheten i den ort där sökanden har sitt hemvist motpart till sökanden.

rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt. I ärendet är den myndighet som yrkat näringsförbud eller myndigheten i den ort där sökanden har sitt hemvist motpart till sökanden.

Ett ärende om upphävande av förbud får göras utan sammanträde, om saken ändå kan utredas tillfredsställande.

Rättens beslut om att upphäva ett näringsförbud ska gälla omedelbart.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Ärenden enligt 8 c § tredje stycket där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt respektive Marknadsdomstolen vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

1.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 5 §²

Slutliga beslut av Patent- och registreringsverket i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos patentbesvärsrätten inom två månader från dagen för beslutet.

Patentbesvärsrättens slutliga beslut får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen inom två månader från dagen för beslutet. Därvid tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) om överklagande av kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut ska innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning Högsta

Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

---

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

² Senaste lydelse 2010:1404.

*förvaltningsdomstolen och om
de grunder på vilka sådant
tillstånd meddelas.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

dels att 9 b, 9 e och 12 b §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 14 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 b §¹

På yrkande av innehavaren av kretsmönstret eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja kretsmönstret får domstolen vid vite förbjuda den som vidtar eller medverkar till en åtgärd som innebär intrång att fortsätta med åtgärden.

Om käranden visar sannolika skäl för att en åtgärd som innebär intrång, eller medverkan till åtgärden, förekommer och om det skäligen kan befaras att svaranden genom att fortsätta med åtgärden, eller medverkan till den, förringar värdet av ensamrätten till kretsmönstret, får domstolen meddela vitesförbud för tiden intill dess att målet slutligt har avgjorts eller annat har beslutats. Innan ett sådant förbud meddelas ska svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.

Förbud enligt andra stycket får meddelas endast om käranden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas svaranden. Saknar käranden förmåga att ställa sådan säkerhet, får domstolen befria honom eller henne från detta. I fråga om slaget

---

¹ Senaste lydelse 2009:114.

av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av domstolen, om den inte har godkänts av svaranden.

När målet avgörs ska domstolen pröva om förbud som har meddelats enligt andra stycket fortfarande ska bestå.

I fråga om överklagande av beslut enligt andra eller fjärde stycket samt ifråga om handläggningen i högre domstol gäller rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet *och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svarare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med sådan talan får talan föras om nytt vitesförbud.*

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet.

9 e §²

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av den domstol där rättegång om intrånget pågår. I övrigt gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i rättegångsbalken om tvistemål som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

Om yrkandet om informa-

Om ett yrkande om infor-

---

² Senaste lydelse 2009:114.

tionsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. *För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken.* Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.

mationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggandet riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om föreläggandet.

12 b §³

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör

---

³ Senaste lydelse 2009:114.

intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av kretsmönstret eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja kretsmönstret. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

14 a §

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag. Detsamma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska inte tillämpas ifråga om ett

yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

1.17 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

dels att 3, 4, 7, 8 c och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 4 a–4 c och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Är ett avtalsvillkor som avses i 1 § med hänsyn till pris och övriga omständigheter oskäligt mot konsumenten, får *Marknadsdomstolen* förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor, om förbudet är påkallat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

Ett förbud *kan* meddelas även anställda hos näringsidkaren och andra som handlar på *dennes* vägnar.

En sammanslutning av näringsidkare som använder eller rekommenderar användning av ett oskäligt avtalsvillkor får förbjudas att i framtiden använda eller rekommendera villkoret.

Ett förbud *skall* förenas med vite, om inte detta av

Föreslagen lydelse

3 §

Om ett avtalsvillkor som avses i 1 § med hänsyn till pris och övriga omständigheter *är* oskäligt mot konsumenten, får *Patent- och marknadsdomstolen* förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor, om förbudet är påkallat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

Ett förbud *får* meddelas även anställda hos näringsidkaren och andra som handlar på *hans eller hennes* vägnar.

Ett förbud *ska* förenas med vite, om inte detta av särskilda

särskilda skäl är obehövt

skäl är obehövt.

En fråga om förbud tas upp av Marknadsdomstolen efter ansökan av Konsumentombudsmannen. Beslutar Konsumentombudsmannen för ett visst fall att inte göra någon ansökan, får ansökan göras av en sammanslutning av näringsidkare, konsumenter eller löntagare.

4 §

En ansökan om förbud får göras av Konsumentombudsmannen. Om Konsumentombudsmannen för ett visst fall beslutar att inte göra någon ansökan, får ansökan göras av en sammanslutning av näringsidkare, konsumenter eller löntagare.

4 a §

Om en sammanslutning av näringsidkare gör sannolikt att utgången i målet kan ha betydande intresse för medlemmarna i sammanslutningen får domstol efter ansökan av sammanslutningen tillåta att den, vid sidan av en enskild part, medverkar i förfarandet och i samband med det åberopar bevisning.

En ansökan om medverkan ska vara skriftlig och innehålla de skäl som den grundas på.

Parterna ska beredas tillfälle att yttra sig över ansökan. Ansökan får inte bifallas om parten på den sidan som ansökan om medverkan avser motsätter sig detta.

4 b §

Konsumentombudsmannen ska kallas till förhandling i mål enligt denna lag även om han eller hon inte är sökande.

4 c §

En part eller en sammanslutning som medverkar enligt 4 a § får föreläggas vid vite att tillhandahålla domstolen en handling, ett varuprov eller liknande som kan ha betydelse för målet. Detta innebär dock inte någon skyldighet att röja företagshemligheter av teknisk natur.

7 §

En fråga om förbud får i fall som inte är av större vikt prövas av Konsumentombudsmannen genom att den som antas ha använt ett oskäligt avtalsvillkor föreläggs förbud till godkännande omedelbart eller inom viss tid (förbudsföreläggande).

Har ett förbudsföreläggande godkänts, gäller det som förbud av Marknadsdomstolen. Godkännande efter den i föreläggandet angivna tiden gäller dock inte.

Om ett förbudsföreläggande har godkänts, gäller det som ett förbud av domstol. Ett godkännande efter den i föreläggandet angivna tiden gäller dock inte.

Närmare bestämmelser om förbudsföreläggande meddelas av regeringen.

8 c §¹

Konsumentombudsmannens beslut enligt 8 § och 8 a § samt om vitesföreläggande *efter sådan uppmaning* överklagas till *Stockholms tingsrätt*.

Tingsrättens beslut *överklagas hos Marknadsdomstolen*.

Konsumentombudsmannens beslut enligt 8 och 8 a §§ samt om vitesföreläggande *enligt 8 b § får* överklagas till *Patent- och marknadsdomstolen*.

9 §

Talan om utdömande av vite förs *vid allmän domstol* av Konsumentombudsmannen. *I fråga* om vite *som Marknadsdomstolen* har *förelagt* på talan av någon annan får talan om utdömande föras av *denne*.

En talan om utdömande av vite förs *i Patent- och marknadsdomstolen* av Konsumentombudsmannen. Om vite har *förelagts* på talan av någon annan, får talan om utdömande *av vitet* föras av *honom eller henne*.

9 a §

Delgivning av domar och beslut som innefattar vitesföreläggande enligt denna lag får inte ske enligt 34–37 §§ delgivningslagen (2010:1932), om det inte med beaktande av vad som har förekommit i det enskilda delgivningsärendet eller vid andra delgivningsförsök med delgivningsmottagaren finns anledning att anta att han eller hon har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

---

¹ Senaste lydelse 2007:2.

1.18 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619)

Härigenom föreskrivs att 16 § rättshjälpslagen (1996:1619) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

När rättshjälp har beviljats, betalar staten kostnaderna för bevisning vid allmän domstol, Arbetsdomstolen och Marknadsdomstolen. Om inte annat följer av lag eller föreskrifter som lämnats med stöd av denna lag lämnas ersättning för bevisning med skäligt belopp.

16 §

När rättshjälp har beviljats, betalar staten kostnaderna för bevisning vid allmän domstol och Arbetsdomstolen. Om inte annat följer av lag eller föreskrifter som lämnats med stöd av denna lag lämnas ersättning för bevisning med skäligt belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.19 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Häri genom föreskrivs i fråga om växtförädlarrättslagen (1997:306)¹

dels att 10 kap. 4 och 5 och 6 §§ ska upphöra gälla,

dels att 9 kap. 2, 5, 5 c och 7 b §§ samt 10 kap. 3, 5 och 6 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 §²

På yrkande av innehavaren av växtförädlarrätten eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja växtsorten får *allmän domstol* vid vite förbjuda den som gör eller medverkar till intrång i växtförädlarrätten att fortsätta med det.

På yrkande av innehavaren av växtförädlarrätten eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja växtsorten får *domstolen* vid vite förbjuda den som gör eller medverkar till intrång i växtförädlarrätten att fortsätta med det.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.

5 §

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet. *I samband med en sådan talan får talan föras*

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt om förbudet.

---

¹ Senaste lydelse av
10 kap. 4 § 1997:306.

10 kap. 5 § 1997:306.

² Senaste lydelse 2009:115.

om nytt vitesförbud.

5 c §³

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av en domstol där rättegång om intrånget pågår. I övrigt gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i rättegångsbalken om tvistemål som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken.

Om ett yrkande om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångs-

---

³ Senaste lydelse 2009:115.

Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svarare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.

En talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet.

7 b §⁴

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i rättegångsbalken om tvistemål som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av växtförädlarrätten eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja växtsorten. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha

---

⁴ Senaste lydelse 2009:115.

fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

10 kap.

3 §

Om det enligt rättegångsbalken inte finns någon behörig domstol för en talan om bättre rätt till en växtsort, om hävning av registreringen av en växtsort, om överföring av sådan registrering, om tvångslicens eller om fastställelse enligt 1 §, skall talan väckas vid Stockholms tingsrätt.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag. Detsamma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska inte tillämpas ifråga om ett yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

5 §⁵

Statens jordbruksverks slutliga beslut får överklagas av den som beslutet angår, *om det har gått honom eller henne emot.*

Ett beslut genom vilket ansökan om registrering bifalls får dock överklagas endast av den som i behörig ordning har framställt en invändning mot ansökan. *Återkallar invändaren sitt överklagande, får detta ändå prövas, om det finns särskilda skäl.*

Ett beslut genom vilket ett yrkande om överföring enligt 5 kap. 8 § har bifallits får överklagas av sökanden. Den som har framställt yrkande om överföring får överklaga ett beslut genom vilket yrkandet avslagits.

5 §⁵

Statens jordbruksverks slutliga beslut får överklagas av den som beslutet angår.

Ett beslut genom vilket *en* ansökan om registrering bifalls får dock överklagas endast av den som i behörig ordning har framställt en invändning mot ansökan.

6 §⁶

Ett beslut av Statens jordbruksverk överklagas till *Patentbesvärsrätten* inom två månader från *beslutets dag*.

Ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen inom två månader från beslutets dag. Därvid tillämpas 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Ett beslut av Statens jordbruksverk överklagas till *Patent- och marknadsdomstolen* inom två månader från *dagen för beslutet*.

⁵ Senaste lydelse 2005:1216.

⁶ Senaste lydelse 2010:1405.

*om överklagande av kammar-
rättens beslut. Patentbesvär-
rättens beslut ska innehålla
uppgift om att det krävs särskilt
tillstånd för prövning i Högsta
förvaltningsdomstolen och om
de grunder på vilka ett sådant
tillstånd meddelas.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. För mål som avgjorts av Patentbesvärsrätten före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.
  3. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

1.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan ska väckas vid
1. *Marknadsdomstolen* i fråga om förbud och ålägganden som avses i marknadsföringslagen (2008:486) och i fråga om förbud enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden,

2. Förvaltningsrätten i Stockholm i fråga om sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen (2010:696),

3. *tingsrätt som är behörig enligt 10 kap. rättegångsbalken eller Stockholms tingsrätt i fråga om utdömande av vite.*

Föreslagen lydelse

5 §¹

Talan ska väckas vid
1. *Patent- och marknadsdomstolen* i fråga om förbud och ålägganden som avses i marknadsföringslagen (2008:486), i fråga om förbud enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden *samt i fråga om utdömande av vite, och*

2. Förvaltningsrätten i Stockholm i fråga om sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen (2010:696).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

---

¹ Senaste lydelse 2010:726.

1.21 Förslag till lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 3 § och 10 kap. 12 § i försäkringsavtalslagen (2005:104) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

3 §¹

Talan om åläggande enligt 2 § väcks vid *Marknadsdomstolen*.

En talan om åläggande enligt 2 § väcks vid Patent- och marknadsdomstolen.

En sådan talan får väckas

1. i fråga om information som avses i 2 kap. 2 §, av näringsidkare som berörs av marknadsföringen, och

2. i fråga om information som avses i 2 kap. 4–7 §§, av den näringsidkare som har ingått avtal om försäkring med försäkringsbolaget.

Talan får också väckas av en sammanslutning av näringsidkare.

I mål om åläggande enligt 2 § gäller i övrigt de bestämmelser i marknadsföringslagen (2008:486) som reglerar förfarandet i mål om åläggande att lämna information enligt 24 § den lagen.

10 kap.

12 §²

Talan om åläggande enligt 11 § väcks vid *Marknadsdomstolen*.

En talan om åläggande enligt 11 § väcks vid Patent- och marknadsdomstolen.

En sådan talan får väckas

---

¹ Senaste lydelse 2008:509.

² Senaste lydelse 2008:509.

1. i fråga om information som avses i 2 §, av näringsidkare som berörs av marknadsföringen, och

2. i fråga om information som avses i 4-8 §§, av den näringsidkare som har ingått avtal om försäkring med försäkringsbolaget.

Talan får också väckas av en sammanslutning av näringsidkare.

I mål om åläggande enligt 11 § gäller i övrigt de bestämmelser i marknadsföringslagen (2008:486) som reglerar förfarandet i mål om åläggande att lämna information enligt 24 § den lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Härigenom föreskrivs att 15 och 16 §§ lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Ett åläggande enligt 11 § får förenas med vite. Talan om utdömande av vite som har förelagts med stöd av denna lag förs vid tingsrätt av Konkurrensverket. *Stockholms tingsrätt* är alltid behörig att pröva en sådan talan.

Ett åläggande enligt 11 § får förenas med vite. *En* talan om utdömande av vite som har förelagts med stöd av denna lag *väcks* vid *Patent- och marknadsdomstolen* av Konkurrensverket.

16 §

Beslut av Konkurrensverket om åläggande enligt 11 § får överklagas *hos Marknadsdomstolen*. *Vid handläggningen i Marknadsdomstolen tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden*. I fråga om rättegångskostnader *skall dock gälla vad som föreskrivs i 31 kap. rättegångsbalken*.

Ett beslut av Konkurrensverket om åläggande enligt 11 § får överklagas *till Patent- och marknadsdomstolen*. I fråga om rättegångskostnader i ett sådant ärende *ska* 31 kap. rättegångsbalken *tillämpas*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:484) om franchisegivares informationskyldighet

Härigenom föreskrivs att 5 och 6 §§ lagen (2006:484) om franchisetagarens informationskyldighet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Talan om åläggande enligt 4 § väcks vid *Marknadsdomstolen*.

5 §¹
En talan om åläggande enligt 4 § väcks vid Patent- och marknadsdomstolen.

En sådan talan får väckas av

1. en franchisetagare i ett sådant avtal som avses i 4 §,
2. en sammanslutning av näringsidkare, eller
3. en annan sammanslutning som har ett befogat intresse av att företräda näringsidkare.

Den som har talerätt enligt andra stycket har rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

I mål om åläggande enligt 4 § gäller i övrigt de bestämmelser i marknadsföringslagen (2008:486) som reglerar förfarandet och fördelning av rättegångskostnader i mål om åläggande att lämna information enligt 24 § den lagen. Bestämmelserna i 28, 42–46 och 61 §§ om Konsumentombudsmannen ska dock inte tillämpas.

Ett åläggande enligt 4 § *skall* förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

6 §
Ett åläggande enligt 4 § *ska* förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Talan om utdömande av vite väcks vid *den tingsrätt som*

En talan om utdömande av vite väcks vid Patent- och

---

¹ Senaste lydelse 2008:511.

*är behörig enligt 10 kap. marknadsdomstolen.
rättegångsbalken. En sådan
talan får alltid väckas vid
Stockholms tingsrätt.*

Talan får väckas av den som har begärt vitesföreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.24 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Häri genom föreskrivs i fråga om marknadsföringslagen (2008:486)¹

dels att 50, 54–58, 60 och 62 §§ samt rubriken närmast före 59 § ska upphöra att gälla, och

dels att 36, 47–49, 51, 52 59, 61 och 66 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 §

För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får rätten besluta om kvarstad. *I sådant fall gäller föreskrifterna i 15 kap. rättegångsbalken om kvarstad för fordran.*

För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får rätten besluta om kvarstad.

47 §

Talan om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § väcks vid *Marknadsdomstolen*. *Om samma käre, eller annan käre i samråd med denne, samtidigt väcker en talan om marknadsstörningsavgift enligt 29 § eller skadestånd enligt 37 § med anledning av marknadsföringen, ska dock en*

---

¹ Senaste lydelse av 58 § 2013:122.

talán om förbud eller åläggande väckas vid Stockholms tingsrätt.

Talan om förbud eller åläggande får väckas av

En talan om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § får väckas av

1. Konsumentombudsmannen,
2. en näringsidkare som berörs av marknadsföringen, eller
3. en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare.

Ett interimistiskt beslut enligt 27 § meddelas av den domstol där en rättegång enligt första stycket pågår.

48 §

Talan om marknadsstörningsavgift enligt 29 § väcks vid Stockholms tingsrätt av Konsumentombudsmannen.

En talan om marknadsstörningsavgift enligt 29 § väcks av Konsumentombudsmannen.

Om Konsumentombudsmannen i ett visst fall beslutar att inte föra talan om marknadsstörningsavgift, får en enskild näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av näringsidkare väcka en sådan talan.

Beslut om kvarstad enligt 36 § meddelas av den domstol där en rättegång om marknadsstörningsavgift pågår. Om talan ännu inte har väckts gäller i fråga om behörig domstol vad som föreskrivs i första stycket.

49 §

Talan om utdömande av vite som har förelagts med stöd av denna lag väcks vid en tingsrätt som är behörig enligt 10 kap.

rättegångsbalken. En sådan talan får alltid väckas vid Stockholms tingsrätt.

Talan får väckas av den som begärt vitesföreläggandet och av Konsumentombudsmannen.

En talan om utdömande av vite får väckas av den som begärt vitesföreläggandet och av Konsumentombudsmannen.

51 §

Konsumentombudsmannens beslut enligt 42–44 §§ samt om vitesföreläggande efter en sådan uppmaning överklagas *hos Stockholms tingsrätt.*

Konsumentombudsmannens beslut enligt 42–44 §§ samt om vitesföreläggande efter en sådan uppmaning överklagas *till Patent- och marknadsdomstolen.*

Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av nämnda paragraf.

52 §

Tingsrätts domar och beslut och beslut i mål och ärenden enligt denna lag överklagas hos Marknadsdomstolen. Domar och beslut i mål om utdömande av vite som har förelagts med stöd av denna lag överklagas dock hos hovrätt enligt vad som föreskrivs i lagen (1985:206) om viten.

Beslut under rättegången i frågor som avses i 27 § och 40 § första stycket får överklagas särskilt. Besluten ska vid handläggningen i *Marknadsdomstolen* anses röra åtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken.

En talan enligt denna lag väcks vid Patent- och marknadsdomstolen. Patent- och marknadsdomstolen är också rätt domstol om en ansökan om kvarstad enligt 36 § görs innan talan om marknadsstörrningsavgift har väckts.

Beslut under rättegången i frågor som avses i 27 § och 40 § första stycket får överklagas särskilt. Besluten ska vid handläggningen i *Patent- och marknadsöverdomstolen* anses röra åtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken.

59 §

Om inte annat följer av denna lag ska föreskrifterna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas på mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § och mål om marknadsstörningsavgift enligt 29 §.

Föreskrifterna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas på mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § och mål om marknadsstörningsavgift enligt 29 §.

I mål om skadestånd enligt 37 § gäller vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken är tillåten.

I ärenden som avses i 51 § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om något annat inte följer av denna lag.

61 §

Om en talan enligt denna lag har väckts av någon annan än Konsumentombudsmannen ska rätten underrätta ombudsmannen om rättegången.

När ett mål om marknadsstörningsavgift eller skadestånd väcks ska tingsrätten underrätta Marknadsdomstolen om rättegången.

66 §

Regeringen kan med avseende på främmande stat bestämma att följande ska gälla.

Regeringen får med avseende på främmande stat bestämma att följande ska gälla.

I fråga om en vara som är försedd med en oriktig eller vilseledande ursprungsbeteckning, genom vilken varan direkt eller in-

direkt anges vara frambragd eller tillverkad i den främmande staten eller i en region eller ort i den främmande staten, får åtgärd enligt 39 § beslutas även i andra fall än som avses där. Detta gäller dock inte om beteckningen enligt handelsbruk endast tjänar till att märka ut varans art eller om den åtföljs av en uppgift som tydligt anger att varan inte har frambragts eller tillverkats i den angivna staten eller på den angivna orten.

Talan om åtgärd enligt andra stycket väcks *vid Stockholms tingsrätt* av Konsumentombudsmannen eller, om denne har beslutat att inte väcka talan, av någon som driver rörelse med varor av samma slag som den vara talan avser.

En talan om *en* åtgärd enligt andra stycket väcks av Konsumentombudsmannen eller, om denne har beslutat att inte väcka talan, av någon som driver rörelse med varor av samma slag som den vara talan avser.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. Mål och ärenden där handläggning pågår i tingsrätt eller hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

1.25 Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurrenslagen (2008:579)

dels att 3 kap. 26 §, 8 kap. 4–11 §§ samt rubrikerna närmast före 8 kap. 6 och 8 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 2, 3, 5, 15, 19, 21 och 32 §§, 4 kap. 13–16 och 21 §§, 5 kap. 3, 11, 18 och 20 §§, 6 kap. 2 §, 7 kap. 1 och 2 §§ samt 8 kap. 1–3 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Om Konkurrensverket i ett visst fall beslutar att inte meddela ett åläggande enligt 1 §, får *Marknadsdomstolen* göra det på talan av ett företag som berörs av överträdelsen. En sådan talerätt gäller dock inte i de fall verket har tillämpat artikel 13 i rådets förordning (EG) nr 1/2003.

Om Konkurrensverket i ett visst fall beslutar att inte meddela ett åläggande enligt 1 § får ett företag som berörs av överträdelsen väcka talan om ett sådant åläggande. En sådan talerätt gäller dock inte i de fall verket har tillämpat artikel 13 i rådets förordning (EG) nr 1/2003.

3 §

Om det finns särskilda skäl, får ett åläggande enligt 1 § meddelas för tiden till dess att frågan slutligt har avgjorts. *Marknadsdomstolen* får meddela ett sådant åläggande bara sedan rättegång inletts.

Om det finns särskilda skäl, får ett åläggande enligt 1 § meddelas för tiden till dess att frågan slutligt har avgjorts. *Rätten* får meddela ett sådant åläggande bara sedan rättegång inletts.

5 §¹

Stockholms tingsrätt får på talan av Konkurrensverket besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (konkurrensskadeavgift), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 EUF-fördraget.

Konkurrensverket får väcka talan om att ett företag ska betala en särskild avgift (konkurrensskadeavgift), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 EUF-fördraget.

Avgiften tillfaller staten.

Innan Konkurrensverket väcker talan om konkurrensskadeavgift mot ett företag, ska företaget ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till stämningsansökan.

15 §²

På ansökan av ett företag som anmäler en överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i EUF-fördraget ska Konkurrensverket i ett beslut förklara om förutsättningarna för eftergift enligt 12 § första stycket är uppfyllda. Ett sådant beslut är bindande för verket samt för *Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen*.

På ansökan av ett företag som anmäler en överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i EUF-fördraget ska Konkurrensverket i ett beslut förklara om förutsättningarna för eftergift enligt 12 § första stycket är uppfyllda. Ett sådant beslut är bindande för verket samt för *domstol*.

---

¹ Senaste lydelse 2010:642.

² Senaste lydelse 2010:642.

19 §

Ett avgiftsföreläggande som har godkänts ska efter klagan undanröjas under de förutsättningar som anges i 59 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken. Vad som där sägs om strafföreläggande och den misstänkte gäller *därvid* i stället avgiftsföreläggande respektive företag.

Den som vill klaga ska göra det skriftligen *hos Stockholms tingsrätt* inom ett år från det att föreläggandet godkändes. I mål om klagan på ett avgiftsföreläggande är Konkurrensverket motpart.

Har ett avgiftsföreläggande undanröjts, får företaget därefter inte åläggas en skyldighet att betala en högre konkurrensskadeavgift för samma överträdelse.

Ett avgiftsföreläggande som har godkänts ska efter klagan undanröjas under de förutsättningar som anges i 59 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken. Vad som där sägs om strafföreläggande och den misstänkte gäller *då* i stället avgiftsföreläggande respektive företag.

Den som vill klaga ska göra det skriftligen *till Patent- och marknadsdomstolen* inom ett år från det att föreläggandet godkändes. I mål om klagan på ett avgiftsföreläggande är Konkurrensverket motpart.

Om ett avgiftsföreläggande *har* undanröjts, får företaget därefter inte åläggas en skyldighet att betala en högre konkurrensskadeavgift för samma överträdelse.

21 §

För att säkerställa ett anspråk på konkurrensskadeavgift får rätten besluta om kvarstad. *Därvid gäller föreskrifterna i 15 kap. rättegångsbalken om kvarstad för fordran. Om talan om konkurrensskadeavgift ännu inte har väckts, ska en ansökan om*

För att säkerställa ett anspråk på konkurrensskadeavgift får rätten besluta om kvarstad.

*kvarstad dock prövas av
Stockholms tingsrätt.*

32 §³

Frågor om förbud enligt 27 § eller omprövning enligt 31 § andra stycket prövas av Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket. Talan om omprövning av ett meddelat förbud får också väckas av den som förbudet riktar sig mot.

Konkurrensverket får väcka talan om förbud enligt 27 § eller omprövning enligt 31 § andra stycket. En talan om omprövning av ett meddelat förbud får också väckas av den som förbudet riktar sig mot.

Om Konkurrensverket i ett visst fall beslutar att inte väcka en talan om förbud enligt 27 §, får talan väckas av ett företag som berörs av förfarandet eller av verksamheten.

4 kap.

13 §

Om Konkurrensverket inom den i 11 § angivna fristen har beslutat om särskild undersökning, får verket väcka talan vid Stockholms tingsrätt om förbud enligt 1 § eller åläggande enligt 2 §.

Om Konkurrensverket inom den i 11 § angivna fristen har beslutat om särskild undersökning, får verket väcka talan om förbud enligt 1 § eller åläggande enligt 2 §.

Talan ska väckas inom tre månader från ett beslut om särskild undersökning. Innan Konkurrensverket väcker talan, ska den som avses med talan ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till stämningsansökan.

Har Konkurrensverket beslutat att lämna en företagskoncentration utan åtgärd, får talan enligt första stycket väckas endast om verkets

Om Konkurrensverket *har* beslutat att lämna en företagskoncentration utan åtgärd, får talan enligt första stycket väckas endast om verkets

³ Senaste lydelse 2009:1280.

beslut har grundat sig på oriktig uppgift som lämnas av part eller annan medverkande i koncentrationen.

beslut har grundat sig på oriktig uppgift som lämnas av part eller annan medverkande i koncentrationen.

14 §

På begäran av Konkurrensverket får *Stockholms tingsrätt* förlänga fristen i 13 § andra stycket med högst en månad i sänder, om parterna i koncentrationen samtycker. I de fall annan medverkande anmält koncentrationen enligt 7 § 2 krävs dennes samtycke. Om koncentrationen ägt rum på det sätt som anges i 3 § andra meningen, är förvärvarens samtycke tillräckligt.

På begäran av Konkurrensverket får *Patent- och marknadsdomstolen* förlänga fristen i 13 § andra stycket med högst en månad i sänder, om parterna i koncentrationen samtycker. I de fall annan medverkande anmält koncentrationen enligt 7 § 2 krävs dennes samtycke. Om koncentrationen ägt rum på det sätt som anges i 3 § andra meningen, är förvärvarens samtycke tillräckligt.

Om det finns synnerliga skäl, får fristen förlängas utan sådant samtycke som anges i första stycket.

15 §

Ett förbud enligt 1 § eller ett åläggande enligt 2 § får inte meddelas senare än sex månader efter det att talan väckts vid *Stockholms tingsrätt*.

Ett förbud enligt 1 § eller ett åläggande enligt 2 § får inte meddelas senare än sex månader efter det att talan väckts.

Den i första stycket angivna fristen får förlängas under samma förutsättningar som anges i 14 §. Ett förbud enligt 1 § eller ett åläggande enligt 2 § får dock inte meddelas senare än två år efter det att företagskoncentrationen uppkom.

16 §

Om *Stockholms tingsrätts dom* överklagas, ska *Marknadsdomstolen* avgöra målet inom tre månader från det att tiden för överklagande gick ut. Bestämmelserna i 15 § andra stycket gäller också för *Marknadsdomstolens* prövning.

Om *Patent- och marknadsdomstolens* dom överklagas, ska *Patent- och marknadsöverdomstolen* avgöra målet inom tre månader från det att tiden för överklagande gick ut. Bestämmelserna i 15 § andra stycket gäller också för *Patent- och marknadsöverdomstolens* prövning.

21 §

Ett förbud enligt 1 § eller ett åläggande enligt 2 § får omprövas, om det finns anledning att upphäva eller mildra förbudet eller åläggandet därför att detta inte längre behövs eller inte längre är lämpligt.

Talan om omprövning ska väckas *vid Stockholms tingsrätt* av Konkurrensverket eller av någon som berörs av avgörandet.

En talan om omprövning ska väckas av Konkurrensverket eller av någon som berörs av avgörandet.

5 kap.

3 §⁴

Stockholms tingsrätt får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får göra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, om

Patent- och marknadsdomstolen får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får göra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, om

---

⁴ Senaste lydelse 2010:642.

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,
2. företaget inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och
3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

11 §

Åtgärder enligt 1 eller 6 § får inte avse en skriftlig handling

1. vars innehåll kan antas vara sådant att en advokat eller en advokats biträde inte får höras som vittne om innehållet, och
2. som innehas av advokaten eller biträdet eller av den till förmån för vilken tystnadsplikten gäller.

Om Konkurrensverket anser att en viss handling bör omfattas av en undersökning och den som åtgärden avser åberopar att handlingen är skyddad enligt första stycket, ska handlingen omedelbart förseglas och skyndsamt överlämnas till *Stockholms tingsrätt* av Konkurrensverket.

Tingsrätten ska utan dröjsmål pröva om handlingen ska omfattas av Konkurrensverkets undersökning.

Om Konkurrensverket anser att en viss handling bör omfattas av en undersökning och den som åtgärden avser åberopar att handlingen är skyddad enligt första stycket, ska handlingen omedelbart förseglas och skyndsamt överlämnas till *Patent- och marknadsdomstolen* av Konkurrensverket.

Domstolen ska utan dröjsmål pröva om handlingen ska omfattas av Konkurrensverkets undersökning.

18 §

Frågor om förhandsgodkännande enligt artikel 21.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 prövas av *Stockholms*

Ett ärende om förhandsgodkännande enligt artikel 21.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 prövas av *Patent- och*

tingsrätt på ansökan av *marknadsdomstolen* på ansökan av Konkurrensverket.

Om beslut om förhandsgodkännande meddelats enligt första stycket, gäller bestämmelserna i 17 § om handräckning.

20 §⁵

Efter begäran av en myndighet i en stat med vilken Sverige har ingått en överenskommelse om rättslig hjälp i konkurrensärenden får *Stockholms tingsrätt* på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag eller någon annan för att bistå den andra staten med att utreda om någon har överträtt den statens konkurrensregler, om

Efter begäran av en myndighet i en stat med vilken Sverige har ingått en överenskommelse om rättslig hjälp i konkurrensärenden får *Patent- och marknadsdomstolen* på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag eller någon annan för att bistå den andra staten med att utreda om någon har överträtt den statens konkurrensregler, om

1. det som föreskrivs i 5 § 1–3 är uppfyllt, och
2. det förfarande som utreds är av ett slag som vid tillämpningen av denna lag eller Europeiska unionens konkurrensregler skulle ha innefattat en överträdelse av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, om något av dessa regelverk hade tillämpats på förfarandet.

I fall som avses i första stycket gäller bestämmelserna i 6–13 §§.

---

⁵ Senaste lydelse 2010:642.

6 kap.**2 §**

Talan om att döma ut vite som förelagts med stöd av denna lag förs av Konkurrensverket *vid tingsrätt*. I fråga om vite som *Marknadsdomstolen* har förelagt på talan av ett företag får talan om att döma ut vitet föras även av det företaget.

En talan om att döma ut vite som förelagts med stöd av denna lag förs av Konkurrensverket. I fråga om vite som har förelagts på talan av ett företag får talan om att döma ut vitet föras även av det företaget.

Stockholms tingsrätt är alltid behörig att pröva en talan enligt första stycket.

7 kap.**1 §**

Beslut av Konkurrensverket i följande frågor får överklagas hos *Marknadsdomstolen*:

Beslut av Konkurrensverket i följande frågor får överklagas till *Patent- och marknadsdomstolen*:

1. åtgärder enligt 2 kap. 3 § andra stycket,
2. ålägganden som verket har meddelat enligt 3 kap. 1 § första stycket eller 3 §,
3. beslut enligt 3 kap. 4 § andra stycket,
4. förbud eller ålägganden enligt 4 kap. 12 § tredje stycket,
5. ålägganden enligt 5 kap. 1 §, och
6. återkallelser av undantag enligt artikel 29.2 i rådets förordning (EG) 1/2003.

2 §⁶

Domar och beslut hos Stockholms tingsrätt i mål och ärenden enligt denna lag överklagas hos Marknadsdomstolen. För domar och beslut i mål om skadestånd gäller detta dock endast när ett sådant mål handlagts gemensamt med ett mål om konkurrensskadeavgift enligt 8 kap. 7 §.

Första stycket gäller inte i mål där talan förs om att döma ut vite enligt 6 kap. 2 §.

Beslut av tingsrätten i frågor som avses i 3 kap. 30 § och 4 kap. 17 § får överklagas särskilt.

Beslut av Patent- och marknadsdomstolen i frågor som avses i 3 kap. 30 § och 4 kap. 17 § får överklagas särskilt.

8 kap.

1 §

Om något annat inte följer av denna lag tillämpas i domstol de bestämmelser som anges i 2–4 §§.

En talan enligt denna lag väcks vid Patent- och marknadsdomstolen. Patent- och marknadsdomstolen är också rätt domstol om en ansökan om kvarstad enligt 3 kap. 21 § görs innan talan om konkurrensskadeavgift har väckts.

I andra fall än de som avses i första stycket tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden.

---

⁶ Senaste lydelse 2009:1280.

2 §⁷

Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas i mål som avses i

– 3 kap. 2, 5, 27 och 31 §§ samt 32 § andra stycket,

– 3 kap. 21 § och 4 kap. 17 §, även om någon talan inte väckts, och

– 4 kap. 13 och 20 §§ samt 21 § andra stycket.

Bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas i ärenden som inleds genom en ansökan till Patent- och marknadsdomstolen.

3 §

I mål om undanröjande av godkänt avgiftsföreläggande enligt 3 kap. 19 § tillämpas följande bestämmelser.

Vid handläggningen i *Stockholms tingsrätt* tillämpas 52 kap. 2, 3 och 5–12 §§ rättegångsbalken. Bestämmelserna som avser hovrätt gäller därvid i stället för *tingsrätten*.

I fråga om överklagande av *tingsrättens* beslut med anledning av klagan på avgiftsföreläggande gäller 49 och 52 kap. rättegångsbalken. Det som där sägs om hovrätten gäller i stället *Marknadsdomstolen*.

Vid handläggningen i *Patent- och marknadsdomstolen* tillämpas 52 kap. 2, 3 och 5–12 §§ rättegångsbalken. Bestämmelserna som avser hovrätt gäller därvid i stället för *den domstolen*.

I fråga om överklagande av *Patent- och marknadsdomstolens* beslut med anledning av klagan på avgiftsföreläggande gäller 49 och 52 kap. rättegångsbalken. Det som där sägs om hovrätten gäller i stället *Patent- och marknadsöverdomstolen*.

⁷ Senaste lydelse 2009:1280.

Tingsrätten och *Marknadsdomstolen* får besluta att ett avgiftsföreläggande tills vidare inte får verkställas. *Rätten* får besluta att ett avgiftsföreläggande tills vidare inte får verkställas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. Mål och ärenden där handläggning pågår i tingsrätt eller hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

1.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:510) om lufttransporter

Härigenom föreskrivs att 15 och 16 §§ lagen (2010:510) om lufttransporter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Ett åläggande att lämna föreskriven information får meddelas

1. ett lufttrafikföretag som inte lämnar information enligt artikel 14 i förordning (EG) nr 261/2004,

2. ett lufttrafikföretag, en researrangör eller en biljettförsäljare som inte lämnar information till passagerare enligt artikel 11 i förordning (EG) nr 2111/2005, och

3. ett lufttrafikföretag, dess agent eller en researrangör som inte lämnar information enligt artikel 4 i förordning (EG) nr 1107/2006.

Talan om åläggande enligt första stycket väcks vid *Marknadsdomstolen*.

En talan om åläggande enligt första stycket väcks vid *Patent- och marknadsdomstolen*.

En sådan talan får väckas av

1. Konsumentombudsmannen,

2. en näringsidkare som har ingått ett avtal som rör transport med lufttrafikföretaget, dess agent, researrangören eller biljettförsäljaren, och

3. en sammanslutning av konsumenter eller näringsidkare.

I ett sådant mål gäller i övrigt de bestämmelser i marknadsföringslagen (2008:486) som är tillämpliga i mål om åläggande att lämna information enligt 24 § den lagen.

16 §

Ett lufttrafikföretag, dess agent eller en researrangör som vägrar personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet transport i strid med artiklarna 3 och 4 i förordningen (EG) nr 1107/2006 får åläggas att vid vite erbjuda transporter i fråga.

Talan om åläggande enligt första stycket väcks vid *Marknadsdomstolen* av Konsumentombudsmannen.

En talan om åläggande enligt första stycket väcks vid *Patent- och marknadsdomstolen* av Konsumentombudsmannen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden

Härigenom föreskrivs att 4 och 5 §§ lagen (2010:1350) om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §⁶⁵

Ett åläggande enligt 1 § får förenas med vite. Detta gäller dock inte om åläggandet riktar sig mot någon i dennes egenskap av upphandlande myndighet enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, upphandlande enhet enligt lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller upphandlande myndighet eller enhet enligt lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Talan om utdömande av vite som förelagts med stöd av denna lag förs av Konkurrensverket vid tingsrätt. *Stockholms tingsrätt* är alltid behörig att pröva en sådan talan.

Talan om utdömande av vite som förelagts med stöd av denna lag förs av Konkurrensverket vid *Patent- och marknadsdomstolen*.

5 §

Beslut av Konkurrensverket om åläggande enligt 1 § får överklagas *hos Marknadsdomstolen*. Vid handläggningen i *Marknadsdomstolen* tillämpas lagen (1996:242) om domstols-

Beslut av Konkurrensverket om åläggande enligt 1 § får överklagas *till Patent- och marknadsdomstolen*. I fråga om rättegångskostnader tillämpas 31 kap. rättegångsbalken.

---

⁶⁵ Senaste lydelse 2012:475.

ärenden. I fråga om rättegångskostnader tillämpas *dock* 31 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

1.28 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1390) om utnämning av domare

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:1390) om utnämning av domare att 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag avser utnämning av ordinarie domare. Dessa är

1. justitieråd tillika ordförande, justitieråd tillika avdelningsordförande och övriga justitieråd i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen,

2. president, lagman samt råd tillika vice ordförande på avdelning och övriga råd i hovrätt och kammarrätt,

3. lagman, chefsrådman och rådman i tingsrätt och förvaltningsrätt,

4. tekniska råd,

5. *ordförande i Marknads-*   5. *patentråd,*
domstolen,

6. ordförande tillika chef och övriga ordförande i Arbetsdomstolen,

7. *patenträttsråd tillika ord-*
förande, patenträttsråd tillika
avdelningsordförande, patent-
rättsråd tillika vice ordförande
och övriga patenträttsråd i
Patentbesvärsrätten,

8. ordförande i Förvarsunderrättsedomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

---

¹ Senaste lydelse 2010:1887.

1.29 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (2010:1877)

dels att 3 kap. 20 § och 10 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 13, 16 och 19 §§, 8 kap. 3 §, 9 kap. 3 och 6 §§, 10 kap. 6, 10 och 11 §§ samt rubrikerna närmast före 3 kap. 13 och 19 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Överlämnande till tingsrätt

Överlämnande till domstol

13 §

Om innehavaren i rätt tid bestrider ansökan helt eller delvis, ska Patent- och registreringsverket underrätta sökanden om detta. Vill sökanden vidhålla sitt yrkande, kan han eller hon begära att ärendet eller, om bestridandet endast avser en del av yrkandet, ärendet i den bestridda delen ska överlämnas till *tingsrätt*.

Om innehavaren i rätt tid bestrider ansökan helt eller delvis, ska Patent- och registreringsverket underrätta sökanden om detta. Vill sökanden vidhålla sitt yrkande, kan han eller hon begära att ärendet eller, om bestridandet endast avser en del av yrkandet, ärendet i den bestridda delen ska överlämnas till *domstol*.

En begäran om överlämnande ska ha kommit in till Patent- och registreringsverket inom en månad från den dag då underrättelsen om bestridandet sändes till sökanden. I sin begäran ska sökanden ange de omständigheter och de bevis som åberopas, samt ange vad som ska styrkas med varje bevis. Sökanden ska samtidigt ge in de skriftliga bevis och andra handlingar som åberopas.

Har sökanden begärt överlämnande i rätt tid, ska Patent- och registreringsverket överlämna ärendet till *en tingsrätt som enligt vad handlingarna utvisar är behörig*. *Har* sökanden inte begärt överlämnande i rätt tid, ska ärendet avskrivas i den del det är bestritt.

Om sökanden *har* begärt överlämnande i rätt tid, ska Patent- och registreringsverket överlämna ärendet till *domstolen*. *Om* sökanden inte *har* begärt överlämnande i rätt tid, ska ärendet avskrivas i den del det är bestritt.

16 §

Innehavaren av en registrering som hävts enligt 15 § får ansöka om återvinning. En sådan ansökan ska ha kommit in till Patent- och registreringsverket inom en månad från dagen för beslutet.

Har innehavaren ansökt om återvinning i rätt tid, ska Patent- och registreringsverket överlämna ärendet till *en tingsrätt som enligt vad handlingarna visar är behörig*. I annat fall ska verket avvisa ansökan.

Om innehavaren *har* ansökt om återvinning i rätt tid, ska Patent- och registreringsverket överlämna ärendet till *domstolen*. I annat fall ska verket avvisa ansökan.

Den fortsatta handläggningen vid tingsrätten

Den fortsatta handläggningen vid domstol

Om ett ärende har överlämnats till *en tingsrätt*, ska talan anses väckt när ansökan om administrativ hävning kom in till Patent- och registreringsverket. De handlingar som sökanden gett in ska anses

19 §

Om ett ärende har överlämnats till *domstolen*, ska talan anses väckt när ansökan om administrativ hävning kom in till Patent- och registreringsverket. De handlingar som sökanden gett in ska anses

som stämningsansökan. Stämning ska anses utfärdad när *rätten* beslutar om målets handläggning.

som stämningsansökan. Stämning ska anses utfärdad när *domstolen* beslutar om målets handläggning.

8 kap.

3 §

På yrkande av den som innehar ett varukännetecken enligt 1 kap. 6–8 §§, eller av den som på grund av licens har rätt att utnyttja ett varukännetecken, får domstolen vid vite förbjuda den som gör eller medverkar till varumärkesintrång att fortsätta med det.

Om käranden visar sannolika skäl för att varumärkesintrång, eller medverkan till intrång, förekommer och om det skäligen kan befaras att svaranden genom att fortsätta intrånget, eller medverkan till det, förringar värdet av ensamrätten till varukännetecknet, får domstolen meddela vitesförbud för tiden intill dess att målet slutligt har avgjorts eller annat har beslutats. Innan ett sådant förbud meddelas ska svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

Första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.

Förbud enligt andra stycket får meddelas endast om käranden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas svaranden. Saknar käranden förmåga att ställa sådan säkerhet, får domstolen befria honom eller henne från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utskökningsbalken. Säkerheten ska prövas av domstolen, om den inte har godkänts av svaranden.

När målet avgörs ska domstolen pröva om förbud som har meddelats enligt andra stycket fortfarande ska bestå.

I fråga om överklagande av beslut enligt andra eller fjärde stycket samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt

En talan om utdömande av vite förs av den som har ansökt

om förbudet. *Talan ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med sådan talan får talan föras om nytt vitesförbud.*

9 kap. 3 §

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av den domstol där rättegången om intrånget pågår. I övrigt gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 10 kap. 6 § för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång. Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av en domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol, ska dock inte tillämpas.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Ett beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om ett yrkande om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Ett beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *andra* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. *För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken.* Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet. *Talan ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationföreläggande.*

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i *första* stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

En talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet.

6 §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas av den domstol där rättegången om intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol det som föreskrivs i 10 kap. 6 § för där avsedda mål och i rättegångsbalken om tvistemål för andra fall som rör intrång. Det som föreskrivs i rättegångsbalken om inskränkning av en domstols

behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol, ska dock inte tillämpas.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess att annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

10 kap.

6 §

Om det inte finns någon domstol som enligt rättegångsbalken är behörig att ta upp ett mål om hävning av registrering av ett varumärke, om varumärkesintrång eller om fastställelse, väcks talan vid Stockholms tingsrätt.

Talan som avses i 5 § och i artikel 96 i rådets förordning (EG) nr 207/2009 om gemenskapsvarumärken väcks vid Stockholms tingsrätt.

Innan ett beslut om intrångsundersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess att annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål enligt denna lag och i mål som avses i artikel 96 i rådets förordning (EG) nr 207/2009 om gemenskapsvarumärken. Detsamma gäller i ärenden om informationsföreläggande.

Det som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som ska tas upp i annan ordning än inför domstol ska

inte tillämpas ifråga om ett yrkande om informationsföreläggande eller intrångsundersökning.

10 §

Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket enligt denna lag får överklagas till *Patentbesvärsrätten* inom två månader från dagen för beslutet.

Ett slutligt beslut i ett ärende om registrering av ett varumärke får överklagas endast av sökanden. Detsamma gäller för ett slutligt beslut i ett ärende om att en internationell varumärkesregistrering ska gälla i Sverige.

Ett slutligt beslut med anledning av en invändning mot en registrering får överklagas endast av innehavaren av varumärket och av invändaren. Ett slutligt beslut med anledning av en invändning mot att en internationell varumärkesregistrering ska gälla i Sverige får överklagas endast av innehavaren av den internationella varumärkesregistreringen och av invändaren. *Aterkallar en invändare sin talan, får denna ändå prövas, om det finns särskilda skäl. Talan får dock inte prövas om det till grund för den endast har åberopats hinder som avses i 2 kap. 8-10 §§.*

Ett slutligt beslut av registreringsmyndigheten får överklagas till *Patent- och marknadsdomstolen* inom två månader från dagen för beslutet.

Ett slutligt beslut med anledning av en invändning mot en registrering får överklagas endast av innehavaren av varumärket och av invändaren. Ett slutligt beslut med anledning av en invändning mot att en internationell varumärkesregistrering ska gälla i Sverige får överklagas endast av innehavaren av den internationella varumärkesregistreringen och av invändaren.

Ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen inom två månader från dagen för beslutet. Vid ett överklagande till Högsta förvaltningsdomstolen tillämpas 35-37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291). Patentbesvärsrättens beslut ska innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning i Högsta förvaltningsdomstolen och om de grunder på vilka ett sådant tillstånd meddelas.

Denna paragraf gäller inte beslut i ärenden om administrativ hävning av en registrering.

11 §

Ett beslut enligt 3 kap. 15 § om administrativ hävning av en registrering av ett varumärke får inte överklagas. Detsamma gäller ett beslut genom vilket ett ärende har överlämnats till tingsrätt eller avskrivits enligt 3 kap. 13 § tredje stycket. Andra beslut i ärenden om administrativ hävning får överklagas till tingsrätt inom tre veckor från dagen för beslutet. Beslut under handläggningen av ett sådant ärende får inte överklagas särskilt.

Ett beslut enligt 3 kap. 15 § om administrativ hävning av en registrering av ett varumärke får inte överklagas. Detsamma gäller ett beslut om överlämnande till domstol eller avskrivning enligt 3 kap. 13 § tredje stycket. Andra beslut i ärenden om administrativ hävning får överklagas till domstol inom tre veckor från dagen för beslutet. Beslut under handläggningen av ett sådant ärende får inte överklagas särskilt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.
  2. För mål som avgjorts av Patentbesvärsrätten före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.
  3. Mål och ärenden där handläggning pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt vid ikraftträdandet ska överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. För övriga mål och ärenden som handläggs i allmän domstol vid ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla.

2 Ärendet

Domstolsprövningen av immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden är uppdelad på allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol och specialdomstol (Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen). Frågan om utformningen av domstolsprövningen av dessa mål och ärenden och de två specialdomstolarnas framtid har övervägts vid flera tillfällen under de senaste årtiondena.

I departementspromemorian Specialdomstolarna i framtiden (Ds 1993:34) föreslås att Patentbesvärsrätten avskaffas som fristående domstol och att domstolens uppgifter tas över av de allmänna förvaltningsdomstolarna. Vidare görs bedömningen att Marknadsdomstolen på sikt bör avskaffas som fristående domstol och att domstolens uppgifter bör tas över av de allmänna domstolarna. Promemorian har remissbehandlats. En remissammanställning finns i Ds 1994:17 (dnr Ju1993/1995/DOM).

I betänkandet Patentprocessen m.m. (SOU 2001:33) föreslås att den verksamhet som bedrivs i Patentbesvärsrätten inom det industriella rättsskyddet förs över till Stockholms tingsrätt och samordnas med verksamheten på den avdelning inom tingsrätten som handlägger immaterialrättsliga mål och ärenden samt att domstolens mål om namn och utgivningsbevis förs över till allmän förvaltningsdomstol. Som en konsekvens av förslagen föreslås att Patentbesvärsrätten upphör. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2001/2800/DOM).

Mot bakgrund av bl.a. ökade krav på organisatoriska och processuella särlösningar för allt fler måltyper, inbegripet de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena, gav regeringen år 2008 en särskild utredare i uppdrag att analysera om det finns behov av särskilda åtgärder för vissa måltyper i organisatoriskt eller processuellt hänseende i syfte att åstadkomma särskild snabbhet eller särskild kompetens samt att i förekommande fall lämna förslag på sådana åtgärder (dir 2008:49).

Utredningen, som tog namnet Målutredningen, överlämnade i juni 2010 sitt betänkande Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44). Utredningen uttalar att det finns ett samband mellan de immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga målen och ärendena och förordar därför en koncentration av dem. Utredningen anser att det finns anledning att närmare överväga om det bör inrättas en särskild domstol och att samla de nu aktuella målen och ärendena där. Utredningen gör bedömningen att ett flertal frågeställningar behöver belysas närmare innan det i detalj kan anges hur en sådan ny ordning för domstolsprövningen av dessa mål bör utformas. Utredningen presenterar därför inga lagförslag. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr 2010/5515/DOM).

I denna promemoria görs de kompletterande överväganden som efterlyses i Målutredningens betänkande av hur en ny ordning för domstolsprövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena bör utformas och lämnas förslag på en samlad domstolsprövning av dessa mål och ärenden.

3 Berörda rättsområden och domstolar

3.1 Immaterialrätten

3.1.1 Allmänt om immaterialrätten

Immaterialrätten är en del av civilrätten och handlar om det rättsliga skyddet för intellektuella prestationer och kännetecken. Rättsområdet innefattar dels upphovsrätten och de närstående rättigheterna, som omfattar skyddet för bl.a. litterära och konstnärliga verk, dels det industriella rättsskyddet, som omfattar skyddet för bl.a. mönster, uppfinningar samt varu- och näringskännetecken.

Det immaterialrättsliga skyddet uppkommer på olika sätt beroende på rättigheternas slag. På t.ex. upphovsrättens område uppstår det formlöst, medan det på det industriella rättsskyddets område ofta krävs registrering. Ensamrätt till varumärke och firma kan förutom genom registrering också förvärfvas genom inarbetning. Näringsidkare har dessutom ett självständigt känneteckensrättsligt skydd för släktnamn, firma och adress (s.k. naturliga varukännetecken) utan krav på varken registrering eller inarbetning. På motsvarande sätt finns visst firmarättsligt skydd för näringsidkares namn och varumärke.

Immaterialrätten syftar till att bl.a. främja skapande, innovation och teknikspridning. Det immaterialrättsliga skyddet innebär att innehavaren som utgångspunkt får en ensamrätt att exploatera det han eller hon skapat. Ensamrätten är på olika sätt inskränkt. För att säkerställa att de immateriella rättigheterna inte

blir innehållslösa finns i alla centrala immaterialrättslagar regler om skydds- och säkerhetsåtgärder (t.ex. intrångsundersökning) samt straff- och civilrättsliga sanktioner (t.ex. skadestånd). Vissa åtgärder kan riktas också mot andra än intrångsgöraren (t.ex. informationsföreläggande). De olika immaterialrättslagarna uppvisar här stora likheter.

Rättsområdet har en stark internationell prägel. Såväl Sverige som EU är parter till en rad globala konventioner på området. Det finns också omfattande EU-regleringar. Detta har i hög grad påverkat innehållet i svensk rätt. Det pågår även omfattande reformarbeten på både global och europeisk nivå.

3.1.2 Närmare om de olika immaterialrätterna

Upphovsrätten och närstående rättigheter

Upphovsrätten reglerar författares, kompositörers, konstnärers och andra upphovsmäns rättigheter att bestämma över hur deras litterära eller konstnärliga verk får användas (se lagen [1960:729] om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, URL). Till detta rättsområde hör också skyddet för vissa s.k. närstående rättigheter. Upphovsrätten uppstår formlöst när verket skapas och det finns därmed ingen registreringsordning. Materiellt sett krävs det bl.a. att verket uppnår en viss grad av originalitet (verkshöjd). Även de till upphovsrätten närstående rättigheterna uppstår formlöst, t.ex. skyddet för radio- och TV-företags ut-sändningar samt för fotografiska bilder.

Såvitt gäller kretsmönster för halvledarprodukter finns en reglering som har likheter med den upphovsrättsliga. Även i detta fall uppstår ensamrätten formlöst vid själva skapandet. Materiellt krävs det bl.a. att kretsmönstret är resultatet av en egen intellektuell insats av den som skapat mönstret och att kretsmönstret inte är allmänt förekommande inom halvledarindustrin (se lagen [1992:1685] om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter).

Upphovsrättsliga tvistemål och brottmål, t.ex. om intrång, handläggs av allmän domstol enligt rättegångsbalkens allmänna forumregler, vilket innebär att talan kan väckas vid landets samtliga tingsrätter. För vissa upphovsrättsliga mål är dock Stockholms tingsrätt exklusivt forum (58 § URL). Det gäller mål om radio- och TV-utsändningar i strid mot upphovsrättslagen samt mål om ersättningar för vissa särskilda former av upphovsrättsliga utnyttjanden. I praktiken föreligger dock en påtaglig koncentration av många av de upphovsrättsliga målen till Stockholms tingsrätt och till Svea hovrätt som överinstans och Högsta domstolen som sista instans.

Patenträtten

Patent som prövas i svensk domstol

Patenträttsligt skydd av en uppfinning med verkan i Sverige kan uppstå som en följd av en svensk patentansökan hos Patent- och registreringsverket, en internationell patentansökan (enligt konventionen om patentsamarbete, PCT) som fullföljs här eller en europeisk patentansökan hos Europeiska patentverket som omfattar Sverige. I patentregistret framgår vilka patent som gäller i Sverige. Ett patent ger ensamrätt med verkan från ansökans ingivningsdag. Materiellt krävs det bl.a. att uppfinningen i fråga är ny, har uppfinningshöjd och kan tillgodogöras industriellt (se patentlagen [1967:837], PL).

Antalet nationella patentansökningar har sjunkit kraftigt på senare år. År 2012 gjordes 2 436 ansökningar, vilket kan jämföras med år 2000 då antalet var 4 920. Om Patent- och registreringsverket avslår en patentansökan kan beslutet överklagas hos Patentbesvärsrätten. Om ansökan bifalls kan tredje man (ofta konkurrenter) framställa invändning hos verket mot beslutet under nio månader. Godtas invändningen kan verket upphäva patentet eller begränsa dess skyddsomfång. Beslut efter invändning kan överklagas till Patentbesvärsrätten. Patenthavaren har i ett senare led möjlighet att i administrativ ordning begära att ett

patent upphävs eller begränsas. Patentbesvärslagens avgöranden kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

Patenträttsliga tvistemål och brottmål kan röra både europeiska patent som gäller i Sverige och svenska nationella patent. Den ena huvudtypen av mål är mål om patentintrång, normalt med patenthavaren som käreande. Huvudsanktionerna mot patentintrång är förbud vid vite och skadestånd, men även straffansvar kan komma i fråga. Den andra huvudtypen är ogiltighetsmål, där en utomstående som lider förfång väcker talan om patentets ogiltighet. Det förekommer ofta att den som väcker ogiltighetstalan gör det sedan han eller hon själv blivit föremål för en intrångstalan från patenthavarens sida.

Stockholms tingsrätt är exklusivt forum i det stora flertalet patentmål i allmän domstol (65 § PL), däribland mål om intrång och ogiltighet. Svea hovrätt är då överinstans. Vissa typer av patentmål, t.ex. mål om licensavtal, handläggs enligt vanliga forumregler, vilket innebär att de kan komma under samtliga tingsrätters prövning. Hovrättens avgöranden i patentmål kan överklagas till Högsta domstolen.

Stockholms tingsrätt är exklusivt forum även för mål enligt lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar (9 § lagen [1949:345] om rätten till arbetstagares uppfinningar) och mål om ersättning enligt lagen om försvarsuppfinningar (22 § lagen [1971:1078] om försvarsuppfinningar). Tvister som rör kollektivavtal på dessa områden handläggs av Arbetsdomstolen.

Ett enhetligt patentskydd och en enhetlig patentdomstol

Nyligen har två EU-förordningar om ett enhetligt patentskydd inom EU antagits och ett avtal om en enhetlig patentdomstol träffats mellan flertalet av EU:s medlemsstater. Europeiska patent som beviljats enligt den europeiska patentkonventionen ska med stöd av förordningarna kunna få enhetlig verkan i nästan hela EU. Den enhetliga patentdomstolen blir behörig domstol för såväl det enhetliga patentskyddet som de befintliga euro-

peiska patenten. Under en övergångsperiod kommer dock, under vissa förutsättningar, de nationella domstolarna att fortsatt kunna avgöra tvister om de europeiska patent som inte har enhetlig verkan.

Den enhetliga patentdomstolen ska bestå av en förstainstans, en besvärinstans och en registrator. Domstolens förstainstans ska bestå av lokala eller regionala avdelningar samt en central avdelning. Varje medlemsstat kan själv bestämma om den vill inrätta en lokal avdelning eller delta i en regional avdelning eller endast använda den centrala avdelningen.

Domstolen får behörighet när det gäller mål om de europeiska patent som är giltiga i Sverige och där svensk domstol är behörig enligt gällande rätt.

Växtförädlarrätten

Den som har framställt en ny växtsort eller dennes rättsinnehavare kan få ensamrätt att utnyttja växtsorten (växtförädlarrätt). Växtförädlarrättsligt skydd med verkan i Sverige uppkommer genom registrering, antingen hos Statens jordbruksverk eller hos EU:s växtsortmyndighet (Community Plant Variety Office). Materiellt krävs det bl.a. att växtsorten är ny, särskiljbar, enhetlig och stabil. Jordbruksverkets beslut kan överklagas till Patentbesvärsrätten, vars beslut kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

Twistemål och brottmål rörande växtförädlarrätt, t.ex. mål om intrång i en växtförädlarrätt och förbudstalan eller mål om hävning av en registrering av en växtsort, handläggs i allmän domstol med tillämpning av allmänna forumregler. För vissa mål är Stockholms tingsrätt reservforum om behörigt forum saknas enligt rättegångsbalken (10 kap. 3 § växtförädlarrättslagen [1997:306]). Tingsrättens avgöranden kan överklagas till hovrätt, vars avgöranden i sin tur kan överklagas till Högsta domstolen.

Mönsterrätten

Mönsterrättsligt skydd av en produkts utseende med verkan i Sverige uppstår genom registrering hos Patent- och registreringsverket av ett mönster, registrering hos EU:s byrå för harmonisering av den inre marknaden (OHIM) av en gemenskapsformgivning eller offentliggörande inom EU av en gemenskapsformgivning. Materiellt sett krävs det bl.a. att mönstret – eller formgivningen – är nytt och särpräglat.

Patent- och registreringsverket registrerar mönsteransökningar efter en formell prövning. Tredje man kan dock framföra invändning mot en registrering och det görs då en materiell prövning. Verkets slutliga beslut kan överklagas till Patentbesvärsrätten, vars beslut kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

Mål om intrång i mönsterrätt handläggs av allmän domstol. Huvudsakliga sanktioner är förbud vid vite, skadestånd och straff. Även talan om hävning av mönsterregistrering förs vid allmän domstol (31 § mönsterskyddslagen [1970:485]). Allmänna forumregler gäller. Stockholms tingsrätt är dock reservforum om behörig domstol saknas enligt rättegångsbalken (43 § mönsterskyddslagen). Andra instans är hovrätt och sista instans är Högsta domstolen.

Vid intrång i en gemenskapsformgivning som rör Sverige tillämpas svenska mönsterrättsliga regler om förbud vid vite, skadestånd och straff m.m. Stockholms tingsrätt är exklusivt forum i sådana mål. Detsamma gäller för mål avseende fastställande av om ett sådant intrång föreligger (52 § mönsterskyddslagen). Överklagande sker till Svea hovrätt, vars avgöranden kan överklagas till Högsta domstolen. Hävning av en sådan rättighet sker dock efter ansökan hos OHIM.

Varumärkesrätten

Varumärkesrätten ger innehavare av varukännetecken en ensamrätt att använda kännetecknet som symbol för varor eller tjänster som tillhandahålls i dennes näringsverksamhet. Bestämmelser om varukännetecken finns främst i varumärkeslagen (2010:1877), VML. Varumärkesrättsligt skydd med verkan i Sverige kan uppstå genom registrering av ett varumärke antingen hos Patent- och registreringsverket eller hos Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (World Intellectual Property Organization, WIPO) eller genom registrering av ett gemenskapsvarumärke hos OHIM. Ensamrätt i Sverige till varukännetecken kan uppkomma också utan registrering genom inarbetning. Dessutom skyddas enligt svensk rätt firmor och andra näringskännetecken samt namn som naturliga varukännetecken, utan krav på vare sig registrering eller inarbetning. Materiellt sett krävs det i stort sett alltid att varumärken och andra varukännetecken har särskiljningsförmåga för de varor eller tjänster de avser.

Varumärkesregistrering vid Patent- och registreringsverket föregås av en materiell prövning. Tredje man har möjlighet att invända mot kungjorda registreringar inom tre månader. En invändning kan leda till att registreringen hävs. Patent- och registreringsverkets beslut kan överklagas till Patentbesvärsrätten. Dess beslut kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

Genom 2010 års varumärkeslag har det införts en ordning för administrativ hävning i enklare fall av beviljade registreringar genom beslut av Patent- och registreringsverket. Ärendet kan överlämnas till tingsrätten såväl före som efter det att verket fattat sitt beslut. I förstnämnt fall sker det på begäran av sökanden efter invändning av rättighetsinnehavaren. I sistnämnt fall sker det efter ansökan om återvinning av rättighetsinnehavaren.

Mål om intrång i en varumärkesrätt handläggs i allmän domstol. Sanktionerna är i första hand förbud vid vite, skadestånd och straff. Även mål om hävning av varumärkesregistrering handläggs av allmän domstol, om inte ordningen för administra-

tiv hävning används. Allmänna forumregler gäller för i Sverige registrerade varumärken. Stockholms tingsrätt är dock reservforum om behörig domstol saknas enligt rättegångsbalken (10 kap. 6 § VML). Överklagande sker till hovrätt och i sista hand till Högsta domstolen.

Talan om intrång i ett gemenskapsvarumärke förs vid nationell domstol. I Sverige är Stockholms tingsrätt exklusivt forum för sådana mål (10 kap. 6 § VML), vilket innebär att målen efter överklagande prövas av Svea hovrätt. Sista instans är Högsta domstolen. Ansökan om hävning av ett gemenskapsvarumärke ska dock ges in till och prövas av OHIM.

Firmarätten

Firma är den benämning under vilken näringsidkare driver sin verksamhet. Om en del av verksamheten bedrivs under särskild benämning, utgör denna bifirma. Om näringsidkaren jämte firman använder annat kännetecken för sin verksamhet, benämns detta sekundärt kännetecken. Firma och sekundärt kännetecken kallas gemensamt näringskännetecken. Firmarätten ger en ensamrätt att använda ett näringskännetecken som benämning för den näringsverksamhet som innehavaren bedriver. Bestämmelser om firmarättens uppkomst, innehåll och rättsskydd finns i firmalagen (1974:156), FL. Firmarättsligt skydd kan uppstå genom registrering eller genom inarbetning. En firma registreras i det register till vilket den juridiska personen hör, t.ex. aktiebolagsregistret eller föreningsregistret. Registreringsmyndigheter för firmaregister är Bolagsverket, länsstyrelserna och Finansinspektionen. Materiellt sett krävs det i stort sett alltid att firmor och andra näringskännetecken har särskiljningsförmåga för den verksamhet de avser.

Det saknas en ordning för invändningsförfarande inom firmarätten. Registreringsmyndigheternas beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Mål om intrång i firmarätt, hävande av en firmaregistering och fastställelse om ett intrång föreligger, prövas av allmän domstol enligt allmänna forumregler. Stockholms tingsrätt är dock reservforum om behörig domstol saknas enligt rättegångsbalken (24 § FL). Överklagande sker till hovrätt och i sista hand till Högsta domstolen. Sedan år 2011 finns en möjlighet till administrativ hävning av firmaregistrering i enklare fall på samma sätt som gäller för varumärken.

Geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar

Vid sidan av de immaterialrättsliga skyddsformerna finns det skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar m.m. som används för att ange produkters geografiska ursprung eller som annars är starkt kopplade till vissa produkter, exempelvis "Champagne" för vin och "Feta" för ost. Skyddet grundas på EU-förordningar. Skyddet uppstår som regel genom införande i ett register som administreras av Europeiska kommissionen. Materiellt sett krävs det för att skyddet ska uppkomma bl.a. att det finns en koppling mellan beteckningen och en allmän uppfattning om produktens kvalitet och äkthet. Skyddet kan säkerställas genom bl.a. regler i varumärkeslagen om skydds- och säkerhetsåtgärder samt sanktioner av civilrättsligt slag.

3.2 Marknadsföringsrätten

Allmänt om marknadsföringsrätten

Marknadsföringsrätten syftar till att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenterna och näringsidkare. Huvudlagen på detta område är marknadsföringslagen (2008:486), MfL. Till marknadsföringsrätten hör även bl.a. lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsu-

mentförhållanden samt de s.k. annexlagarna, exempelvis tobakslagen (1993:581) och alkohollagen (1994:1738).

3.2.2 Marknadsföringslagen

Marknadsföring ska enligt marknadsföringslagen stämma överens med god marknadsföringssed. Marknadsföring som strider mot god marknadsföringssed är att anse som otillbörlig om den i märkbar mån påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

En näringsidkare får inte använda sig av aggressiv marknadsföring. Marknadsföringen är att anse som aggressiv om den innefattar trakasserier, tvång, eller annat aggressivt påtryckningsmedel. En näringsidkare får inte heller använda sig av marknadsföring som är vilseledande. Detta innebär bl.a. att marknadsföringen ska utformas och presenteras så att det framgår tydligt att det är fråga om marknadsföring och att en näringsidkare inte får använda sig av felaktiga påståenden eller andra framställningar som är vilseledande. En näringsidkare får heller inte använda sig av vilseledande förpackningsstorlekar eller vilseledande efterbildningar, dvs. efterbildningar som lätt kan förväxlas med någon annan näringsidkares kända och särpräglade produkter. Aggressiv eller vilseledande marknadsföring är att anse som otillbörlig om mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut påverkas.

I marknadsföringslagen finns vidare bestämmelser om bl.a. jämförande reklam, obeställd reklam och information om garantier.

Åtgärder mot otillbörlig marknadsföring

En näringsidkare vars marknadsföring är otillbörlig får förbjudas att fortsätta med denna eller med någon annan liknande åtgärd. En näringsidkare som vid sin marknadsföring låter bli att lämna

väsentlig information får åläggas att lämna sådan information, t.ex. i annonser eller genom märkning av varan.

Ett förbud eller åläggande ska förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövt. I fall som inte är av större betydelse har Konsumentombudsmannen rätt att meddela förbud i form av ett förbuds föreläggande respektive åläggande i form av ett informationsföreläggande, som ska godkännas av näringsidkaren. Sådant föreläggande ska förenas med vite.

En talan om förbud eller åläggande väcks vid Marknadsdomstolen av Konsumentombudsmannen, en näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare. Om det samtidigt väcks en talan om marknadsstörningsavgift eller skadestånd med anledning av marknadsföringen ska dock talan om förbud eller åläggande väckas vid Stockholms tingsrätt.

En näringsidkare får föreläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift) om denne bryter mot t.ex. förbuden mot aggressiv respektive vilseledande marknadsföring. Talan om marknadsstörningsavgift väcks vid Stockholms tingsrätt av Konsumentombudsmannen. En enskild näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av näringsidkare har subsidiär talerätt.

Den som bryter mot ett förbud eller åläggande eller mot t.ex. bestämmelserna om aggressiv eller vilseledande marknadsföring kan bli skadeståndsskyldig i förhållande till en konsument eller någon annan näringsidkare. Talan om skadestånd väcks vid Stockholms tingsrätt. En sådan talan får dock även väckas vid den tingsrätt som är behörig enligt rättegångsbalkens forumregler. Talan om utdömande av vite väcks vid en tingsrätt som är behörig enligt rättegångsbalkens forumregler. En sådan talan får dock alltid väckas vid Stockholms tingsrätt. Talan får väckas av den som har begärt vitesföreläggandet eller av Konsumentombudsmannen.

Stockholms tingsrätts avgöranden i mål och ärenden enligt marknadsföringslagen får överklagas hos Marknadsdomstolen som är sista instans. Tingsrättens avgöranden i mål om viten som

förelagts med stöd av marknadsföringslagen överklagas dock till hovrätt och därefter till Högsta domstolen enligt lagen (1985:206) om viten (jfr även NJA 2010 s. 48).

3.2.3 Andra marknadsföringsrättsliga regleringar

Det finns ett antal lagar som innehåller särskilda regler om förbud mot olika former av reklam eller annan marknadsföring och som när det gäller sanktionssystem och processuell ordning hänvisar till marknadsföringslagen. Hit hör – förutom lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare och lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden som redan nämnts – bland annat lagen (1986:436) om näringsförbud, försäkringsavtalslagen (2005:104) och lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet. Marknadsdomstolen är som första och enda instans behörig att handlägga mål och ärenden enligt dessa lagar med förbud vid vite som huvudsaklig sanktion.

Bestämmelserna i marknadsföringslagen om förbud och åläggande tillämpas enligt tobakslagen, alkohollagen, lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet, prisinformationslagen (2004:347) och distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) även i förhållande till de särskilda bestämmelser om marknadsföringens utformning och innehåll som finns enligt dessa lagar. En näringsidkare som bryter mot dessa bestämmelser kan åläggas att betala marknadsstörningsavgift.

3.3 Konkurrensrätten

Allmänt om konkurrensrätten

Konkurrensrätten syftar till att undanröja hinder för en effektiv konkurrens i näringslivet och därigenom skapa en sund marknad. Inom EU avser reglerna dessutom att bidra till skapandet av en gemensam inre marknad. De grundläggande bestämmelserna

inom EU:s konkurrensrätt återfinns i EUF-fördraget. De centrala konkurrensrättsliga bestämmelserna i Sverige finns i konkurrenslagen (2008:579), KL. Till konkurrensrätten kan även hänföras frågor om olagligt statsstöd. Till konkurrensrättens närliggande rättsområden kan även hänföras vissa måltyper med konkurrensrättslig anknytning.

3.3.1 Konkurrenslagen

Allmänt

Konkurrenslagen bygger på den konkurrensrättsliga förbudsprincipen, som innebär att vissa konkurrensbegränsningar i sig är skadliga och ska vara förbjudna. Lagen är tillämplig på alla företag i hela näringslivet i fråga om all produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter.

Förbud mot konkurrensbegränsningar

Konkurrenslagen innehåller förbud mot två typer av konkurrensbegränsningar.

Avtal och samordnade förfaranden mellan företag samt beslut om företagssammanslutningar är förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt eller om de ger ett sådant resultat. Detta *förbud mot konkurrensbegränsande samarbete* innebär att företag inte får begränsa konkurrensen genom att samverka om vilka priser de ska ta av kunderna, dela upp marknader mellan sig – t.ex. vid anbudsgivning – eller motverka att nya företag kommer in på marknaden (kartellbildning). Konkurrenslagen anger ett antal undantag från förbudet för vissa typer av avtal. Ett avtal som är förbjudet enligt de konkurrensrättsliga reglerna är även civilrättsligt ogiltigt.

Ett företag som är så ekonomiskt starkt att det kan agera utan att ta hänsyn till sina konkurrenter, kunder och i sista hand

konsumenterna kan ha en dominerande ställning på marknaden. Sådana företag har ett särskilt ansvar och det uppställs i konkurrenslagen ett *förbud att missbruka en dominerande ställning*. Missbruket kan bestå i t.ex. underprissättning eller leveransvägran. Det anses följa av allmänna avtalsrättsliga principer att även ett avtal som strider mot förbudet mot missbruk av dominerande ställning, är civilrättsligt ogiltigt.

Konkurrenslagens förbud mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning har sin motvarighet i artikel 101 och 102 i EUF-fördraget.

Åtgärder mot förbjudna konkurrensbegränsningar

En överträdelse av förbudsbestämmelserna i konkurrenslagen eller i EUF-fördraget kan föranleda olika former av ingripanden. Konkurrensverket beslutar om åläggande vid vite att upphöra med en pågående överträdelse. Konkurrensverkets beslut överklagas till Marknadsdomstolen. Ett beslut av Konkurrensverket att inte meddela ett åläggande kan däremot inte överklagas. I ett sådant fall får i stället ett företag som berörs av överträdelsen väcka talan i Marknadsdomstolen om att ett åläggande ska meddelas. Marknadsdomstolens beslut får inte överklagas.

På talan av Konkurrensverket får Stockholms tingsrätt besluta om påförande av konkurrensskadeavgift för en redan begången överträdelse. Tingsrättens beslut överklagas till Marknadsdomstolen. I 2008 års konkurrenslag har det införts en möjlighet för Konkurrensverket att i stället för att väcka talan om konkurrensskadeavgift förelägga ett företag att betala en sådan avgift (avgiftsföreläggande). Om företaget inte godkänner avgiftsföreläggandet kan talan om konkurrensskadeavgift väckas. Ett godkänt avgiftsföreläggande kan undanröjas genom ett extraordinärt förfarande på samma sätt som ett strafföreläggande.

Enligt konkurrenslagen finns ingen möjlighet att vidta straffrättsliga sanktioner mot konkurrensbegränsande åtgärder. En

företrädare för ett bolag kan däremot få näringsförbud (se lagen [1986:436] om näringsförbud).

För konkurrensrättsliga mål av rent civilrättslig karaktär gäller en annan domstolsordning. Tvistemål på konkurrensrättslig grund, som mål om skadestånd eller om ogiltighet av avtal, handläggs av allmän domstol enligt rättegångsbalkens bestämmelser. Även rättegångsbalkens forumregler gäller men Stockholms tingsrätt är alltid behörig att pröva frågor om skadestånd. Talan om utdömande av vite handläggs också i allmän domstol. Även för dessa mål finns dock en särskild forumbestämmelse, enligt vilken Stockholms tingsrätt alltid är behörig. Tingsrättens avgöranden får överklagas till hovrätt och i sista hand Högsta domstolen. Detta gäller dock inte i fall där ett skadeståndsmål har kumulerats med ett mål om konkurrensskadeavgift. I sådana fall överklagas målet till Marknadsdomstolen.

Företagskoncentrationer

En företagskoncentration som är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet eller en avsevärd del av det ska förbjudas. Om det är tillräckligt för att undanröja de skadliga effekterna av en företagskoncentration får en part i koncentrationen i stället för ett förbud åläggas att avyttra ett företag eller en del av ett företag eller att genomföra någon annan konkurrensfrämjande åtgärd. Ett förbud mot en företagskoncentration innebär att en rättshandling som utgör en del i koncentrationen eller som har till syfte att genomföra denna blir ogiltig. Stockholms tingsrätt beslutar på talan av Konkurrensverket om förbud eller åläggande vid vite med anledning av företagskoncentrationen. Tingsrättens avgörande får överklagas till Marknadsdomstolen som är sista instans. Ett förbud eller åläggande får inte meddelas senare än två år efter det att företagskoncentrationen uppkom.

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Konkurrenslagen innehåller bestämmelser om att staten, en kommun eller ett landsting kan förbjudas att i en säljverksamhet tillämpa ett visst förfarande om detta snedvrider eller är ägnat att snedvrیدا förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden eller om detta hämmar eller är ägnat att hämma förekomsten eller utvecklingen av sådan konkurrens. En kommun eller ett landsting kan också förbjudas att bedriva en viss verksamhet i sådana fall. Talan om förbud eller omprövning av ett meddelat beslut om förbud prövas av Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket eller, såvitt avser omprövning, av det företag som beslutet riktas emot. Tingsrättens avgörande får överklagas till Marknadsdomstolen som är sista instans.

Utredning av konkurrensärenden

Om det behövs för att Konkurrensverket ska kunna fullfölja sina uppgifter enligt konkurrenslagen får verket ålägga t.ex. ett företag att tillhandahålla uppgifter eller ålägga någon att inställa sig till förhör.

På ansökan av Konkurrensverket kan Stockholms tingsrätt besluta att verket får genomföra en undersökning, platsundersökning, hos ett företag för att utreda om företaget har överträtt något av förbuden i konkurrenslagen eller EUF-fördraget. En sådan undersökning får även göras på begäran av EU-kommissionen eller en myndighet i en annan medlemsstat. Tingsrättens beslut får överklagas till Marknadsdomstolen som är sista instans.

3.3.2 Andra regleringar

Lagen om elektronisk kommunikation

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Regleringen i LEK har i flera delar konkurrensrättslig karaktär. Det gäller i synnerhet de bestämmelser enligt vilka den behöriga förvaltningsmyndigheten, Post- och telestyrelsen, fattar beslut om fastställande av marknader, identifiering av företag med betydande marknadsinflytande samt åläggande av konkurrensbefrämjande skyldigheter för sådana företag. Beslut enligt lagen kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Förvaltningsrättens beslut kan i sin tur överklagas till kammarrätten, som numera är slutinstans.

Vid överklagande av beslut enligt LEK som gäller konkurrensbefrämjande skyldigheter finns det särskilda bestämmelser om handläggningen i förvaltningsdomstolarna. Sådana mål ska handläggas skyndsamt. Det finns vidare regler om begränsningar i rätten att åberopa nya omständigheter eller nya bevis (preklusion). I allmänhet ska ekonomiska experter ingå i rätten när målen avgörs.

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling är ett område som står konkurrensrätten nära och där EU-direktiv är i hög grad styrande. I Sverige regleras området i huvudsak av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och parallellagen för försörjningssektorn (lagen [2007:1092] om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster). En ansökan om överprövning av upphandlande myndighets beslut sker hos allmän förvaltningsdomstol. Antalet upphandlingsmål i förvaltningsdomstolarna uppgår till drygt 3 000 mål per år. Konkurrensverket, som är

tillsynsmyndighet på området, kan hos förvaltningsrätt ansöka om att en upphandlande enhet ska betala upphandlings-skadeavgift för det fall reglerna om upphandling allvarligt överträtts i ett upphandlingsförfarande. Mål om skadestånd på grund av felaktig tillämpning av upphandlingslagstiftningen handläggs emellertid av allmän domstol enligt vanliga forumregler.

Statsstöd

Bland EUF-fördragets konkurrensregler finns vissa bestämmelser om statligt stöd som har till syfte att förhindra att konkurrensförhållanden inom unionen snedvrids genom att medlemsstaterna otillbörligt gynnar vissa företag eller viss produktion ekonomiskt (artikel 107-109).

Som utgångspunkt är statsstöd förbjudet. Under vissa förutsättningar får dock sådant stöd lämnas, men det måste då först ha godkänts av EU-kommissionen (det s.k. genomförandeförbudet). Av rättspraxis från EU-domstolen följer att svenska domstolar har en skyldighet att säkerställa förbudets effektiva genomslag. Högsta domstolen har också slagit fast att talan om vitesförbud eller skadestånd i anledning av olagligt statsstöd i avsaknad av annan reglering kan prövas av allmän domstol (NJA 2009 s. 625). Sedan den 1 juli 2013 gäller lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler som närmare reglerar skyldigheten att dels återkräva olagligt statsstöd, dels återbetala olagligt stöd.

3.4 Några näraliggande rättsområden

3.4.1 Namn och utgivningsbevis för periodisk skrift

Ärenden om byte av personnamn i vissa fall, bl.a. byte till ett nybildat efternamn, handläggs av Patent- och registreringsverket som bl.a. prövar att namnet inte är förväxlingsbart med andra

efternamn eller kännetecken. Verkets beslut kan överklagas till Patentbesvärsrätten och i sista hand till Högsta förvaltningsdomstolen. Flertalet namnrättsliga ärenden handläggs emellertid av Skatteverket. Dess beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Namnlagskommittén, som haft i uppdrag att se över namnlagen (1982:670), föreslår att Skatteverket ska vara prövningsmyndighet för samtliga namnärenden (SOU 2013:35). Betänkandet har remitterats.

Utgivningsbevis för periodiska skrifter registreras hos Patent- och registreringsverket enligt lagen (1991:1559) om föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Verkets slutliga beslut i ärenden om utgivningsbevis kan överklagas till Patentbesvärsrätten och därefter till Högsta förvaltningsdomstolen.

3.4.2 Företagshemligheter

Lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter innehåller regler om straff, skadestånd, vitesförbud och andra åtgärder till motverkande av angrepp på företagshemligheter. Företagshemligheter är information om affärs- eller driftsförhållanden i en näringsidkares rörelse som näringsidkaren håller hemlig och vars röjande är ägnat att medföra skada i konkurrenshänseende. Lagen gäller endast obehöriga angrepp på företagshemligheter.

Lagen är en speciallagstiftning i skärningspunkten mellan flera olika rättsområden, bl.a. konkurrensrätten, immaterialrätten och arbetsrätten. Lagen reglerar förhållanden som redan är reglerade genom annan lagstiftning och tar i de flesta fall över i de situationer då den är tillämplig. Mål om tillämpningen av lagen om skydd för företagshemligheter som är arbetstvister handläggs i särskild ordning; allmän domstol eller i Arbetsdomstolen, om tvisten har samband med en arbetstvist (jfr 1 kap. 1 § och 2 kap. 1–3 §§ lagen [1974:371] om rättegången i arbetstvister).

3.5 Närmare om domstolarna

3.5.1 Patentbesvärsrätten

Patentbesvärsrätten inrättades år 1978 genom att den tidigare Besvärssavdelningen vid Patent- och registreringsverket bröts ut från myndigheten och ombildades till en fristående specialförvaltningsdomstol. Patentbesvärsrätten överprövar Patent- och registreringsverkets beslut i ärenden om patent, varumärken och mönster samt efternamn och utgivningsbevis för periodisk skrift. Domstolen överprövar också Statens jordbruksverks beslut i ärenden om växtsortskydd (se avsnitt 3.1.2).

I Patentbesvärsrätten arbetar ca 15 personer, varav fem lagfarna domare och sex tekniskt kunniga domare. En av de lagfarna ledamöterna är domstolens ordförande (2 § lagen [1977:729] om Patentbesvärsrätten, PBRL). I förordningen (1988:346) med instruktion för Patentbesvärsrätten finns närmare bestämmelser om domstolens organisation, fördelning av mål och handläggning av målen. Ansvaret för domstolens mål fördelas på såväl de lagfarna som de tekniskt kunniga domarna.

Måltillströmningen till Patentbesvärsrätten har minskat kraftigt de senaste årtiondena. Antalet inkomna patentmål har minskat från drygt 360 mål år 1985 till 38 mål år 2012. När det gäller mönstermål har antalet mål minskat drastiskt från 48 mål år 2002 till att de senaste åren vara färre än tio (ett mål år 2012). Även när det gäller antalet varumärkesmål är trenden vikande. Från år 2002 till år 2011 skedde en minskning från 366 till 222 mål per år. År 2011 och 2012 var antalet inkomna mål ännu lägre; 137 respektive 110 mål. Minskningen år 2011 och 2012 kan möjligen förklaras av att Patent- och registreringsverket lagt ner betydande arbete på att ställa om sin handläggning med hänsyn till den nya varumärkeslagen och att antalet mål om avskrivning av varumärkesansökningar minskat eftersom det sedan den 1 juli 2011 finns en möjlighet till återupptagande av en avskrivna ansökan. Övriga målkategorier har länge haft endast marginell omfattning. År 2012 inkom till domstolen tolv namnmål och ett

mål om utgivningsbevis. Inga mål om växtförädlarrätt har inkommit de senaste tio åren.

Målutvecklingen i Patentbesvärsträtten har ett tydligt samband med ärendeutvecklingen i Patent- och registreringsverket. År 2000 inkom 4 963 nationella patentansökningar till verket medan det år 2012 inkom endast 2 436 ansökningar. Antalet ingivna mönsteransökningar var 2 340 år 2000 medan endast 563 ansökningar inkom år 2012. Antalet varumärkesansökningar har däremot på senare år hållit sig på en jämnare nivå. År 2000 inkom 9 653 ansökningar och år 2012 inkom 9 329 ansökningar.

3.5.2 Marknadsdomstolen

Marknadsdomstolen har sitt ursprung i Näringsfrihetsrådet – som avgjorde ärenden enligt konkurrensbegränsningslagen – och Näringslivets opinionsnämnd – som avgjorde frågor om otillbörlig reklam och marknadsföringsmetoder. Näringsfrihetsrådet var ett domstolsliknande organ och Näringslivets opinionsnämnd var en självsanerande verksamhet i näringslivets egen regi. År 1971 ersattes dessa två organ av Marknadsrådet. Rådet har sedan år 1973 ställning som specialdomstol under benämningen Marknadsdomstolen.

Regler för Marknadsdomstolens verksamhet ges i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m., MDL, samt i de materiella lagar som domstolen har att tillämpa. Domstolen prövar framför allt mål och ärenden enligt konkurrenslagen och marknadsföringslagen. Marknadsdomstolen är en specialdomstol inom de allmänna domstolarnas sfär. I linje härmed prövar Högsta domstolen ansökningar om resning m.m. av Marknadsdomstolens avgöranden.

Marknadsdomstolen hade från början en sammansättning där det ingick intresseledamöter som representerade näringslivs- och löntagarintressen. Sedan tillkomsten av 1993 års konkurrenslag består domstolen i stället av en ordförande, en vice ordförande och fem särskilda ledamöter. Ordföranden, vice ordföranden och en av de särskilda ledamöterna ska vara jurist med domarerfaren-

het. De fyra andra särskilda ledamöterna ska vara ekonomiska experter. Endast ordföranden är anställd i domstolen. För övriga ledamöter är tjänstgöringen ett sidouppdrag. I Marknadsdomstolen finns totalt nio anställda.

Antalet inkomna mål till Marknadsdomstolen har varierat något mellan åren. År 2009 inkom 57 mål och år 2010 inkom 36 mål. År 2011 inkom totalt 42 mål till domstolen medan det under år 2012 kom in sammanlagt 27 mål. Av dessa var två mål enligt konkurrenslagen (enskild part var kärande eller klagande i båda), 25 mål enligt marknadsföringslagen (enskild part var kärande eller klagande i 23 av dessa). Under perioden 2009–2012 har Marknadsdomstolen inte fått in något mål enligt lagen om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer, lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., försäkringsavtalslagen, lagen om franchisegivares informationsskyldighet, lagen om lufttransporter, lagen om näringsförbud eller lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden.

3.5.3 Allmän domstol

Tingsrätt

Immaterialrättsliga mål

När det gäller immaterialrätten är Stockholms tingsrätt exklusivt forum i flertalet patentmål, mål om gemenskapsformgivning och gemenskapsvarumärken samt vissa upphovsrättsmål. I övrigt gäller allmänna forumregler, även om Stockholms tingsrätt i flera fall är reservforum. Alla tingsrätter i landet kan alltså, enligt rättegångsbalkens allmänna forumregler, pröva immaterialrättsliga tvister som rör upphovsrätt, kretsmönster, mönster, varumärke och firma.

Antalet patentmål vid Stockholms tingsrätt har minskat avsevärt under 2000-talet. År 2003 inkom 44 mål, år 2006 inkom 19

mål och år 2012 inkom 16 mål. Antalet patentmål vid andra tingsrätter är marginellt.

År 2012 kom det till Stockholms tingsrätt in 46 varumärkesmål, fem mönstermål, tre firmamål och 25 upphovsrättsliga mål, vilket är mer än det totala antalet mål vid övriga tingsrätter. Av dessa mål var alla utom tre varumärkesmål tvistemål. Under senare år har det inte inkommit några mål om kretsmönster, geografisk ursprungs-beteckning eller växtförädlarrätt.

Marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål

Enligt marknadsföringslagen är Stockholms tingsrätt exklusivt forum i mål om utdömning av marknadsstörningsavgift och fakultativt forum i mål om skadestånd och utdömning av förelagt vite. Andra tingsrätter handlägger marknadsföringsmål endast om talan avser enbart skadestånd eller utdömning av vite och Stockholms tingsrätt inte utnyttjas som fakultativt forum.

Enligt konkurrenslagen är Stockholms tingsrätt exklusivt forum i mål som rör konkurrensskadeavgift, företagskoncentration, konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet samt ärenden om utredning av konkurrensärenden. Alla tingsrätter är enligt rättegångsbalkens allmänna forumregler behöriga att handlägga mål enligt konkurrenslagen om ogiltighet, skadestånd och utdömning av vite. En talan om skadestånd eller utdömning av vite får dock alltid väckas vid Stockholms tingsrätt. Om ett mål innefattar både yrkande om konkurrensskadeavgift och skadestånd är emellertid Stockholms tingsrätt exklusivt forum.

Antalet marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål i tingsrätterna är mycket litet. Stockholms tingsrätt fick under år 2012 in sex tvistemål enligt marknadsföringslagen och övriga tingsrätter fick in ungefär lika många mål. Under samma period fick Stockholms tingsrätt in tre tvistemål och tre ärenden enligt konkurrenslagen.

Hovrätt

De immaterialrättsliga målens påtagliga koncentration till Stockholms tingsrätt leder till en motsvarande koncentration till Svea hovrätt. I Svea hovrätt handläggs de immaterialrättsliga målen på en specialavdelning. År 2012 inkom till Svea hovrätt tre tvistemål och fem ärenden om patent. Samma år inkom åtta tvistemål, ett brottmål och elva ärenden om varumärke, ett ärende om mönster, ett tvistemål om firma samt ett tvistemål, två brottmål och fyra ärenden om upphovsrätt. Antalet mål vid övriga fem hovrätter är litet. Det rör sig om tioalet mål om året totalt sett.

För marknadsförings- och konkurrensmålen är situationen en annan genom att Stockholms tingsrätts avgöranden i dessa mål i regel överklagas till Marknadsdomstolen. Mål om skadestånd enligt konkurrenslagen som inte handlagts tillsammans med ett mål om konkurrensskadeavgift och mål om ogiltighet enligt konkurrenslagen överklagas dock till hovrätt, liksom mål om utdömande av vite. Antalet sådana mål är obetydligt.

Högsta domstolen

Högsta domstolen är sista instans för samtliga immaterialrättsliga mål samt för vissa marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål.

År 2012 inkom 17 immaterialrättsliga tvistemål och fyra ärenden till domstolen. Tre tvistemål rörde patent, fyra tvistemål rörde upphovsrätt, nio tvistemål och tre ärenden rörde varumärke och ett tvistemål och ett ärende rörde mönster. Samma år meddelade Högsta domstolen prövningstillstånd i ett upphovsrättsligt brottmål.

Under 2012 avgjorde Högsta domstolen två marknadsförings- och konkurrensrättsliga mål, varav ett avsåg avvisning av ett överklagande av ett av hovrätt meddelat beslut om utdömande av vite och ett avsåg avslag av resningsansökan avseende en dom från Marknadsdomstolen.

3.5.4 Allmän förvaltningsdomstol

Vissa mål som kan hänföras till immaterialrätten och konkurrensrätten eller som har konkurrensrättsliga inslag handläggs i allmän förvaltningsdomstol. Det gäller bl.a. mål om firmaregistring och mål enligt lagen om elektronisk kommunikation. Behörig förvaltningsrätt är den inom vars domkrets ärendet först prövats (14 § andra stycket lagen [1971:289] om allmänna förvaltningsdomstolar). Förvaltningsrättens avgörande får överklagas till kammarrätten.

Högsta förvaltningsdomstolen är överinstans till Patentbesvärslagen och kammarrätt, förutom i vissa mål enligt lagen om elektronisk kommunikation där kammarrätten är sista instans. År 2012 inkom till domstolen sex patentmål, tolv varumärkesmål och ett mönstermål.

3.6 En nordisk utblick

I Norge kan Patentstyrets beslut i fråga om registrering av rättigheter överklagas till Klagenemnda for industrielle rettigheter. Allmän domstol handlägger mål om ogiltighet eller intrång i immateriella rättigheter. Oslo tingsrätt är exklusivt forum för mål om intrång i patent, varumärke eller design. Konkurrensmyndighetens beslut överklagas till regeringen (Fornyings- og administrasjonsdepartementet). I övrigt sker domstolsprövningen av marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga och ärenden i allmän domstol.

I Danmark kan Patent- og Varemærkestyrelsens beslut överklagas till Ankenævnet for Patenter og Varemærker. Ankenævnet for Patenter og Varemærkers beslut kan överklagas till domstol. I såväl immaterialrättsliga (med undantag för upphovsrättsliga) som marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden kan parterna välja mellan att vända sig till allmän domstol eller till Sø- og Handelsretten, som är specialiserad på vissa måltyper. Sø- og Handelsretten är exklusivt forum för bl.a. mål om gemenskapsvarumärken. Sø- og Handelsrettens avgöranden

kan överklagas till Högsta domstolen (Højesteret). Upphovsrättsliga mål och ärenden handläggs i allmän domstol.

I Finland finns en fristående specialdomstol, Marknadsdomstolen, som tidigare handlagt marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden, men som från och med den 1 september 2013 handlägger även immaterialrättsliga tvistemål och ärenden, inklusive registreringsärenden (prop. RP 124/2012). Marknadsdomstolens avgöranden får överklagas till Högsta domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen beroende på vad målet eller ärendet rör. Prövningstillstånd krävs i de högsta domstolarna. De immaterialrättsliga brottmålen omfattas inte av den nya ordningen, utan dessa mål handläggs även fortsättningsvis i allmän domstol.

4 Tidigare överväganden och reformer

4.1 Immaterialrätten

När det gäller immaterialrätten har den nationella processordningen varit förhållandevis stabil under lång tid. Flera utredningar har dock övervägt förändringar, utan att det lett till lagstiftning. Olika reformer av de materiella reglerna har dock genomförts, senast en ny varumärkeslag och förändringar i firmalagen.

4.1.1 1983 års patentprocessutredning

1983 års patentprocessutredning föreslog i betänkandet Patentprocessen och sanktionssystemet inom patenträtten (SOU 1983:35) att Patentbesvärsrätten skulle upphöra och att det skulle inrättas en ny domstol – Patentdomstolen – för prövning av såväl överklaganden av Patent- och registreringsverkets beslut i patentmål som de patentmål som handläggs vid Stockholms tingsrätt. Utredningen föreslog att domstolens beslut inte skulle få överklagas. När det gäller övriga mål som handläggs i Patentbesvärsrätten föreslog utredningen att de skulle föras till kammarrätt. En klar majoritet av remissinstanserna, bl.a. Högsta domstolen, Regeringsrätten, Svea hovrätt, Domstolsverket och Rättegångsutredningen, ställde sig negativa till förslaget om inrättandet av en specialdomstol på sätt utredningen föreslagit. Många ansåg att rättssäkerhetsskäl talade

mot en sådan domstol som skulle utgöra första och enda instans. Det anfördes också att inrättandet av en specialdomstol inte stod i samklang med den rådande principiella uppfattningen att rättskipningen i landet i största möjliga utsträckning borde hållas samman inom ramen för de allmänna domstolarnas och allmänna förvaltningsdomstolarnas verksamhet.

I fråga om utredningens förslag att inrätta en patentdomstol anförde regeringen att förslaget innebar en radikal reformering av patentprocessen som skulle bota många av de brister som påtalats (prop. 1985/86:86). Regeringen konstaterade dock att förslaget innefattade omfattande förändringar som berörde såväl de allmänna domstolarnas som förvaltningsdomstolarnas organisation och att andra delar av domstolsväsendet var föremål för behandling som ett led i Rättegångsutredningens arbete, vilket gjorde att regeringen ställde sig tveksam till utredningens förslag. Remissutfallet visade också enligt regeringen att tiden inte var mogen för så genomgripande organisatoriska förändringar som utredningen hade föreslagit. Syftet med förslaget borde i stället kunna tillgodoses genom förändringar inom det nuvarande systemets ram. Regeringen underströk dock att den delade utredningens bedömning att patentmålen speciella karaktär och behovet av teknisk sakkunskap ställer särskilda krav på de ledamöter som deltar i handläggningen av sådana mål. För att förstärka den patenträttsliga och tekniska kompetensen i domstolarna föreslog regeringen att ledamöter från Patentbesvärsrätten i större utsträckning skulle delta i patentmål i tingsrätt och hovrätt. Vidare föreslogs att tekniskt kunniga ledamöter i ökad utsträckning skulle delta i den förberedande handläggningen i domstolarna.

4.1.2 Promemorian Specialdomstolarna i framtiden

I departementspromemorian Specialdomstolarna i framtiden (Ds 1993:34) övervägdes om specialdomstolar bör och kan avskaffas som självständiga rättsskipningsorgan och i vilken mån

deras arbetsuppgifter kan tas över antingen av de allmänna domstolarna eller av de allmänna förvaltningsdomstolarna.

I fråga om Patentbesvärsrätten konstaterades i promemorian dels att antalet patentbesvärsmål har minskat successivt under senare år, dels att förfarandet i domstolen i stor utsträckning är detsamma som i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det föreslogs därför att Patentbesvärsrätten avskaffas som fristående domstol och att domstolens uppgifter tas över av de allmänna förvaltningsdomstolarna, som förstärks med särskilda ledamöter vid avgörande av sådana mål. Ett betydande antal remissinstanser, bl.a. Göteborgs tingsrätt, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket och Sveriges advokatsamfund, tillstyrkte att Patentbesvärsrätten upphör som fristående specialdomstol men hade synpunkter på och invändningar mot de lösningar som föreslogs. Andra remissinstanser, bl.a. Regeringsrätten, Stockholms tingsrätt, Svea hovrätt, Patentbesvärsrätten och Svenska Föreningen för Immaterialrätt (då Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd), var kritiska och påtalade att förslaget medför en förlängd instansordning, vilket skulle innebära att det kommer att ta längre tid att få ett slutgiltigt beslut till stånd, att kvaliteten på avgörandena kommer att sjunka och att sakkunskap skingras. Det framhölls även att den pågående internationella utvecklingen på det industriella rättsskyddets område bör avvaktas.

4.1.3 1999 års patentprocessutredning

1999 års patentprocessutredning föreslog i betänkandet Patentprocessen m.m. (SOU 2001:33) att de mål som handläggs i Patentbesvärsrätten inom det industriella rättsskyddet (patent, varumärken, mönster och växtförädling) i stället ska handläggas i en särskild domstol vid Stockholms tingsrätt; Patentdomstolen. Enligt förslaget ska även tvistemål och brottmål om patent och växtförädlarrätt samt tvistemål om arbetstgares uppfinningar och försvarsuppfinningar handläggas i Patentdomstolen. Utredningen föreslog att en särskild patentprocesslag ska reglera

Patentdomstolens organisation samt förfarandet i de mål som ska handläggas där och i högre instans.

Vidare föreslog utredningen att återstående mål som handläggs i Patentbesvärslagen, dvs. mål om namn och utgivningsbevis för periodiska skrifter, ska föras till allmän förvaltningsdomstol.

Utredningen föreslog dessutom en rad bestämmelser i syfte att effektivisera förfarandet. Bland dessa kan nämnas en möjlighet att handlägga tvistemål och ärenden som rör patent gemensamt i Patentdomstolen, ökade möjligheter till skriftlig handläggning samt begränsningar i rätten att överklaga. Vidare föreslog utredningen att de tekniskt kunniga ledamöter som tjänstgör i Patentbesvärslagen fortsättningsvis ska tjänstgöra vid Patentdomstolen och att hovrätten ska vara hänvisad till annan teknisk expertis.

Av de remissinstanser som yttrade sig över frågorna om patentprocessen och domstolsorganisationen tillstyrkte elva huvudsakligen förslaget medan åtta avstyrkte det. De remissinstanser som var positiva till förslaget, bl.a. Svea hovrätt, Domstolsverket, Statskontoret och Patent- och registreringsverket, instämde i att det finns ett behov av att koncentrera verksamheten på patentprocessens område till en domstolsorganisation och ansåg att den föreslagna sammanföringen medför en önskvärd koncentration av specialistkompetensen. De kritiska remissinstanserna, bl.a. Stockholms tingsrätt, Patentbesvärslagen, Sveriges advokatsamfund, Svenskt Näringsliv och Svenska Föreningen för Immaterialrätt, anförde att förslaget inte löser problemen med resurs- och kompetensfrågor samt att det inte skapas en tillräckligt slagkraftig och kompetent domstolsorganisation för hantering av immaterialrättsliga mål och ärenden. Flera remissinstanser, bl.a. Patentbesvärslagen och Svenska Föreningen för Immaterialrätt, uttryckte farhågor för att kompetensen i hovrätt försämras om den inte kan använda de tekniskt kunniga ledamöterna från Patentbesvärslagen. Ett antal remissinstanser, bl.a. Patentbesvärslagen, Svenska Föreningen för Immaterialrätt, Svenskt Näringsliv, Domstolsverket, Patent- och

registreringsverket och Sveriges advokatsamfund, förde fram tanken på en än mer samlad domstolsorganisation på immaterialrättens område innefattande också fler immaterialrätter. Flera remissinstanser ansåg att även marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål bör omfattas av reformen.

Vissa remissinstanser ansåg att den internationella utvecklingen bör avvaktas. Andra däremot ansåg att det är viktigt att redan nu skapa en domstolsorganisation som kan utgöra en byggsten i en framtida europeisk domstolsorganisation.

Förslaget till ny patentprocesslag godtogs i huvudsak av de remissinstanser som yttrade sig i den delen. Remissinstanserna framför dock olika lagtekniska synpunkter.

4.1.4 Varumärkeskommittén

Varumärkeskommittén föreslog i betänkandet Ny varumärkeslag och ändringar i firmalagen (SOU 2001:26) inga förändringar av processordningen med undantag för en ny ordning för administrativ hävning.

I Varumärkeskommitténs uppdrag ingick inte att överväga en koncentration av varumärkes- och firmarättsliga mål. Ett antal remissinstanser, bl.a. Patentbesvärsrätten, Sveriges advokatsamfund, Svenskt Näringsliv och Svenska Föreningen för Immaterialrätt, förde emellertid fram tankar på en koncentration i domstol av mål om industriella rättigheter. Flera av dessa ansåg att Stockholms tingsrätt borde vara exklusivt forum för dessa måltyper (prop. 2009/10:225 s. 235 och 351).

4.1.5 Mönsterutredningen

Mönsterutredningen föreslog i sitt slutbetänkande Förslag till formskyddslag (SOU 2001:68) att handläggningen av allmänna mål om formskydd koncentreras till Stockholms tingsrätt, på sätt som redan gäller för patentmålen. Utredningen menade att övervägande skäl talar för en sådan koncentration och pekade på

bl.a. att det begränsade antalet mål knappast ger underlag för att skapa och upprätthålla kompetens hos fler än ett fåtal domare.

Av de remissinstanser som yttrade sig om förslaget att koncentrera mål till Stockholms tingsrätt tillstyrkte alla utom en. Bland annat Svenska Föreningen för Immaterialrätt anförde att en koncentration av målen till Stockholms tingsrätt innebär att domstolen kan dra fördel av den kompetens den har från andra immaterialrättsliga områden. Sveriges konsthantverkare och industriformgivare ansåg att den koncentration av kompetens det blir fråga om uppväger de praktiska ekonomiska olägenheter koncentrationen kan få för den enskilda formgivaren ute i landet. Företagarna avstyrkte förslaget med motiveringen att frågan om exklusiva fora för immaterialrättsliga tvister bör utredas i ett sammanhang. Företagarna nämnde särskilt de processuella olägenheter som kan uppstå när en produkt omfattas av flera olika immaterialrättskydd.

4.1.6 Patentlagsutredningen

Regeringen gav den 4 oktober 2012 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå de författningsändringar som behövs till följd av införandet av det enhetliga patentskyddet och inrättandet av den enhetliga europeiska patentdomstolen (dir. 2012:99).

Utredningen föreslår i ett delbetänkande Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet (SOU 2013:48) bl.a. en ny forumregel som innebär att en svensk domstol inte är behörig att ta upp ett mål när den enhetliga patentdomstolen är exklusivt behörig enligt avtalet om en enhetlig patentdomstol. Utredningen gör dessutom bedömningen att den enhetliga patentdomstolens exklusiva behörighet är begränsad till civilrättsområdet och att domstolsavtalet därför inte hindrar att nationella domstolar tar upp patenträttsliga brottmål även om prövningen skulle omfatta inträngsfrågor som annars skulle falla under den

enhetliga patentdomstolens exklusiva behörighet. Betänkandet har remitterats.

4.2 Marknadsföringsrätten och konkurrensrätten

På marknadsföringsrättens och konkurrensrättens område har frågan om en förändrad processordning övervägts i olika sammanhang. I flera fall har också förändringar genomförts.

Enligt äldre marknadsförings- och konkurrenslagstiftning var Marknadsdomstolen första och enda domstolsinstans. Genom 1995 års marknadsföringslag och 1993 års konkurrenslag ändrades instansordningen för mål enligt dessa lagar så att Stockholms tingsrätt skulle vara första instans för alla mål och ärenden (prop. 1992/93:56 respektive 1994/95:123). Genom ändringar i konkurrenslagen som trädde i kraft 1998 skedde, i syfte att få till stånd en snabbare handläggning av målen, en återgång till att Marknadsdomstolen som första instans skulle pröva överklagade beslut av Konkurrensverket (prop. 1997/98:130). Stockholms tingsrätt kvarstod dock som första instans för mål om konkurrensskadeavgift och företagskoncentration. I marknadsföringslagen genomfördes 1999 motsvarande förändring av instansordningen genom att mål om förbud och åläggande åter skulle handläggas i Marknadsdomstolen som första instans (prop. 1997/98:188).

I den nya marknadsföringslag som trädde i kraft år 2008 gjordes inga förändringar av processordningen (prop. 2007/08:115).

Genom införandet av en ny konkurrenslag år 2008 omfattas alla av Stockholms tingsrätt meddelade avgöranden i konkurrensmål och konkurrensärenden som överklagas till Marknadsdomstolen av systemet med prövningstillstånd. Genom 2008 års konkurrenslag har vidare Konkurrensverket getts utökade beslutsbefogenheter genom att verket får meddela avgiftsförelägganden. En fakultativ möjlighet för domstolarna att förena mål om skadestånd på konkurrensrättslig grund med mål om konkurrensskadeavgift har också införts (prop. 2007/08:135).

4.2.1 Promemorian Specialdomstolarna i framtiden

Den i avsnitt 4.1.2 omnämnda departementspromemorian Specialdomstolarna i framtiden (Ds 1993:34) innehåller även överväganden om Marknadsdomstolen.

I promemorian anfördes att Marknadsdomstolen bör avskaffas som en självständig specialdomstol och inordnas som en specialfunktion i Svea hovrätt. Reformen borde enligt promemorian inriktas på att mål som prövas av Marknadsdomstolen i första instans i stället ska prövas av tingsrätt i första instans och att målen inte ska kunna överklagas till Högsta domstolen. Bland annat mot bakgrund av att reformen kräver ytterligare överväganden beträffande forum- och förfaranderegler föreslogs dock inga lagändringar. Remissutfallet för slutsatserna i denna del av promemorian var blandat. En majoritet av dem som yttrade sig, bl.a. Göteborgs tingsrätt, Riksrevisionsverket, Företagarnas Riksorganisation och Sveriges advokatsamfund, var positiva till att Marknadsdomstolen inordnas som en specialfunktion i Svea hovrätt. Några av remissinstanserna, bl.a. Högsta domstolen och Länsrätten i Norrbottens län, menade att Högsta domstolen bör ha den prejudikatbildande funktionen. Av de remissinstanser som var negativa, bl.a. Marknadsdomstolen, Konkurrensverket och Konsumentverket, framhöll de flesta vikten av snabba avgöranden på marknadsföringsrättens område och att Marknadsdomstolens prejudikatbildande funktion bör behållas. Några av remissinstanserna påpekade också att en del måltyper i Marknadsdomstolen närmast hör hemma i de allmänna förvaltningsdomstolarna.

4.2.2 Utredningen om en översyn av konkurrenslagen

I betänkandet En ny konkurrenslag (2006:99) övervägde Utredningen om en översyn av konkurrenslagen utformningen av domstolsordningen för de konkurrensrättsliga målen. Flera skäl fördes fram mot att ha ett system med specialdomstol på kon-

kurrensrättens område. Enligt utredningens uppfattning borde rimliga krav på specialisering även på konkurrensrättens område kunna tillgodoses inom ramen för dömandet i de allmänna domstolsslagen. Nuvarande system bygger redan, såvitt avser Stockholms tingsrätt, på en specialisering i allmän domstol. Vidare anförde utredningen att en ordning där målen även överprövas inom ramen för en större domstolsorganisation än Marknadsdomstolen torde kunna öppna möjligheter för att skapa en organisation som är mer flexibel och mindre sårbar än den nuvarande, främst med avseende på de riktigt stora målen om konkurrens-skadeavgift. Utredningen bedömde att en lämplig förändring av instansordningen för de aktuella målen vore att föra över de mål som enligt nuvarande ordning handläggs i Marknadsdomstolen till prövning i de allmänna domstolarna, med Stockholms tingsrätt som första instans och Svea hovrätt som andra instans – där Marknadsdomstolen skulle inordnas. Utredningen lämnade dock inget förslag om en sådan förändring, eftersom det fick anses ligga utanför utredningens uppdrag. Utredningens bedömning var dock att de förslag om förändringar av det konkurrensrättsliga regelverket som föreslogs skulle underlätta en framtida förändring av instansordningen.

Frågan om ny ordning för domstolsprövningen berördes även av en del av de remissinstanser som yttrade sig över betänkandet. Svea hovrätt, Domstolsverket och några advokatbyråer delade utredningens uppfattning att det på sikt finns skäl att inordna Marknadsdomstolen i Svea hovrätt, medan Marknadsdomstolen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Svenskt näringsliv och Svensk industriförening inte kunde tillstyrka en sådan förändring.

4.2.3 Rapport om Åtgärder för bättre konkurrens

Regeringen gav år 2008 Konkurrensverket i uppdrag att göra en bred översyn av konkurrenssituationen i Sverige och lämna förslag till åtgärder som stärker konkurrensen. Uppdraget redovisades i en tvådelad rapport: Åtgärder för bättre konkurrens – förslag och

Åtgärder för bättre konkurrens – konkurrensen i Sverige (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4). I rapportens första del, Åtgärder för bättre konkurrens – förslag, lämnade Konkurrensverket ett stort antal förslag till åtgärder som är ägnade att förbättra förutsättningarna för fungerande konkurrens till nytta för konsumenterna. Bland förslagen märks förslaget att samla marknadsrelaterade mål i ett och samma domstolsslag för en effektivare handläggning.

4.3 Målutredningen

Utredningen

Målutredningen ställer i betänkandet Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44) upp ett antal principer för när det kan finnas behov av att vidta åtgärder i organisatoriskt eller processuellt hänseende i syfte att uppnå särskild skyndsamhet eller särskild kompetens samt redovisar de verktyg och metoder som bedöms ändamålsenliga för att uppnå sådan skyndsamhet eller kompetens.

Beträffande de immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga målen bedömer utredningen att behovet av särskild kompetens i domstolsförfarandet är tydligt. Utredningen finner att deltagandet av särskilda ledamöter vid avgörandet av vissa av dessa mål är en ändamålsenlig åtgärd. Däremot ser utredningen inget behov av särskild skyndsamhet.

Utredningen konstaterar att domstolsprövningen av immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga mål är uppdelad mellan allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol och specialdomstol. Enligt utredningens uppfattning bör utgångspunkten vara att måltyper som, i likhet med de nu aktuella måltyperna, har många och starka beröringspunkter ska hanteras i ett domstolsslag eftersom det bör leda till samordningsvinster. Nuvarande ordning försämrar enligt utredningen möjligheten att bygga upp och upprätthålla specialistkompetens på de aktuella områdena.

Utredningen bedömer att en mer samlad domstolsprövning, där målen koncentreras till en domstol, skulle ge upphov till en mer bärkraftig verksamhet. Genom att samla målen i ett domstolsslag förbättras också förutsättningarna för en god prejudikatbildning. En annan fördel med en mer samlad domstolsprövning är enligt utredningen att det bör kunna leda till att de särskilda ledamöterna används mer effektivt.

Utredningen anser sammantaget att det kan finnas anledning att närmare överväga om det är befogat att inrätta en ny särskild domstol inom ramen för de allmänna domstolarna för att samla de immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga målen.

Remissutfallet

En majoritet av remissinstanserna, bl.a. Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Konkurrensverket och Konsumentverket, är positiva till utredningens överväganden när det gäller de immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga målen.

Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i utredningens bedömning att det inte är ändamålsenligt att immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga mål som har sin grund i samma omständigheter ska fördelas på flera domstolsslag och instansordningar. Domstolen delar emellertid inte utredningens uppfattning att det bör inrättas en ny särskild domstol. Snarare bör det övervägas att föra in Marknadsdomstolen under Svea hovrätt.

Svenskt Näringsliv, Patent- och registreringsverket, Svenska Föreningen för Immaterialrätt, Patentbesvärslagen, Marknadsdomstolen, Näringslivets delegation för marknadsrätt, Sveriges Marknadsförbund, Svenska Industrins IP Förening och Företagarna ställer sig positiva till att samla de immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga målen. De anser att den närmare avgränsningen av vilka mål som ska samlas och hur domstolslösningen och de processuella reglerna ska se ut bör bli föremål för en utredning. Vissa av dem, bl.a. Svenskt

Näringsliv, Näringslivets delegation för marknadsrätt och Marknadsdomstolen, förordar en specialdomstolslösning.

Åklagarmyndigheten menar att det inte kan vara aktuellt med en ordning där brottmålen på området förs till ett annat domstolsslag än allmän domstol. Även Patentbesvärsrätten tar upp brottmålen och anför att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt hur dessa mål ska handläggas. Domstolen nämner som ett alternativ tillskapandet av en "nationell tingsrätt" och lyfter fram att en sådan tingsrätt skulle på ett naturligt sätt kunna pröva frågor om brott på aktuella rättsområden.

Post- och telestyrelsen avstyrker att en utredning tillsätts vars uppdrag innefattar målen enligt lagen om elektronisk kommunikation med hänvisning till dels att nuvarande prövningsordning fungerar väl, dels behovet av stabilitet. Hovrätten över Skåne och Blekinge anser att det saknas tillräckliga skäl att göra några förändringar beträffande de immaterialrättsliga mål som för närvarande handläggs i allmän domstol.

5 En samlad prövning

5.1 Reformbehovet

Bedömning: Förutsättningarna för domstolarna att handlägga och avgöra immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden behöver förbättras.

Skälen för bedömningen

Vikten av en ändamålsenlig domstolsprövning

Ett väl fungerande näringsliv är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och en växande välfärd i Sverige. Ett gott företagsklimat främjar företagande, innovation och investeringar. För att uppnå detta är det nödvändigt att immateriella rättigheter kan skyddas. Det är samtidigt nödvändigt att hinder för en effektiv konkurrens kan undanröjas och väl fungerande marknader kan skapas och utvecklas. Genom ökad konkurrens stiger effektiviteten, produktiviteten och konkurrenskraften hos företagen. Konkurrens stimulerar också innovation. En väl fungerande konkurrens gynnar också konsumenterna genom ökade valmöjligheter, högre kvalitet på produkter och lägre priser. Härigenom stärks den svenska konkurrenskraften. En väl fungerande konkurrens gynnar också konsumenternas ställning. Av stor betydelse i sammanhanget är att det finns moderna och tydliga regelverk inom de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga områdena.

Ytterst finns domstolsprövning att tillgå för att upprätthålla dessa regelverk. Det är viktigt att det för de aktuella rättsområdena finns en ändamålsenlig domstolsprövning samt en god och enhetlig prejudikatbildning. Domstolsavgörandena kan påverka konkurrensförhållandena mellan företag och därmed dynamiken på marknaden. För företag och konsumenter, liksom för samhällsekonomin i stort, är det därför väsentligt att domstolsprövningen lever upp till högt ställda krav på kvalitet och effektivitet. En domstolsprövning som motsvarar dessa krav och i förlängningen tydliggör rättsläget kan klargöra under vilka förutsättningar verksamheter får bedrivas och därmed bidra till förbättrad konkurrens.

En förändring är nödvändig

Domstolsprövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen är splittrad. Den är utspridd på olika allmänna domstolar, allmänna förvaltningsdomstolar och specialdomstolar. Målen tillhör de mest komplicerade och omfattande mål som handläggs i domstol. Behovet av särskild kompetens är därför tydligt i flera av dessa mål. Samtidigt rör det sig om ett förhållandevis litet antal mål.

Den nuvarande uppdelningen av prövningen på många olika domstolar försämrar möjligheterna att handlägga målen effektivt och med hög kvalitet. Många av de berörda domstolarna har ett mycket begränsat målunderlag, vilket innebär svårigheter att bygga upp och upprätthålla nödvändig specialistkompetens. Erfarenhet av en av de aktuella måltyperna kan i flera fall vara av värde vid handläggning av en annan måltyp där sakfrågan är densamma eller närliggande. Nuvarande uppdelning på olika domstolsslag innebär att sådant erfarenhetsutnyttjande inte är möjligt. Att det inte går att handlägga mål av nu aktuella slag gemensamt innebär också ett ineffektivt resursutnyttjande till nackdel inte minst för parterna, som kan behöva föra flera separata domstolsprocesser rörande vad som i grunden är samma

fråga. Att instansordningen är splittrad ökar vidare risken för en oenhetlig praxis på området eftersom samma typ av frågor kan prövas av olika prejudikatinstanser.

Den problematiska situationen är särskilt tydlig i fråga om Patentbesvärsrätten. Domstolens målunderlag har minskat betydligt över åren. Den minskande måltillströmningen innebär ett dåligt resursutnyttjande och i förlängningen en risk för att den samlade kompetensen vid domstolen blir lidande på grund av otillräcklig praktisk erfarenhet av de olika där förekommande måltyperna. De senaste årens försämrade resursläge för domstolen har även fått negativa återverkningar för hanteringen av patentmål i allmän domstol eftersom Patentbesvärsrätten inte kunnat låna ut tekniska ledamöter i en omfattning som motsvarar de allmänna domstolarnas behov.

Det kan sammanfattningsvis konstateras att den nuvarande splittringen gör domstolsprövningen svåröverskådlig och förenad med påtagliga brister. Åtgärder bör därför vidtas för att förbättra förutsättningarna för domstolarna att pröva immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden effektivt och med hög kvalitet.

5.2 En enhetlig och koncentrerad domstolsprövning

Förslag: Domstolsprövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena ska vara enhetlig och koncentrerad.

Skälen för förslaget: Som anføres ovan bedöms det nödvändigt att förändra domstolsprövningen på immaterialrättens, marknadsföringsrättens och konkurrensrättens områden för att kunna säkerställa en hög kvalitet och effektivitet i dömandet. Det är i och för sig möjligt att genom skilda riktade åtgärder försöka åstadkomma förbättrade förutsättningar för den dömande verksamheten att handlägga mål på de aktuella rättsområdena.

Sådana åtgärder skulle t.ex. kunna vara att de aktuella domstolarna tillförs ökade resurser. Det skulle också kunna övervägas att i de olika domstolarna vidta åtgärder för att öka specialiseringsgraden hos domarna eller på annat sätt förbättra kompetensförsörjningen för dessa måltyper. Åtgärder av dessa slag skulle visserligen kunna bidra till enstaka förbättringar av förutsättningarna för den dömande verksamheten, men endast på kort sikt och i begränsad omfattning. Sådana åtgärder innebär inte någon övergripande eller långsiktigt hållbar lösning för domstolsprövningen av de aktuella målen.

Som anges i avsnitt 5.1 är svårigheterna att få till stånd en ändamålsenlig domstolsprövning grundad framför allt i den splittrade domstolsordningen. Det låga mål- och ärendantalet medför också att vissa av de domstolar eller domstolsenheter som prövar de olika mål- och ärendetyperna är relativt sett små, vilket kan innebära en risk för att verksamheten blir sårbar. De rättsliga och principiella samband som finns mellan de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena är tydliga (se avsnitt 5.3) och behovet av gemensam handläggning liksom den kompetensförstärkning som följer av att mål och ärenden rörande samma eller liknande rättsliga frågeställningar prövas samlat kan inte uppnås utan att angripa problemet med den splittrade prövningsordningen. Det är inte en tillfredsställande ordning att mål och ärenden som har ett gemensamt upphov fördelas på flera olika domstolsslag och instansordningar med de negativa konsekvenser som detta medför. Inte minst för Patentbesvärsrätten framstår en oförändrad ordning som ett ohållbart alternativ. Även för övriga domstolar finns det tydliga vinster med en samordning av mål- och ärendetyperna. Det råder också en bred samsyn om att en samlad prövning av de aktuella målen och ärendena skulle lösa många av de problem som prövningen av dessa mål- och ärendetyper brottas med. Senast har Målutredningen med bifall av en övervägande majoritet av remissinstanserna gjort denna bedömning. Med hänsyn härtill framstår den enda rimliga lösningen

vara att skapa en mer enhetlig och koncentrerad domstolsordning.

Ett enhetligt prövningsförfarande skulle komma till rätta med de problem som den nuvarande prövningsordningen lider av. Det skapar en mer bärkraftig dömande verksamhet och innebär att både resurser och kompetens kan användas mer effektivt, vilket rimligtvis innebär en snabbare och bättre handläggning. De domare som arbetar med målen och ärendena får och kan upprätthålla en hög kompetens inom rättsområdena genom att de ges möjlighet att handlägga flera näraliggande mål- och ärendetyper. Det får anses mindre resurskrävande för en domare som mer regelmässigt kommer i kontakt med målen att sätta sig in i de målspecifika frågeställningarna än vad det är för en domare som har att ta ställning till en sådan frågeställning i ett enstaka fall. Problem med undersysselsättning och bristande praktisk erfarenhet kan i högre grad undvikas och den kompetens som finns i domstolarna kan därmed utnyttjas bättre. En samlad domstolsprövning ökar också förutsättningarna för en enhetlig praxis i besläktade frågor.

En samlad domstolsprövning har vidare den fördelen att den blir mer lättöverskådlig för parterna. Den som vill väcka talan i ett immaterialrättsligt, marknadsföringsrättsligt eller konkurrensrättsligt mål behöver inte fundera på vilken domstol som är behörig. Genom samlingen undviks också att en part behöver föra olika processer i olika domstolar, med de kostnader och olägenheter detta med nödvändighet för med sig. Härigenom erhålls vinster i form av tids- och kostnadsbesparingar för såväl parterna som domstolarna.

En samlad domstolsprövning som innebär att mål och ärenden som enligt nuvarande ordning handläggs i olika domstolar kommer att handläggas i samma domstol innebär förstås en ökad risk för jäv. Frågan huruvida en domare som deltagit i prövningen av ett mål eller ärende är jävig att handlägga ett annat mål eller ärende i samma domstol får bedömas med tillämpning av den s.k. generalklausulen i rättegångsbalken (4 kap. 13 § 10 RB och NJA 2008 s. 893). Den omständigheten att en domare är

jävig i det enskilda fallet bedöms dock inte ha någon avgörande betydelse för den kvalitetshöjning som en koncentration av domstolsprövningen på området innebär.

Mot den angivna bakgrunden bör en förändring ske som innebär att prövningen av immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden sker inom ramen för en enhetlig och koncentrerad domstolsordning där måltillströmningen är kontinuerlig och av sådan omfattning att de som arbetar med målen har goda möjligheter att specialisera sig på området.

5.3 Mål- och ärendetyper som ska samlas

5.3.1 Utgångspunkter för avgränsningen

Immaterialrätten, marknadsföringsrätten och konkurrensrätten i vid bemärkelse rymmer ett stort antal mål- och ärendetyper och vilka av dessa som bör omfattas av reformen är inte helt givet. Det finns med hänsyn härtill behov av att göra en närmare avgränsning av vilka mål- och ärendetyper som bör ingå.

Vad som i första hand bör styra avgränsningen är det rättsliga eller principiella samband som kan finnas mellan olika mål och de fördelar en samling därigenom skulle medföra. Samtidigt behöver även andra aspekter, som t.ex. målantal och kopplingar till andra rättsområden, beaktas vid bedömningen. Som följer av avsnitt 6.1 blir i någon utsträckning även val av domstolsslag och domstol relevant när det gäller vilka mål och ärenden som kan och bör ingå i den samlade domstolsordningen.

Det framstår vidare som nödvändigt att iaktta en viss försiktighet med att i vart fall inledningsvis tillföra de domstolar som ska pröva målen för många och sinsemellan disparata måltyper. Detta gäller särskilt i de fall där samordningsvinsterna inte är tydliga och det inte heller i övrigt bedöms angeläget att förändra den gällande ordningen. Det finns annars en risk för övergångs-

och inkörningsproblem som kan motverka att målen handläggs på ett ändamålsenligt sätt.

Det kan därutöver finnas måltyper där en förändring i och för sig framstår som rimlig men där det inte är givet att den ändring som bör ske är att föra målen till den nya domstolsorganisationen.

5.3.2 Immaterialrättsliga mål och ärenden

Förslag: Samtliga immaterialrättsliga mål och ärenden som för närvarande handläggs i allmän domstol och Patentbesvär-rätten ska samlas.

Bedömning: Mål i allmän förvaltningsdomstol rörande firmaregistrering bör inte samlas med övriga immaterialrättsliga mål och ärenden.

Skälen för förslaget och bedömningen

Patenträttsliga mål

De patenträttsliga målen (ca 50 inkomna registreringsmål och ca 20 inkomna tvistemål per år) är uppdelade på Patentbesvär-rätten och allmän domstol (se avsnitt 3.1.2). Inom allmän domstol handläggs merparten av målen i Stockholms tingsrätt, men vissa mål kan förekomma vid samtliga tingsrätter.

De patenträttsliga registreringsmål som handläggs i Patentbesvär-rätten har starka samband med de patenträttsliga tvistemål som handläggs i allmän domstol. Sakfrågorna är i stor utsträckning desamma i registreringsmålen och tvistemålen om ogiltighet. Det gäller bl.a. nyhetskravet. Bedömningarna av patenterbarhet i registreringsmålen och av skyddsomfång i tvistemålen om intrång har också vissa likheter. Erfarenheter som har vunnits vid handläggning av den ena måltypen är därför av stort värde vid handläggning av den andra måltypen. Dessutom krävs samma tekniska expertis i de olika måltyperna. Detta visas inte minst av att de tekniskt kunniga patenträttsråden i

Patentbesvärsrätten regelmässigt tjänstgör som tekniskt sakkunniga ledamöter i Stockholms tingsrätt och Svea hovrätt. En samlad prövning av samtliga patentmål skulle leda till ett bättre utnyttjande av den tekniska kompetensen och en mer enhetlig praxis. Härtill kommer de olägenheter som parallella eller successiva domstolsprocesser på detta rättsområde innebär. Som exempel kan nämnas att det samtidigt kan pågå dels ett registreringsmål i Patentbesvärsrätten som rör ett överklagande av ett beslut att avslå en invändning mot ett patent, dels ett mål i allmän domstol som rör intrång och eventuell ogiltighet rörande samma patent mellan patentinnehavaren och invändaren. Trots att frågorna som domstolarna har att bedöma i dessa mål är i princip desamma är det enligt nuvarande ordning inte möjligt att förena dessa mål, vilket kan ha en menlig inverkan på effektiviteten, kompetensen och likformigheten i dömandet samt medföra onödiga kostnader för parterna.

Av nu anförda skäl bör samtliga i allmän domstol förekommande tvistemål och samtliga i Patentbesvärsrätten förekommande mål rörande patent, arbetstagares uppfinningar och försvarsuppfinningar handläggas samlat.

Växtförädlarrättsliga mål

De växtförädlarrättsliga målen är uppdelade på Patentbesvärsrätten och allmän domstol (se avsnitt 3.1.2); under senare år har dock inga mål om växtförädlarrätt förekommit i någon av domstolarna. På samma sätt som för patentmålen har de olika växtförädlarrättsliga målen i de olika domstolarna starka samband med varandra. Mellan mål om växtförädlarrätt och patent råder det sambandet att det i båda fallen finns behov av särskild teknisk sakkunskap. Det finns också fall där en rättighetshavare har skyddat vissa aspekter med patent och andra med växtförädlarrätt. En innehavare av en växtförädlarrätt kan få en tvångslicens att utnyttja en patentskyddad uppfinning och en patenthavare kan få en tvångslicens att utnyttja en växtsort som skyddas av en

växtförädlarrätt. Det finns vidare ett samband mellan patentmålen och växtförädlarrättsmålen – samt övriga immaterialrättsliga mål – när det gäller grundläggande värderingar beträffande rättigheternas funktion och innebörd.

Av nu anförda skäl bör såväl de växtförädlarrättsliga tvistemål som handläggs i allmän domstol som de mål som handläggs i Patentbesvärsrätten handläggas samlat med patentmålen.

Varumärkesrättsliga och mönsterrättsliga mål

De varumärkesrättsliga målen (ca 110 inkomna registreringsmål och 60 inkomna tvistemål per år) och de mönsterrättsliga målen (ca tio inkomna registreringsmål och fem inkomna tvistemål per år) är uppdelade på Patentbesvärsrätten och allmän domstol (se avsnitt 3.1.2). Inom allmän domstol kan flertalet mål förekomma vid samtliga tingsrätter. Vissa mål är dock koncentrerade till Stockholms tingsrätt. Liksom för det övriga industriella rättsskyddet – patent och växtförädlarrätt – har de måltyper som handläggs i Patentbesvärsrätten starka samband med de mål som handläggs i allmän domstol. Till exempel kan både Patentbesvärsrätten och allmän domstol behöva bedöma om ett varumärke har den särskiljningsförmåga i förhållande till redan registrerade varumärken som krävs för registrering. De skilda immaterialrättsliga lagarna har dessutom i allt högre grad kommit att omfatta samma skyddsobjekt. Det finns också ett samband mellan de olika rättigheterna när det gäller grundläggande värderingar beträffande rättigheternas funktion och innebörd. Det finns därför skäl att hantera varumärkesmålen och mönstermålen tillsammans med patent- och växtförädlarrättsmålen.

Av nu anförda skäl bör samtliga i allmän domstol förekommande tvistemål och samtliga i Patentbesvärsrätten förekommande mål enligt varumärkeslagen och mönsterskyddslagen handläggas samlat med patentmålen och växtförädlarrättsmålen.

Firmarättsliga mål

De firmarättsliga målen (ca 70 inkomna registreringsmål och ca tio inkomna tvistemål per år) är uppdelade på allmän domstol och allmän förvaltningsdomstol (se avsnitt 3.1.2). I allmän domstol handläggs mål om intrång i och ogiltighet av en firmarätt. I allmän förvaltningsdomstol handläggs mål om registrering av firma.

Mellan varumärken och näringskännetecken (främst firma) råder ett särskilt och nära samband. De har likartade funktioner på marknaden och det blir allt vanligare att företag registrerar sin firmadominant (den del av ett företagsnamn som särskiljer företaget) eller en förkortning av denna som varumärke. Dessutom råder det ett lagreglerat samband mellan dessa rättigheter genom det korsvisa skyddet. I samband med införandet av en ny varumärkeslag år 2011 ändrades fimalagen så att den i så stor utsträckning som möjligt skulle motsvara varumärkesregleringen (prop. 2009/10:225). Reglerna om skydd för näringskännetecken är t.ex. sanktionerade på motsvarande sätt som varukännetecken, vilket bl.a. innebär att prövning av intrång och andra mål i allmän domstol handläggs enligt samma domstolsordning och enligt i huvudsak liknande regler. Med hänsyn till detta samband mellan måltyperna framstår det som rimligt att domstolsprövningen av firmarättsliga tvistemål rörande ogiltighet och intrång även fortsättningsvis sker samlat med övriga mål rörande det industriella rättsskyddet.

Det ovan redovisade sambandet mellan varu- och näringskännetecken finns även i fråga om registrering av varumärke och firma. Den omständigheten att överprövningen av varumärkesregistreringen sker i annan domstol än prövningen av firmaregistreringen innebär att det finns en risk för att förutsättningarna för skydd och skyddets omfattning bedöms på olika sätt. Detta talar för att även firmaregistreringsmål bör samlas. Samtidigt är registrering av firmor särpräglad jämfört med registrering av övriga rättigheter eftersom den i de allra flesta fall sker i samband med associationsrättsliga registreringsåtgärder. Detta

har också haft betydelse för utformningen av den nuvarande prövningsordningen för dessa registreringsmål. Registreringsåtgärder som kan förefalla vara rent associationsrättsliga kan ha sådana känneteckensrättsliga inslag att de bör prövas tillsammans med firmafrågan. Lagstiftaren har i tidigare sammanhang påtalat att det kan finnas skäl till olikartade regleringar för varumärke och firma med hänsyn till firmans associationsrättsliga funktion (se t.ex. prop. 2009/10:225 s. 350). Det är Bolagsverket och vissa andra myndigheter som beslutar om registrering och inte Patent- och registreringsverket som i övriga immaterialrättsliga registreringsmål. Det finns vidare inget invändningsförfarande såvitt avser firmaregistrering. Bolagsverkets beslut rörande associationsrättsliga registreringsåtgärder överklagas till allmän förvaltningsdomstol på samma sätt som Bolagsverkets övriga beslut om bolagsregistreringsfrågor. Det bedöms inte aktuellt att i detta sammanhang överväga en ändrad prövningsordning för de associationsrättsliga målen. Om prövningsordningen avseende firmaregistrering förändras finns det därmed en risk för parallella processer i olika domstolsslag rörande en juridisk persons registrering. Detta talar för att målen om firmaregistrering inte bör omfattas av reformen.

Sammanfattningsvis finns det samband men även skillnader mellan firmaregistreringen och registreringen av övriga immaterialrättigheter. Den associationsrättsliga kopplingen i firmaregistreringsmålen är påtaglig och det finns inte förutsättningar att inom ramen för denna promemoria fullt ut överblicka konsekvenserna av en separation av målen rörande firmaregistrering och målen rörande associationsrättsliga registreringsåtgärder. Mot denna bakgrund bör firmaregistreringsmålen inte nu samlas med övriga immaterialrättsliga mål.

Upphovsrättsliga mål m.m.

Flertalet upphovsrättsliga mål (inklusive mål om närstående rättigheter) kan enligt nuvarande ordning förekomma i samtliga tingsrätter (se avsnitt 3.1.2). Vissa mål är dock koncentrerade till

Stockholms tingsrätt. I hela landet förekommer drygt 50 mål per år, varav något mer än hälften handläggs i Stockholms tingsrätt.

De upphovsrättsliga målen har i flera fall ett nära samband med målen rörande det industriella rättsskyddet. Inte sällan innehåller mål inom det industriella rättsskyddet också upphovsrättsliga frågeställningar och tvärtom (jfr t.ex. NJA 2009 s. 159). Exempelvis kan en åtgärd som innebär ett varumärkesintrång eller ett intrång i ett mönster också utgöra ett intrång i ett upphovsrättsligt skyddat verk. Sanktionsbestämmelserna på upphovsrättens område är numera i princip identiska med dem på övriga immaterialrättens område. Detsamma gäller reglerna rörande intrångsundersökning. Det finns ett värde i att likartade bestämmelser prövas samlat. Om inte upphovsrättsliga frågeställningar kan prövas med övriga immaterialrättsliga frågeställningar uppkommer dessutom en ny splittring av mål med ett rättsligt och principiellt samband. Detta är inte lämpligt.

Av nu anförda skäl bör de upphovsrättsliga tvistemålen prövas i samma ordning som tvistemålen rörande det industriella rättsskyddet. Detsamma bör gälla tvistemål om kretsmönster på grund av det nära sambandet mellan dessa mål och de upphovsrättsliga målen.

Immaterialrättsliga brottmål

I gruppen immaterialrättsliga mål ingår även brottmål. Enligt nuvarande ordning är Stockholms tingsrätt exklusivt forum för flertalet patenträttsliga brottmål med den sammansättning som gäller för tvistemål, vilket innebär att tekniskt sakkunniga ledamöter ingår i rätten (se avsnitt 3.1.2 och 9.2). Stockholms tingsrätt är vidare exklusivt forum för samtliga mål, dvs. också brottmål, rörande gemenskapsvarumärke och gemenskapsformgivning. Flertalet övriga immaterialrättsliga brottmål prövas däremot av alla tingsrätter. Totalt rör det sig om ca 20 brottmål per år i hela landet.

Att domstolsprövningen av vissa brottmål är koncentrerad är inte unikt för immaterialrättsliga mål. Exempelvis handläggs brottmål rörande sjörättsliga frågor enbart av de tingsrätter som är sjörättsdomstolar (21 kap. 8 § sjölagen ([1994:1009])).

Det begränsade målunderlaget i förening med behovet av teknisk kompetens gör att de patenträttsliga brottmålen alltjämt bör vara koncentrerade. Dessa mål bör alltså samlas med övriga immaterialrättsliga mål.

För övriga immaterialrättsliga brottmål finns det inte behov av särskild teknisk kompetens, vilket innebär att nämndemän även fortsättningsvis bör delta i prövningen av dessa mål. Detta hindrar dock inte att även dessa mål samlas. De objektiva förutsättningarna är desamma vid prövningen av ett immaterialrättsligt brottmål som vid prövningen av ett immaterialrättsligt tvistemål om intrång. Dessutom är det vanligt förekommande att den skadeståndsrättsliga bedömningen intar en central roll även i brottmålen. Skälen för en samling av de immaterialrättsliga brottmålen är därför desamma som för de immaterialrättsliga tvistemålen. Genom att – på samma sätt som gäller för brottmål rörande patent och gemenskapsrättigheter – samla alla immaterialrättsliga brottmål skapas förutsättningar för en effektivare domstolsprövning av hög kvalitet.

Vad som skulle kunna tala mot att samla alla brottmål med övriga immaterialrättsliga mål hänger samman med vad som gäller om en tilltalad åtalas även för annan brottslighet. Nuvarande ordning innebär att en samlad prövning av blandad brottslighet som innefattar brott för vilket en särskild forumregel gäller endast kan ske vid det särskilda forumet (19 kap. 9 § RB). En konsekvens av detta är att det vid det särskilda forumet kan komma att behöva prövas också åtal avseende andra brott. Ett alternativ till att samla målen är att för de immaterialrättsliga brottmålen föreskriva att vanliga forumregler ska gälla men att det även ska vara möjligt att väcka åtal vid det särskilda forumet. Genom att immaterialrättsliga mål i övrigt inte längre kommer att prövas av alla tingsrätter, kommer dock dessa domstolar att ha sämre förutsättningar än för närvarande att handlägga och

avgöra immaterialrättsliga brottmål. Risken för att det i någon större omfattning blir aktuellt med s.k. blandade åtal av betydelse får vidare anses liten.

Sammantaget talar övervägande skäl för att samtliga immaterialrättsliga brottmål samlas med övriga immaterialrättsliga mål.

Immaterialrättsliga domstolsärenden

Enligt nuvarande ordning finns det bara en immaterialrättslig ärendetyp som handläggs enligt ärendelagen i allmän domstol. Det är ärenden angående ansökan om informationsföreläggande där ansökan inte görs i ett pågående mål. För dessa gäller samma forumregler som för mål angående rättigheten i fråga (se t.ex. 57 e § PL). Antalet ärenden om informationsföreläggande har hittills varit mycket litet. Sedan lagstiftningen trädde i kraft den 1 april 2009 och fram till utgången av juni 2012 har endast elva ärenden registrerats vid landets tingsrätter (SOU 2012:51 s. 25).

För att ett informationsföreläggande ska kunna meddelas krävs att det är sannolikt att ett intrång skett i en immateriell rättighet. Dessa ärenden har därmed sådan omedelbar koppling till de immaterialrättsliga målen att de även fortsättningsvis bör handläggas samlat med dessa.

5.3.3 Mål rörande namn och utgivningsbevis

Bedömning: Mål rörande namn och utgivningsbevis för periodisk skrift bör inte samlas med de immaterialrättsliga målen och ärendena.

Skälen för bedömningen: Mål rörande namn och mål rörande utgivningsbevis för periodisk skrift handläggs i Patentbesvärsrätten efter överklagande av Patent- och registreringsverkets beslut (se avsnitt 3.4.1). Det rör sig om ca 15 namnmål och 5 mål om utgivningsbevis per år.

Namnmålen handlar om byte av personnamn, främst efternamn. Målen rörande utgivningsbevis för periodisk skrift rör ansökningar om att få ett sådant bevis, vilket krävs av den som vill ge ut en periodisk skrift, samt återkallande av sådana bevis. Dessa två sinsemellan olika måltypen har inget tydligt samband med de frågeställningar som förekommer i de immaterialrättsliga registreringsmål som föreslås samlas. Samma bedömning gjorde 1999 års patentprocessutredning (SOU 2001:33 s. 80). För namnmålen del finns i stället en koppling till de namnmål som handläggs i allmän förvaltningsdomstol efter överklagande av Skatteverkets beslut och de firmaregistreringsmål som handläggs av allmän förvaltningsdomstol efter överklagande av bl.a. Bolagsverkets beslut. Det finns därför inga egentliga samordningsfördelar av att låta dem omfattas av den samlade domstolsprövningen.

Mot den angivna bakgrunden bedöms det inte finnas skäl att samla mål rörande namn och utgivningsbevis med de andra mål som ska omfattas av reformen. Med hänsyn till att alla övriga mål som för närvarande handläggs i Patentbesvärsrätten föreslås bli samlade och målen om namn och utgivningsbevis därför inte kan behålla sin nuvarande prövningsordning behöver en förändring trots allt ske. Detta behandlas i avsnitt 12.

5.3.4 Marknadsföringsrättsliga mål och ärenden

Förslag: Samtliga marknadsföringsrättsliga mål och ärenden ska samlas med de immaterialrättsliga målen och ärendena.

Skälen för förslaget: De marknadsföringsrättsliga målen och ärendena är spridda på Marknadsdomstolen och allmän domstol (ca 30 mål per år i Marknadsdomstolen och ca tio mål per år i allmän domstol) (se avsnitt 3.2.2). Hur talan är utformad styr var prövningen ska ske. Talan som endast avser förbud mot fortsatt marknadsföring av en vara ska väckas direkt vid Marknadsdomstolen. Om talan också gäller skadestånd, ska talan dock väckas i Stockholms tingsrätt. Förs talan om skadestånd separat, kan talan väckas i Stockholms tingsrätt men får också väckas vid annan tingsrätt. Gäller talan marknadsstörningsavgift är Stockholms tingsrätt exklusivt forum. Tingsrätternas avgöranden i mål och ärenden enligt marknadsföringslagen överklagas till Marknadsdomstolen. Det gäller dock inte beslut om utdömmande av vite, som i stället överklagas till hovrätt enligt viteslagen. Samma rättsförhållande kan alltså prövas i olika domstolar beroende på hur parterna väljer att utforma sin talan, vilket är olyckligt ur ett kompetens- och brukarperspektiv.

Det finns flera och starka beröringspunkter mellan de immaterialrättsliga målen och de marknadsföringsrättsliga målen. Till exempel kan sakfrågorna i ett mål om varumärkesrätt eller mönsterrätt i stora delar vara desamma som i ett mål om t.ex. vilseledande efterbildning eller renommésnyltning enligt marknadsföringslagen.

Den splittrade domstolsprövningen innebär att det, trots att sakfrågorna i målen är desamma eller närliggande, inte är möjligt att förena en immaterialrättslig tvist i allmän domstol med en tvist enligt marknadsföringslagen i Marknadsdomstolen. Detta innebär att en part inte kan föra talan vid domstol mot en påstådd efterbildning och göra gällande att efterbildningen utgör varumärkesintrång och att efterbildningen ska förbjudas såsom

vilsedande marknadsföring eller marknadsföringsrättsligt otillåten renommésnyltning. I stället är parten hänvisad till att föra parallella processer i allmän domstol och i Marknadsdomstolen. Denna ordning skiljer sig från vad som gäller i jämförbara länder och är även svåröfrenlig med bl.a. EU-domstolens avgörande i målet L'Oréal v. Bellure (C-487/07). I målet i fråga fann EU-domstolen att en efterbildning av en exklusiv parfymflaska var såväl varumärkesintrång som otillåten renommésnyltning. Visserligen har det på senare tid skett en förskjutning av Marknadsdomstolens praxis när det gäller sambandet mellan immaterialrätten och marknadsföringsrätten i och med att den marknadsföringsrättsliga lagstridighetsprincipen ansetts göra det möjligt att förbjuda olika former av immaterialrättsintrång som otillbörlig marknadsföring (MD 2011:29 och 2012:15). Faktum kvarstår dock att det inte i samma mål är möjligt att yrka på såväl immaterialrättsliga som marknadsföringsrättsliga sanktioner. Detta kan inte anses vara en tillfredsställande ordning.

Av nu anförda skäl framstår det som angeläget att de marknadsföringsrättsliga målen och ärendena, inklusive målen enligt de s.k. annexlagarna, som enligt nuvarande ordning handläggs i Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen samlas med de immaterialrättsliga målen och ärendena. Med hänsyn till att marknadsföringsrättsliga överväganden kan aktualiseras i de mål som enligt nuvarande ordning kan förekomma i samtliga tingsrätter, dvs. mål om skadestånd och om utdömande av vite, bör även dessa omfattas av den samlade domstolsprövningen.

5.3.5 Konkurrensrättsliga mål och ärenden

Förslag: Samtliga konkurrensrättsliga mål och ärendena som nu handläggs i Marknadsdomstolen och allmän domstol ska samlas med de immaterialrättsliga och marknadsrättsliga målen och ärendena.

Bedömning: De mål med konkurrensrättsliga inslag som handläggs i allmän förvaltningsdomstol bör inte samlas med övriga konkurrensrättsliga mål.

Skälen för förslaget och bedömningen

Mål och ärenden enligt konkurrenslagen

De konkurrensrättsliga målen och ärendena enligt konkurrenslagen är utspridda på Marknadsdomstolen och allmän domstol (se avsnitt 3.3.1). I allmän domstol är flertalet mål koncentrerade till Stockholms tingsrätt men vissa mål (talan om ogiltighet, skadestånd och utdömmande av vite) kan förekomma i samtliga tingsrätter. Totalt rör det sig om färre än tio mål årligen i Marknadsdomstolen respektive allmän domstol. Även om antalet mål således är litet ska framhållas att, i vart fall de mål som handläggs i Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen, generellt sett är mycket omfattande.

När det gäller splittringen inom konkurrensrätten gäller en likartad ordning och finns en likartad problembild som inom marknadsrätten (se inledningen av avsnitt 5.3.4). Samtliga mål och ärenden enligt konkurrenslagen bör därför handläggas samlat.

Det finns flera beröringspunkter i rättsligt hänseende mellan de immaterialrättsliga och de konkurrensrättsliga målen. Till exempel kan utövandet av en immaterialrätt strida mot konkurrensrättsliga regler. Över huvud taget följer av EU-domstolens praxis att konkurrensrättsliga aspekter kan behöva vägas in när en domstol tar ställning till omfattningen och utövandet av immateriella ensamrätter. Som exempel kan nämnas mål som

gäller möjligheterna till varumärkesrättsligt skydd för formen på en vara. EU-domstolen har dessutom i flera fall tagit ställning till om vägran att upplåta licens av en immateriell rättighet innebär missbruk av dominerande ställning (se bl.a. mål C 238/87 Volvo v. Veng).

Även på det principiella planet har måltyperna ett samband genom att lagstiftningen på de berörda områdena syftar direkt eller indirekt till att säkerställa en effektiv och utvecklingsfrämjande konkurrens. Detta samband mellan immaterialrätten och konkurrensrätten kommer bl.a. till uttryck i den unionsrättsliga lagstiftningen.

Konkurrensrätten har vidare på flera sätt ett samband med marknadsföringsrätten (se avsnitt 5.3.4). Det är fråga om två delområden inom marknadsrätten som har till uppgift att normera bedrivandet av näringsverksamhet och företagens handlande på marknaden. Marknadsföringsrätten syftar till att säkerställa att konkurrensen bedrivs med metoder som är tillbörliga med hänsyn till konsumenterna och andra näringsidkare medan konkurrensrätten syftar till att säkerställa en effektiv konkurrens genom regler om otillåten konkurrensbegränsning. I många mål och ärenden inom båda rättsområdena deltar ekonomiska experter vid domstolens avgörande. Sambandet mellan dessa måltyper är tydligt.

Mot den angivna bakgrunden finns det skäl som tydligt talar för att samla de konkurrensrättsliga mål och ärenden som enligt nuvarande ordning handläggs i Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen med de immaterialrättsliga och marknadsföringsrättsliga målen och ärendena. De mål som kan förekomma i samtliga tingsrätter, dvs. mål om ogiltighet, skadestånd eller utdömmande av vite, har en sådan koppling till de andra mål som föreslås samlas att även dessa bör omfattas av den samlade domstolsprövningen.

Mål med konkurrensrättslig anknytning

Förutom mål enligt konkurrenslagen finns det andra typer av mål som har konkurrensrättsliga inslag, t.ex. vissa mål enligt lagen om elektronisk kommunikation (se avsnitt 3.3.2). Dessa mål handläggs i allmän förvaltningsdomstol.

Målsättningen med förslagen i denna promemoria är att komma till rätta med de problem som är förenade med att samma eller varandra närliggande frågor prövas i olika domstolar och med olika prövningsordningar. Ett uttryck för detta är att beroende på hur en part väljer att utforma sin talan kan en och samma rättsfråga komma att prövas antingen i specialdomstol eller i allmän domstol. Mål enligt den sektorspecifika lagstiftningen kan visserligen sägas syfta till att värna samma intressen som mål enligt konkurrenslagen. Sambandet är dock inte sådant att det sätt på vilket en part utformar sin talan blir avgörande för vilken domstol som ska handlägga målet. Dessa mål har således beröringspunkter med de konkurrensrättsliga mål som enligt nuvarande ordning handläggs i allmän domstol och Marknadsdomstolen, men de avser inte samma rättsförhållanden. Dessutom finns det inte något tydligt samband mellan dessa mål och de immaterialrättsliga och marknadsrättsliga målen. Att dela upp den tänkta samlingen på så sätt att konkurrensrättsliga mål och ärenden av olika slag samlas för sig och immaterialrättsliga och marknadsrättsliga mål och ärenden samlas för sig är inte lämpligt med hänsyn till sambandet mellan de konkurrensrättsliga målen och ärendena som handläggs i allmän domstol och i Marknadsdomstolen och de immaterialrättsliga och marknadsrättsliga målen och ärendena. Som redovisas i avsnitt 6.1 är det inte heller aktuellt att samla alla måltyper i allmän förvaltningsdomstol, vilket innebär att en samling skulle kräva en genomgripande förändring av prövningsordningen för de sektorspecifika målen.

När det gäller upphandlingsmålen är måltypen av en sådan storlek (drygt 3 000 mål per år) att det i sig omöjliggör den koncentration som övervägs i denna promemoria. Frågan om var

och hur upphandlingsmålen ska prövas är också föremål för andra överväganden. Upphandlingsutredningen 2010 föreslår i sitt slutbetänkande (SOU 2013:12) bl.a. att upphandlingsmålen ska koncentreras till ett fåtal förvaltningsrätter och en kammarrätt. Den frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vidare har regeringen nyligen beslutat att tillsätta en utredning för att se över det nuvarande regelverket för överprövningar vid offentliga upphandlingar (dir. 2013:105).

När det gäller mål som rör konkurrensfrämjande åtgärder på marknaden för elektronisk kommunikation är dessa få till antalet (ca 30 mål per år) och de överväganden som behöver göras i vissa av målen uppvisar stora likheter med de som behöver göras vid tvister inom ramen för den allmänna konkurrensrätten. Vidare är den särskilda sakkunskap som krävs i form av ekonomiska experter av samma slag som den i de konkurrensrättsliga målen. I samband med att förändringar av domstolsprövningen för målen enligt lagen om elektronisk kommunikation genomfördes år 2007 förordade Lagrådet att målen skulle handläggas tillsammans med mål enligt konkurrenslagen. Regeringen fann dock inte skäl att då överväga en sådan lösning (prop. 2006/07:119 s. 30 och 78 f., se även SOU 2006:88 s. 293 f.). Post- och telestyrelsen, som är beslutsmyndighet i målen, har därefter i remissyttrande över Målutredningens betänkande ställt sig avvisande till att målen ska ingå i en samlad domstolsprövning av det slag som föreslås i denna promemoria.

Även om kopplingen till konkurrensrätten är tydlig är det fråga om mycket komplicerade, omfattande och säregna mål. Det är vidare långt ifrån alla beslut enligt lagen om elektronisk kommunikation som har en konkurrensrättslig koppling och som därför skulle vara aktuella att samla. Att dela upp dessa mål är inte helt oproblematiskt (jfr SOU 2006:88 s. 289 f.) och skulle medföra en olycklig splittring av prövningsordningen för dessa. På senare tid har bl.a. Kammarrätten i Stockholm och IT- och Telekomföretagen väckt frågan om inte den mycket tekniska och ekonomiska prövning som ska ske i målen bättre lämpar sig för en särskild nämnd och den efterföljande domstolsprövningen

kan begränsas till en laglighetsprövning. Mot den angivna bakgrunden framstår det inte lämpligt att nu föreslå en förändrad domstolsordning för dessa mål.

För övriga måltyper med konkurrensrättslig anknytning, t.ex. elmål, finns inga tillkommande skäl av betydelse att beakta. Sammantaget görs därför bedömningen att målen med konkurrensrättslig anknytning inte bör samlas med de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och de andra konkurrensrättsliga målen och ärendena.

Statsstöd

Bland EUF-fördragets konkurrensregler finns vissa bestämmelser om statligt stöd som har till syfte att förhindra att konkurrensförhållanden inom unionen snedvrids genom att medlemsstaterna otillbörligt gynnar vissa företag eller viss produktion ekonomiskt (artikel 107–109). Av rättspraxis från EU-domstolen följer att svenska domstolar har en skyldighet att säkerställa förbudets effektiva genomslag. Högsta domstolen har slagit fast att talan om vitesförbud eller skadestånd i anledning av olagligt statsstöd i avsaknad av annan reglering kan prövas av allmän domstol (NJA 2009 s. 625).

I betänkandet *Olagligt statsstöd* (SOU 2011:69) föreslog Statsstödsutredningen regler om bl.a. återbetalningsskyldighet för olagligt statsstöd och skadestånd till följd av olagligt statsstöd. Enligt förslaget ska sådana mål prövas i samma ordning som sådana mål enligt konkurrenslagen som Stockholms tingsrätt prövar som första instans, dvs. tingsrätt – Marknadsdomstolen. I propositionen med förslag till den lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler, som trädde i kraft den 1 juli 2013 (jfr avsnitt 3.3.2) bedömde regeringen i fråga om vilka domstolar som bör handlägga mål om återkrav av olagligt stöd att målen närmast kommer att ha karaktären av sedvanliga fordringsmål och att det därför inte finns något behov av att koncentrera prövningen till vissa domstolar (prop. 2012/13:84

s. 40). Det finns inte anledning att nu göra en annan bedömning. Mål om återbetalning av olagligt statsstöd bör således inte samlas.

5.3.6 Företagshemligheter

Bedömning: Mål rörande företagshemligheter bör inte samlas med de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena.

Skälen för bedömningen: Ytterligare ett rättsområde bör nämnas i detta sammanhang. Det är lagstiftningen till skydd för företagshemligheter. Lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter är en speciallagstiftning i skärningspunkten mellan flera olika rättsområden. Reglernas överordnande syfte är att ha en konkurrensstimulerande effekt genom att de uppmuntrar till förnyelse, utveckling och investeringar inom näringslivet. Reglerna har till syfte att skydda endast hemligheter hos en näringsidkare som har betydelse för en i samhällelig mening sund konkurrens (Fahlbeck, Lagen om skydd för företagshemligheter – En kommentar och rättsöversikter, 2 uppl., 2004, s. 33). Mål om tillämpningen av lagen om skydd för företagshemligheter handläggs i allmän domstol eller i Arbetsdomstolen, om tvisten har samband med en arbetstvist (1 kap. 1 § lagen [1974:371] om rättegången i arbetstvister).

Målen om företagshemligheter har alltså beröringspunkter med de konkurrensrättsliga mål som föreslås samlas, men de avser inte samma rättsförhållanden. Vidare finns det särskilda komplikationer till följd av kopplingen till arbetsrätten och då särskilt det förhållandet att när den kopplingen finns ska prövningen ske i Arbetsdomstolen. Med hänsyn till de mål som domstolens behörighet omfattar, får det anses uteslutet att låta Arbetsdomstolen bli den instans som prövar de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen. Att låta en annan domstol pröva de arbetsrättsliga tvister

som det handlar om är inte heller aktuellt. Valet står därför mellan att behålla nuvarande ordning eller att ta bort möjligheten att pröva frågor om företagshemligheter och arbetsrättstvister samlat. Vid denna bedömning ska beaktas att såvitt framkommit fungerar nuvarande prövningsordning väl. Till detta kommer att lagstiftningen rörande företagshemligheter är föremål för översyn (jfr SOU 2008:63). Sammantaget talar övervägande skäl för att inte samla målen om företagshemligheter med de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena.

6 Patent- och marknadsdomstol

6.1 En prövning i allmän domstol

<p>Förslag: Prövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen ska ske i allmän domstol.</p>

Skälen för förslaget

Inledning

Det finns två allmänna domstolsslag i Sverige; de allmänna domstolarna som i huvudsak handlägger tvistemål, brottmål och ärenden samt de allmänna förvaltningsdomstolarna som främst handlägger mål som rör mellanhavanden mellan det allmänna och enskilda och i huvudsak överklagade beslut av förvaltningsmyndighet. Patentbesvärsträtten är en förvaltningsdomstol, vars beslut överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Marknadsdomstolen överprövar Stockholms tingsrätts avgöranden och är en specialdomstol i de allmänna domstolarnas sfär.

I avsnitt 5.3 föreslås att prövningen av merparten av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen som för närvarande handläggs i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, Patentbesvärsträtten och Marknadsdomstolen ska ske samlat. Det rör sig om tvistemål, brottmål, domstolsärenden och förvaltningsmål och innefattar både mål som väcks i domstol och mål som överklagas dit från förvaltningsmyndighet. Frågan är var den samlade domstolsprövningen

ska förläggas. Såväl 1999 års patentprocessutredning (SOU 2001:33) som Målutredningen (SOU 2010:44) har gjort bedömningen att en samlad domstolsprövning av alla eller vissa av de nu aktuella måiltyperna bör ske i allmän domstol. Även Utredningen om en översyn av konkurrenslagen förordade en sådan lösning (SOU 2006:99 s. 277 f.).

Allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol?

Den första frågan att ta ställning till är om målen bör handläggas av de allmänna domstolarna eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

En samling av de aktuella måiltyperna innebär med nödvändighet att den ovan angivna kompetensfördelningen mellan domstolsslagen inte fullt ut kan upprätthållas. Det finns emellertid flera exempel på att lagstiftaren låtit allmän domstol pröva mål efter överklagande från förvaltningsmyndighet. Från senare år kan nämnas överföringen år 2010 av mål enligt plan- och bygglagen från allmän förvaltningsdomstol till mark- och miljödomstol, som är särskilda domstolar inom de allmänna domstolarna (prop. 2009/10:215). Vidare har år 2011 ett större antal ärenden, bl.a. på det associationsrättsliga området, överförts från domstol till förvaltningsmyndighet med möjlighet till domstolsprövning efter överklagande i allmän domstol (prop. 2010/11:119). Det motsatta förhållandet, att flytta måiltyper som tillhör de allmänna domstolarnas ansvarsområde till de allmänna förvaltningsdomstolarna, är mycket mer sällsynt. I de fall en tvist t.ex. innefattar såväl en överprövning av myndighetsbeslut som skadestånd har lagstiftaren i några fall valt att dela upp prövningen mellan de två domstolsslagen (t.ex. upphandlingsmål).

Avgörande för valet av domstolslag är vilken domstol som framstår som bäst lämpad att pröva målen med hänsyn till deras karaktär.

För att välja allmän förvaltningsdomstol talar att flera mål börjar hos förvaltningsmyndighet, t.ex. Konkurrensverket eller

Patent- och registreringsverket, och innefattar en typ av tillstånds- eller registreringsprövning som inte är främmande för dessa domstolar. Inga av de aktuella måltyperna handläggs emellertid enligt nuvarande ordning i förvaltningsrätt eller kammarrätt, vilket bl.a. innebär att den kompetens som målen kräver skulle behöva byggas upp från grunden i dessa domstolar.

En stor del av de aktuella målen handläggs redan i allmän domstol. Den samordning som föreslås i denna promemoria innefattar bl.a. dispositiva tvistemål och brottmål. Enligt vad som uttalats vid flera tidigare tillfällen bör en prövning av mål med straffrättslig- eller civilrättslig karaktär göras av allmän domstol (se t.ex. prop. 2000/01:88 s. 46 f., prop. 2003/04:27 s. 69 och prop. 2010/11:119 s. 37 f.). Att undanta dessa måltyper från reformen i syfte att kunna välja allmän förvaltningsdomstol är inte ett alternativ eftersom det skulle innebära en bibehållen uppdelning av domstolsprövningen. Några principiella eller praktiska invändningar finns inte mot att låta de aktuella målen av förvaltningsrättslig karaktär prövas i allmän domstol. Denna ordning förekommer som anförs ovan redan på t.ex. fastighets- och miljörättens område.

Vid valet mellan allmän förvaltningsdomstol och allmän domstol talar sammanfattningsvis övervägande skäl för det senare domstolsslaget.

Allmän domstol eller specialdomstol?

Mot bakgrund av hur nuvarande ordning är utformad finns det anledning att överväga om prövningen helt eller delvis skulle kunna ske i specialdomstol.

Det kan inledningsvis konstateras att det inte är möjligt att ha en ordning där de aktuella måltyperna blir föremål för domstolsprövning endast i specialdomstol. Immaterialrätten, konkurrensrätten och marknadsföringsrätten innehåller samtliga frågor som av rättssäkerhetsskäl kräver en ordning som innefattar en möjlighet till prövning i minst två domstolsinstanser. Det gäller t.ex. brottmål, skadeståndsmål och mål om utdömande av vite

och andra frågor som är ingripande för den enskilde. För närvarande är dessa måltyper undantagna specialdomstolarnas kompetens på såväl konkurrensrättens som immaterialrättens område. Som redovisas i avsnitt 6.6 bör det inte heller komma ifråga att införa en ordning som innebär att bl.a. centrala civilrättsliga frågor undantas från Högsta domstolens behörighet. En specialdomstol skulle därför endast kunna bli en del av instansordningen och ersätta tingsrätt eller hovrätt. Ett förslag med den inriktningen har nyligen lagts fram i Finland. Förslaget går ut på att Marknadsdomstolen ersätter tingsrätt och förvaltningsrätt som första domstolsinstans¹.

Det finns dock flera skäl mot en ordning där specialdomstol ingår i instanskedjan.

Även om målen samlas i Marknadsdomstolen innebär tillskottet av bl.a. samtliga immaterialrättsliga mål, vilka för övrigt är en för den domstolen helt ny måltyp, att det i praktiken behöver byggas upp en helt ny specialdomstol. Det går på tvärs med den utveckling under de senaste årtiondena som har inneburit att flera specialdomstolar och domstolsliknande specialnämnder utvecklats. Detta har skett som ett led i den allmänna och tydliga inriktningen att den dömande verksamheten så långt som möjligt bör ske i de allmänna domstolsorganisationerna.

En fullständig samordning är med en prövning i specialdomstol vidare inte möjlig eftersom det är systemfrämmande och olämpligt att låta annan domstol än allmän domstol pröva brottmål. I det finska förslaget undantas brottmålen från reformen. Detta bör som anförs ovan inte komma i fråga vid den reform som övervägs i denna promemoria.

Målsättningen med reformen är att skapa en domstolsprövning som motsvarar högt ställda krav på effektivitet och kvalitet. Detta förutsätter att prövningen sker inom ramen för en organisatorisk struktur som är robust och långsiktigt hållbar. För att

---

¹ En liknande lösning har föreslagits av Ulf Bernitz i en promemoria om införande av en särskild, sammanhållen domstolsordning för mål angående immaterialrätt och marknadsrätt (Stockholm, 2011).

kunna garantera en hög kvalitet behöver domstolarna vara dimensionerade på ett sätt som ger möjlighet till specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation.

Även vid den samling av mål som nu föreslås blir den domstol som ska handlägga målen i sig relativt liten. En liten fristående domstol är sårbar för t.ex. ledigheter eller vakanser, vilket situationen med Patentbesvärsrätten tydligt visar. För att uppnå den effektivitet som reformen eftersträvar och som innefattar en förmåga att hantera skiftningar i måltillströmning skulle en specialdomstol behöva ha en viss överkapacitet. Detta är inte ekonomiskt försvarbart och innebär dessutom en risk för bl.a. undersysselsättning, vilket kan vara förödande för möjligheterna att rekrytera och behålla kompetent personal.

En prövning inom ramen för en större tingsrättsorganisation innebär däremot en ökad flexibilitet och minskad sårbarhet. Det medför även ett mer rationellt utnyttjande av resurserna. Kopplingen till en sådan domstols övriga verksamhet säkerställer vidare att domarna vid sidan av specialiseringen har en bred generell kompetens, vilket är nödvändigt med tanke på de civil- och straffrättsliga frågor som domstolen ska pröva. Att domstolen förmår erbjuda goda utvecklingsmöjligheter för de anställda utgör också en god rekryteringsgrund. Genom att förlägga prövningen till allmän domstol säkerställs också tillgång till de generella moderniseringar som kontinuerligt sker där av t.ex. administration, it och processrättsregler. Det stöd som de allmänna domstolarna och domarna i dessa domstolar får av Domstolsverket och Domstolsakademin kan också säkerställas.

I syfte att få till stånd en långsiktigt hållbar domstolsprövning av samtliga immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden bör mot den angivna bakgrunden prövningen ske i allmän domstol.

6.2 Särskilda domstolar

Förslag: Den samlade domstolsprövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen ska ske i en tingsrätt i första instans och i en hovrätt i andra instans. Dessa domstolar ska utgöra särskilda domstolar.

Skälen för förslaget

Antal domstolar

I föregående avsnitt föreslås att den samlade prövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen ska ske i allmän domstol.

För att möjliggöra att mål med saksamband kan handläggas gemensamt är det i och för sig tillräckligt att se till att alla mål prövas i samma domstolsslag och att mål sedan i det enskilda fallet genom kumulation kan sammanföras för gemensam handläggning. En sådan ordning innebär dock inte ett optimalt resursutnyttjande och med hänsyn till det låga målantalet är en sådan mer begränsad samling inte heller tillräcklig för att säkerställa kompetensen hos de enskilda domarna. För att uppnå den höga kvalitet och effektivitet i domstolsprövningen som reformen syftar till bedöms alltså en ytterligare koncentration vara nödvändig.

De mål och ärenden som föreslås bli samlade kommer att uppgå till ca 400 per år, varav mer än hälften är registreringsmål. Av de aktuella målen är bl.a. flertalet patenträttsliga mål liksom flertalet marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål redan koncentrerade till en domstol per instans.

Att införa en ordning med fler än en domstol per instans skulle innebära en utmaning när det gäller t.ex. att fördela målen mellan dem och att skapa en långsiktigt hållbar dimensionering av domstolarna. Med hänsyn till det låga målantalet och var målen eller parterna geografiskt hör hemma finns det en tydlig

risk att fördelningen mellan domstolarna skulle bli mycket ojämn. Den domstol som skulle bli behörig att handlägga mål från Stockholmsregionen riskerar t.ex. att bli helt dominerande, medan en domstol i en annan del av landet får en mycket mer begränsad roll. Att ha en ordning där olika måltyper delas upp mellan två eller flera domstolar går också på tvärs med hela tanken bakom reformen. Även den begränsade tillgången på nödvändig expertis talar med styrka för en ordning med endast en domstol.

För att de eftersträlvade effekterna av en samordning ska uppnås bör prövningen alltså koncentreras till en domstol i såväl första som andra instans.

Särskilda domstolar

De domstolar som föreslås bli exklusivt behöriga att pröva de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen kan antingen utgöra särskilda domstolar (jfr mark- och miljödomstol), eller vissa utpekade allmänna domstolar i särskild sammansättning (jfr sjörättsmål, patentmål och tryckfrihetsmål).

Någon avgörande skillnad i sak mellan dessa två former av koncentration finns inte. Gemensamt för de särskilda domstolarna är att de är specialiserade på en eller flera måltyper, att de är exklusivt behöriga att pröva dessa måltyper och att de har särskilda namn. Dessutom kan ledamöter med särskilda kunskaper vara fast anställda i domstolen som t.ex. tekniska råd. Dessa särdrag stämmer bra in på vad som bör gälla vid domstolsprövningen av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen.

En förutsättning för att inrätta särskilda domstolar är att det bedöms befogat med hänsyn till målunderlaget. Det är inte rimligt att skapa en särskild domstol, om måltypen som ska behandlas inom ramen för den domstolen är alltför sällan förekommande. Däremot är det fullt möjligt att som i detta fall ett antal mindre vanligt förekommande typer av mål som bör han-

teras i samma ordning tillsammans när den kritiska massa som behövs för att motivera inrättandet av en särskild domstol (jfr SOU 2010:44 s. 326). Just det förhållandet att den föreslagna domstolen ska pröva flera olika måltyper samlat talar för att välja en ordning med särskild domstol eftersom det tydliggör samlingen och därmed domstolens ansvarsområde.

Mot den angivna bakgrunden bör de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga domstolarna utgöra särskilda domstolar i första och andra instans.

6.3 Domstolarnas namn

Förslag: De särskilda domstolarna ska benämnas Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen.

Skälen för förslaget: Eftersom domstolarna föreslås utgöra särskilda domstolar bör de ha egna namn.

Det är att föredra om namnet på en särskild domstol är kort och koncist. Samtidigt bör namnet på ett adekvat och rättvisande sätt beskriva den verksamhet som bedrivs vid domstolen. Det bör vidare vara en strävan att undvika namn som riskerar att sammanblandas med andra.

Av de befintliga domstolsnamnen får det anses att *Marknadsdomstolen* är det som bäst speglar det verksamhetsområde som de nya domstolarna ska omfatta. Namnet är också kort och koncist. Om domstolen skulle benämnas Marknadsdomstolen skulle det dock finnas en uppenbar risk för sammanblandning med den nuvarande Marknadsdomstolen. Det finns även ett betydande mervärde i att välja ett nytt namn för att tydligt markera att det är fråga om en ny domstol där ett flertal mål är sådana som tidigare har prövats i andra domstolar (jfr motsvarande resonemang angående mark- och miljödomstolarna, prop. 2009/10:215 s. 107 f.). Andra tänkbara enkelnamn såsom

Patentdomstolen, Innovationsdomstolen och Konkurrensdomstolen är emellertid väl smala i förhållande till de nya domstolarnas verksamhetsområde.

Vid valet av domstolsnamn är det alternativ som, med beaktande av de inledningsvis redovisade utgångspunkterna, snarast ligger närmast till hands ett namn som består av en kombination av namn som har bäring på de måltyper som ska handläggas i domstolarna. Ett sådant namn lever visserligen inte upp till önskemålet att det bör vara kort. I gengäld kan beskrivningen av verksamheten bli mer rättvisande. Exempel på ett sådant dubbelnamn är *Immaterialrätts- och marknadsföringsrättsdomstolen* eller *Innovations- och konkurrensdomstolen*. Båda dessa är dock väl långa och krångliga och det förstnämnda avviker från hur domstolsnamn är uppbyggda genom att hänvisa specifikt till rättsområdena i fråga. Ett ytterligare exempel är *Patent- och marknadsdomstolen*. Namn som bygger på ordet patent används sedan gammalt för att beteckna hela det industriella rättsskyddet, jfr Patentbesvärsrätten och Patent- och registreringsverket. På motsvarande sätt ingår konkurrensrätten redan som en del av nuvarande Marknadsdomstolen.

Alternativet Patent- och marknadsdomstolen får sammantaget anses vara det namn som bäst lever upp till kravet på att ge domstolarna ett rättvisande namn utan att samtidigt bli alltför långt. Den särskilda domstolen i första instans (tingsrätt) bör alltså benämnas Patent- och marknadsdomstolen och överinstansen (hovrätt) bör benämnas Patent- och marknadsöverdomstolen.

6.4 Domstolarnas lokalisering

Förslag: Stockholms tingsrätt ska vara Patent- och marknadsdomstol.

Svea hovrätt ska vara Patent- och marknadsöverdomstol.

Skälen för förslaget

Val av ort

När det gäller frågan om var de domstolar som ska inhysa Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen bör vara belägna är det rimligt att beakta betydelsen av att tillvarata den juridiska, tekniska och ekonomiska kompetens som finns vid Patentbesvärslagen, Marknadsdomstolen, Stockholms tingsrätt och Svea hovrätt. Särskilt viktigt är detta såvitt avser den mest särpräglade måltypen, dvs. patentmålen. Vidare bör de särskilda domstolarna finnas på en ort med goda kommunikationer eftersom de kommer att hantera mål från hela landet. Många mål har dessutom internationell anknytning.

De fyra domstolar som för närvarande handlägger merparten av de mål som kommer att samlas i Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen är samtliga belägna i Stockholm, vilket är en ort som uppfyller kravet på goda kommunikationer och dessutom är någorlunda centralt placerad i landet. Stockholm är också den ort som flest mål torde härröra från. Det får sammantaget anses lämpligast att domstolarna placeras i Stockholmsområdet.

Val av domstolar

Den tingsrätt som ska handlägga de aktuella målen måste kunna möta förändringar i tillströmningen av mål. Den ska också ha en organisation som kan vidmakthålla den särskilda erfarenhet och

kompetens som handläggningen av de aktuella målen kräver. Tingsrätten bör således vara av sådan storlek att den inte blir alltför sårbar från flexibilitetssynpunkt.

Mot bakgrund av att Stockholms tingsrätt för närvarande handlägger många av de aktuella målen ligger det närmast till hands att inhysa Patent- och marknadsdomstolen som en särskild domstol i den tingsrätten.

Tingsrättsorganisationen i Stockholmsområdet förändrades år 2007. I samband därmed gjordes bedömningen att Stockholms tingsrätt skulle behålla sina uppgifter som exklusivt forum i vissa mål av specialkaraktär (skr. 2002/03:126 s. 28 f.). Regeringen pekade på att målen var få till antalet och att det för handläggningen av dem krävs, förutom en inte obetydlig specialisering, erfarenhet av omfattande och komplicerade tvistemål av en karaktär som främst förekom vid Stockholms tingsrätt. Denna bedömning gör sig i viss utsträckning alltså gällande även om det som föreslås i denna promemoria är av en annan omfattning än det som avsågs i skrivelsen.

Vidare finns det vid Stockholms tingsrätt en upparbetad kompetens i fråga om immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål. Dessa mål lottas numera på en särskild avdelning vid tingsrätten och det finns där en väl utarbetad rutin att handlägga målen på ett effektivt sätt. Domarna vid Stockholms tingsrätt har ojämförligt störst erfarenhet av immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål av alla kategorier. Denna kompetens bör tas till vara. Stockholms tingsrätt har dessutom en storlek som är väl lämpad för att inhysa Patent- och marknadsdomstolen. Mot att domstolen förläggs till Stockholms tingsrätt talar att tingsrättens nuvarande lokalutrymme är begränsat.

Av de andra Stockholmsdomstolarna är Attunda tingsrätt, Södertörns tingsrätt och Nacka tingsrätt alla av en sådan storlek att de i sig skulle kunna inhysa den särskilda domstolen. De uppfyller också kraven på goda kommunikationer. Som alternativ till Stockholms tingsrätt bedöms Nacka tingsrätt ligga närmast till hands. Den tingsrätten är mark- och miljödomstol och har också

utsetts att handlägga utsökningsmål inom Stockholmsområdet. Tingsrätten har därmed vana att hantera en mer omfattande specialisering, om än av ett helt annat slag. Den har dessutom en gynnsammare lokalsituation än Stockholms tingsrätt.

Många av de aktuella målen är emellertid såväl omfattande som komplicerade och det är av avgörande betydelse att den nya domstolen redan från början kan handlägga dem effektivt och med hög kvalitet. Att genomföra samlingen av dessa mål i en domstol som för närvarande i det närmaste helt saknar erfarenhet av dem framstår inte som ändamålsenligt. Värdet av att säkerställa kompetensen och upparbetade arbetssätt talar sammantaget för att den särskilda domstolen i första instans bör vara förlagd till Stockholms tingsrätt.

När det gäller vilken hovrätt som ska vara Patent- och marknadsöverdomstol innebär redan ovan gjorda överväganden om geografisk placering att Svea hovrätt bör väljas. Den hovrätten har också den ojämförligt största erfarenheten av de aktuella måltyperna och är vidare av en sådan storlek att det finns mycket goda förutsättningar att där möjliggöra den specialisering som målen kräver. Hovrätten har också stor erfarenhet av att vara särskild domstol eller ensam överinstans för flera mål. Svea hovrätt bör alltså vara Patent- och marknadsöverdomstol.

6.5 En prioriterad målgrupp

Förslag: Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska utse vilka av de lagfarna domarna i Stockholms tingsrätt respektive Svea hovrätt som ska tjänstgöra i de särskilda domstolarna.

Bedömning: Den särskilda domstolen bör inrymmas i en avdelning i tingsrätten respektive hovrätten och att handlägga de aktuella målen bör vara den avdelningens främsta och huvudsakliga uppgift.

Skälen för förslaget och bedömningen: En synpunkt som framförts bl.a. vid remissbehandlingen av Målutredningens betänkande är att om målen samlas i allmän domstol riskerar de att prioriteras ned av tingsrätten eller hovrätten med hänsyn till att andra mål behöver handläggas skyndsamt eller av andra skäl bedöms mer angelägna. Det finns anledning att ta denna farhåga på allvar. En sådan utveckling skulle negativt påverka såväl kompetensen som effektiviteten i handläggningen av de aktuella målen. Det skulle med andra ord förfela syftet med den förändrade domstolsordning som föreslås. Det är därför rimligt att de aktuella målen ska vara den särskilda domstolens främsta och huvudsakliga uppgift och att de därför inte ska kunna prioriteras ned till förmån för andra mål.

Det bedöms särskilt viktigt att säkerställa att den särskilda kompetens som behövs vid handläggningen av målen kan byggas upp och upprätthållas över tid. Det är ur det perspektivet nödvändigt att de domare som handlägger målen kontinuerligt kan ägna sig i huvudsak och främst åt denna måltyp. Det finns därför ett behov av att i organisatoriskt hänseende avgränsa handläggningen av målgruppen från domstolarnas övriga verksamhet. Detta bör lämpligen åstadkommas genom att målen handläggs samlat på en särskild avdelning i tingsrätten respektive hovrätten (jfr SOU 2010:44 s. 391 f.).

Det anförda innebär inte att det ska vara vattentäta skott mellan den särskilda domstolen och domstolens övriga verksamhet. Det förhållandet att den särskilda domstolen är knuten till en tingsrätt bör tvärtom utnyttjas för att öka flexibiliteten, minska sårbarheten och höja effektiviteten. När det uppstår överkapacitet i den ena verksamhetsgrenen, bör den kunna utnyttjas i den andra verksamhetsgrenen. På så sätt kan t.ex. verksamheten i den särskilda domstolen lättare anpassas till förändringar i måltillströmningen och såväl överbelastning som undersysselsättning kan undvikas.

Det bedöms därutöver varken nödvändigt eller ändamålsenligt att skapa en ordning med särskilda anslag för patent- och marknadsdomstolarna. En sådan ordning riskerar att försämra

möjligheterna att fullt ut ta till vara de fördelar som en samling i en större organisation ger; framför allt möjligheterna att förstärka den särskilda domstolen vid ökad måltillströmning. Att de särskilda domstolarna och den tingsrätt respektive hovrätt som domstolarna ryms i har gemensamt anslag är också den ordning som gäller för mark- och miljödomstolarna.

Mot den angivna bakgrunden bör det således i tingsrätts- och hovrättsinstruktionen föreskrivas att de aktuella måltyperna ska handläggas på en särskild avdelning och att handläggningen av dessa ska vara dessa avdelningars främsta och huvudsakliga uppgift. Vidare bör föreskrivas att om andra mål fördelas på den särskilda domstolen får det inte göra så att handläggningstiderna för de aktuella måltyperna påverkas negativt. De särskilda domstolarnas närmare organisation får regleras i respektive värddomstols arbetsordning. Respektive domstol har vidare inom ramen för sin arbetsordning utrymme att bestämma att vissa mål eller frågor i mål, t.ex. kvarstad eller interimistiska frågor, bör handläggas med förtur på avdelningen.

Alla de lagfarna domare som arbetar i de nya domstolarna ska naturligtvis kunna handlägga de aktuella målen. I syfte att tydliggöra den särskilda domstolens roll och egenart i förhållande till tingsrätten och hovrätten i övrigt och ytterligare säkerställa att domarna där har den kompetens och erfarenhet som är nödvändig bör det införas en bestämmelse enligt vilken regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bland de lagfarna domarna i tingsrätten och hovrätten utser vilka av dessa som ska döma i de särskilda domstolarna. För att skapa den önskvärda flexibilitet som är förenad med att den särskilda domstolen ingår i en större domstol och för att kunna möta uppkomna förstärkningsbehov bör den nu föreslagna möjligheten för regeringen att delegera sådana beslut tas till vara genom att i tingsrättsinstruktionen respektive hovrättsinstruktionen föreskriva att det är respektive domstol som utser de lagfarna domare som ska tjänstgöra i de särskilda domstolarna. Detta överensstämmer med vad som gäller för mark- och miljödomstolarna (prop. 2009/10:215 s. 123 f.).

6.6 Prejudikatbildning

Förslag: Högsta domstolen ska vara sista instans med ansvar för prejudikatbildningen. Patent- och marknadsöverdomstolens avgöranden i ärenden som inletts genom överklagande till Patent- och marknadsdomstolen, ska dock kunna överklagas till Högsta domstolen endast om Patent- och marknadsöverdomstolen gör bedömningen att ärendet rör frågor av intresse från prejudikatsynpunkt och tillåter det (s.k. ventil).

Skälen för förslaget

Behovet av en god och enhetlig prejudikatbildning

För att förvaltningsmyndigheterna och underrätterna ska kunna utföra sina uppgifter på bästa sätt krävs prejudikat, dvs. avgöranden som är av betydelse för en enhetlig lagtolkning och rättstillämpning. En välfungerande prejudikatbildning har flera positiva effekter. Den gör att rättstillämpningen blir mer enhetlig och likformig. Handläggningen i förvaltningsmyndigheterna och underrätterna blir också snabbare när det finns vägledande avgöranden, eftersom förekomsten av prejudikat underlättar bedömningen av de rättsliga frågorna. Prejudikat, som innebär att rättsläget blir klart, leder vidare till att behovet av att alls få tvistefrågor prövade vid domstol minskar. Det gör att vissa domstolsprocesser helt kan undvikas. Den nuvarande splittrade ordningen för domstolsprövning av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena innebär bl.a. en risk för oenhetlig praxis på dessa områden i och med att samma typ av frågor för närvarande kan prövas av olika prejudikatinstanser. Genom att koncentrera domstolsprövningen till särskilda domstolar i första och andra instans skapas förutsättningar för en mer enhetlig hantering av dessa mål och ärenden och för en utökad samordning av målen och ärendena. Det finns på de aktuella rättsområdena ett tydligt

behov av prejudikat. På de aktuella rättsområdena sker viss prejudikatbildning i EU-domstolen. Samtidigt kvarstår behovet av nationell prejudikatbildning. Fråga uppkommer därför hur prejudikatbildningen på de aktuella rättsområdena bäst ska tillgodoses.

Instansordningen i allmän domstol

Sedan lång tid tillbaka har den principiella inställningen varit att instansordningen ska bygga på en funktionsfördelning mellan domstolar på skilda nivåer. För flertalet mål i allmän domstol finns en möjlighet till prövning i tre domstolsinstanser. Det gäller både för mål där handläggningen inleds i domstol och mål där handläggningen inleds hos en förvaltningsmyndighet.

De tre domstolsinstanserna har olika roller och uppgifter. Tyngdpunkten i rättskipningen i domstol ska ligga i första instans, dvs. i tingsrätt. Hovrättens främsta uppgift är att överpröva tingsrättens avgöranden, dvs. kontrollera att de avgöranden som överklagas är riktiga och att rätta eventuella felaktigheter. Högsta domstolens huvudsakliga uppgift är att skapa vägledning för rättstillämpningen genom prejudikatbildning. Med en ordning där varje domstolsinstans har en uppgift som skiljer sig från den uppgift som den tidigare instansen har kan en hög grad av rättssäkerhet uppnås samtidigt som prejudikatbildningen säkerställs. Instansernas olika roller tydliggörs genom att såväl andra som sista instans omfattas av systemet med prövningstillstånd, vilket även medför en generellt snabbare handläggning. För den övervägande delen av rättskipningen anses detta som en självklarhet.

Nuvarande instansordning för de aktuella mål- och ärendetyperna

För immaterialrättsliga tviste- och brottmål, liksom vissa mål enligt marknadsförings- och konkurrenslagarna (t.ex. renodlade

skadeståndsmål) sker prövningen enligt nuvarande ordning i tre instanser. Övriga marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden handläggs däremot i en eller två instanser (se bl.a. prop. 1997/98:130). De patenträttsliga registreringsmålen handläggs för närvarande i två instanser. För flera av de måltyper som föreslås ska omfattas av reformen skulle således en ordning med tre instanser innebära en förlängning av instanskedjan. En utgångspunkt för den föreslagna reformen är att förlängningen av instanskedjan inte ska påverka handläggningstiden för de berörda målen och ärendena.

Högsta domstolen bör vara prejudikatinstans

Det är en given utgångspunkt i svensk rätt att den enskilde ska kunna få ett felaktigt avgörande ändrat i högre instans. Av rättssäkerhetsskäl kan därför en ordning som innebär möjlighet till prövning i minst två domstolsinstanser i många fall inte undvaras. Det gäller inte bara immaterialrättsliga brottmål och tvistemål utan även flera av konkurrens- och marknadsföringsmålen (jfr prop. 1976/77:96 s. 40, prop. 1992/93:56 s. 36 f. och 46 f., prop. 1994/95:123 s. 123, prop. 2007/08:115 s. 123 f. samt prop. 2007/08:135 s. 81 f.). Patent- och marknadsöverdomstolens viktigaste uppgift bör därför vara att kontrollera att de avgöranden som överklagas är riktiga och att rätta till eventuella felaktigheter.

Enligt 11 kap. 1 § regeringsformen är Högsta domstolen högsta allmänna domstol. Högsta domstolen har särskild kompetens för och särskild erfarenhet av prejudikatbildning inom de allmänna domstolarnas verksamhetsområde. Sammansättnings- och processreglerna är utformade för att domstolen effektivt ska kunna utföra sin uppgift som prejudikatinstans. Högsta domstolen har genom sin roll en överblick över rättstillämpningen i hela landet. Domstolen har vidare överblick över så gott som alla rättsområden som förekommer inom civil- och straffrätten. Det krävs mycket starka skäl för att göra avsteg från den grundlagsfästa principen om att Högsta domstolen är landets högsta

allmänna domstol och undanta t.ex. centrala civilrättsliga frågor från den domstolens behörighet.

Det enda tänkbara alternativet till Högsta domstolen som prejudikatinstans är att låta Patent- och marknadsöverdomstolen vara prejudikatinstans vid sidan av sin roll som ändringsinstans. Fördelen med en sådan lösning skulle vara att målen kan avgöras snabbare.

En utgångspunkt för den allmänna ordningen för domstolsprövningen är att denna ska kunna sörja för att alla mål avgörs inom rimlig tid samt med hög kompetens. Redan genom den samlade prövning av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen som nu föreslås skapas förutsättningar för en effektiv handläggning. Den tidsvinst som kan göras med en förkortad instanskedja ska vidare inte över-skattas (år 2009 var medianomloppstiden från det att ett mål inkom till Högsta domstolen till dess att frågan om prövningstillstånd avgjordes 1,5 månader). Det är inte antalet domstolsinstanser i sig som säkerställer en effektiv handläggning. I stället är det framför allt utformningen av det processuella regelverket och att detta på ett ändamålsenligt sätt tillämpas av domstolarna och efterlevs av parterna som avgör snabbheten i förfarandet. Som redovisas i avsnitt 8 kommer krav på prövningstillstånd att gälla vid överklagande av domstolsavgörandena, vilket på ett betydande sätt bidrar till en effektiv handläggning. Av de skäl som anförs i avsnitt 11.1 kommer det i den föreslagna domstolsordningen att finnas goda förutsättningar att avgöra de aktuella målen och ärendena med den effektivitet som är nödvändig.

Alternativet med Patent- och marknadsöverdomstolen som prejudikatinstans är också förenat med tydliga nackdelar. Framför allt skulle prejudikatbildningen påverkas negativt av att uppgiften ges till en domstol som inte är lika kvalificerad som prejudikatinstans som Högsta domstolen. En ordning där Patent- och marknadsöverdomstolen har dubbla roller ökar också i sig risken för att prejudikatbildningen blir lidande eftersom domstolen endast får ett begränsat utrymme att fokusera på prejudikatbild-

ningen. Det är också negativt att målet kommer att ha prövats endast av en instans i stället för av två när prejudikatinstansen ska pröva målet. Genom underrätternas prövning säkerställs att målen är väl genomgångna och rättsfrågorna renodlade när målen prövas av prejudikatinstansen. Denna ordning ger de bästa förutsättningarna för att skapa bra prejudikat.

Det finns på de aktuella rättsområdena ett tydligt behov av prejudikat. Värdet av den ledning för rättstillämpning som Högsta domstolen kan ge i form av kvalificerade prejudikat får anses vida överstiga betydelsen av den begränsade tidsvinst som en förkortad instansordning kan medföra. Högsta domstolen bör därför vara sista instans och ha ett ansvar för prejudikatbildningen. Det finns dock anledning att överväga begränsningar i rätten att överklaga vissa avgöranden till Högsta domstolen.

Fullföljdsförbud med ventil för vissa ärenden

För de ärenden som inletts genom myndighetsprövning, dvs. de immaterialrättsliga registreringsärendena och överklaganden av Konkurrensverkets beslut, innebär den föreslagna reformen att domstolsprövningen förlängs med två instanser respektive en instans. Trots de effektiviseringar som en koncentration av de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga målen och ärendena för med sig och de särskilda åtgärder som föreslås för att effektivisera handläggningen, bl.a. regler om preklusion, finns det en risk att denna förlängning av instanskedjan leder till längre handläggningstider än enligt nuvarande ordning. Därmed finns det också en risk för att företagens behov av att få snabba besked i frågor som påverkar etableringsvillkor, innovationsverksamhet och investeringar inte kan tillgodoses. Det skulle innebära att den föreslagna reformen fick en icke avsedd effekt. Samtidigt bedöms det även i dessa ärenden finnas ett inte obetydligt prejudikatintresse.

Ett sätt att balansera prejudikatintresset med intresset av skyndsamhet är att införa regler om fullföljdsförbud med möjlighet för Patent- och marknadsöverdomstolen att under vissa

förutsättningar tillåta att ett slutligt beslut överklagas, en s.k. ventil. En sådan ordning finns sedan tidigare för bl.a. vissa mål som handläggs i mark- och miljödomstol (prop. 2009/10:215 s. 180 f.). Det är också den lösning som enligt Målutredningen i första hand bör väljas i syfte att åstadkomma en förkortad instanskedja (SOU 2010:44 s. 352 f.).

Om ventillösningen väljs är det Högsta domstolen som får stå för den kvalificerade rättsbildningen samtidigt som de mål som inte är intressanta från prejudikatsynpunkt blir slutligt avgjorda genom Patent- och marknadsöverdomstolens avgöranden. Efter- som endast ett högst begränsat antal mål och ärenden innehåller prejudikatvärda frågor leder överklagandeförbud med ventil i de allra flesta fall till ett snabbare slutligt avgörande (SOU 2010:44 s. 362 f.).

Patent- och marknadsöverdomstolen skulle vid fullföljdsförbud med ventil ha till uppgift att gallra ut de mål som kan vara lämpade för en dispensprövning i Högsta domstolen. I samband med att ventilsystemet infördes uttalades att fullföljdsrätt ska kunna meddelas därför att hovrätten (dvs. i nu aktuellt fall Patent- och marknadsöverdomstolen) anser att målet har intresse från prejudikatsynpunkt. Däremot behöver domstolen inte vara övertygad om att Högsta domstolen delar denna uppfattning. Den överblick över de olika rättsområden som Högsta domstolen har behövs enligt motiven inte bara för att bedöma själva prejudikatfrågan som sådan. Överblicken är minst lika viktig för att avgöra om det över huvud taget finns något från prejudikatsynpunkt intressant eller inte i det fullföljda målet. Syftet med ventilen är att främja prejudikatbildningen och Högsta domstolens dispensprövning är avsedd att fungera som ett gallringsinstrument (prop. 1988/89:78 s. 34).

Historiskt sett har ventilen använts för mål- och ärendetyper som ansetts vara relativt sett mindre betydelsefulla och där prövningen är rutinbetonad. På senare år har emellertid åtgärden använts också för andra måltyper, bl.a. klander eller ogiltighets- talan avseende en skiljedom och de redan nämnda miljömålen. Målutredningen har också gjort bedömningen att det inte finns

några principiella begränsningar i möjligheten att använda överklagandeförbud med ventil av de slag som historiskt gällt (SOU 2010:44 s. 364).

Ett skäl till att ventilen ursprungligen ansågs förbehållen rutinbetonade mål och ärenden var att det skulle vara lätt för hovrätten att ta ställning till frågan om fullföljd. Genom att Patent- och marknadsöverdomstolen kommer att vara den enda överrätt till vilken de aktuella ärendetyperna överklagas, bör Patent- och marknadsöverdomstolen ha goda förutsättningar att välja ut rättsfrågor av prejudikatintresse. Vidare är det fråga om ärenden som först har prövats av en kvalificerad förvaltningsmyndighet innan de kommer till domstol och därefter av en specialiserad underrätt, varför det även på den grunden bör finnas goda förutsättningar för Patent- och marknadsöverdomstolen att ta ställning till frågan om fullföljd.

Sammantaget bör ett fullföljdsförbud kombinerat med ventil vara den lösning som bäst tillgodoser prejudikatbildningsbehovet för de beslut som överklagas från Konkurrensverket, Patent- och registreringsverket samt Statens jordbruksverk samtidigt som behovet av särskild skyndsamhet tillgodoses. Fullföljdsförbud med ventil finns dessutom redan i lagstiftningen och är därmed en beprövad ordning för prejudikatbildning.

Det bör i sammanhanget erinras om att det inte kommer att krävas tillåtelse från Patent- och marknadsöverdomstolen för att överklaga till Högsta domstolen i de fall de aktuella ärendena har kumulerats med ett mål, eftersom i sådant fall de processuella reglerna som gäller för målet i fråga kommer att vara tillämpliga (se närmare avsnitt 11.2).

6.7 Konkurrensverkets beslutanderätt

<p>Bedömning: Frågan om att ge Konkurrensverkets beslutanderätt i fler mål- och ärendetyper bör utredas närmare.</p>

Skälen för bedömningen: Domstolarnas verksamhet ska i möjligaste mån fokuseras på dömande uppgifter. I takt med att domstolarnas verksamhet renodlas förbättras förutsättningarna för att bedriva den rättskipande verksamheten på ett mer effektivt sätt och med hög kvalitet. Om ärenden inte är av sådan karaktär att en domstolsprövning är nödvändig bör utgångspunkten vara att de ska flyttas från domstol till förvaltningsmyndighet (se t.ex. prop. 2010/11:119 s. 37). Ärendena kommer i dessa fall att kunna prövas av domstol efter överklagande.

Konkurrensrätten är ett mycket dynamiskt område, inte minst med hänsyn till EU:s roll inom detta rättsområde och den inre marknadsens ökade betydelse. I syfte att få till stånd en mer effektiv tillämpning av det konkurrensrättsliga regelverket finns det anledning att kontinuerligt överväga hur tillsynen av marknaden kan förbättras. En fråga i det sammanhanget är möjligheten för Konkurrensverket att själv meddela beslut i fler fall.

Enligt konkurrenslagen beslutar Konkurrensverket i en rad frågor, bl.a. om åläggande vid vite för ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete respektive missbruk av dominerande ställning och åläggande vid vite för ett företag att tillhandahålla uppgifter under utredning. I övrigt är det tingsrätten som prövar frågor enligt lagen, ofta efter ansökan av Konkurrensverket. Det gäller bl.a. frågor om konkurrensskadeavgift, företagskoncentrationer samt om Konkurrensverket ska få genomföra en platsundersökning.

Frågan om att flytta ned prövningen av ärenden till Konkurrensverket har övervägts vid flera tidigare tillfällen (se bl.a. prop. 2007/08:135 samt SOU 2004:47, SOU 2006:99 och SOU 2007:65). I 2008 års konkurrenslag fick verket behörighet att besluta om konkurrensskadeavgift i ärenden som inte är tvistiga (avgiftsföreläggande).

En förutsättning för att kunna flytta ned prövningen av frågor från domstol som första instans är att det finns en förvaltningsmyndighet som har tillräcklig kompetens för att hantera frågorna. Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för stora delar

av konkurrenslagstiftningen i Sverige. Verket ska bedriva tillsynen på ett effektivt och rättssäkert sätt och har byggt upp en kompetens och organisation för att på ett kvalificerat sätt utföra tillsynen av regelefterlevnaden på marknaderna.

På konkurrensrättens område är det i flera fall av stor betydelse att det snabbt går att vidta åtgärder, t.ex. mot en pågående överträdelse av förbud mot konkurrensbegränsande samarbete. Att det finns en ändamålsenligt utformad prövningsordning för sådana frågor är en förutsättning för att få till stånd en effektiv tillämpning av den materiella lagstiftningen på dessa rättsområden.

För att säkerställa en mer effektiv och ändamålsenlig tillämpning av konkurrensreglerna kan det finnas anledning att på nytt överväga att ge Konkurrensverket utökade möjligheter att besluta om t.ex. sanktioner vid överträdelser. En sådan förändring skulle bättre överensstämma med den ordning som gäller i flera andra medlemsstater inom EU, där konkurrensmyndigheterna har egen beslutanderätt i frågor om t.ex. sanktionsavgift och förbud mot företagskoncentrationer. Möjligheten att fatta tillsynsbeslut, som ibland är kopplade till administrativa sanktionsavgifter, förekommer dessutom på flera andra rättsområden i svensk rätt, t.ex. på finansmarknadsområdet.

Frågan om i vilken utsträckning Konkurrensverket kan ges möjlighet att i ytterligare fall meddela beslut på konkurrensrättens område är dock inte oproblematisk och det finns, som tidigare utredningar pekat på, flera viktiga aspekter att väga in vid en sådan bedömning – inte minst rättssäkerhetsaspekter. Det finns inte möjligheter att inom ramen för denna promemoria göra sådana överväganden. Frågan bör därför utredas vidare i ett annat sammanhang.

6.8 Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen upphör

Förslag: Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen ska upphöra.

Skälen för förslaget: Förslagen i denna promemoria innebär att de immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden som enligt nuvarande ordning handläggs i allmän domstol, Marknadsdomstolen, Patentbesvärsrätten och Högsta förvaltningsdomstolen ska bli föremål för en koncentrerad och enhetlig domstolsprövning i Patent- och marknadsdomstolen, Patent- och marknadsöverdomstolen och Högsta domstolen. Vidare ska vissa mål i Patentbesvärsrätten flyttas till allmän förvaltningsdomstol (se avsnitt 12). Förslagen innebär således att samtliga mål och ärenden i Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen kommer att prövas i annan domstol. Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen bör därför upphöra.